

Մեծ Եղեռնի 100-ամեակի Կազմակերպիչ Մարմնի Մամլոյ Ասուլիսը

Կլենտոնի «Ֆինիշիա» ճաշարանին մէջ տեղի ունեցաւ Մեծ Եղեռնի 100-ամեակի Կազմակերպիչ Մարմնի մամլոյ անդրանիկ ասուլիսը: Այս առթիւ Կազմակերպիչ Մարմնի համա-ատենապետ Իրաւաբաններ Կարօ Ղազարեան եւ Թալին Եղեռնեան ներկաներուն հայերէն եւ անգլերէն լեզուներով պարզեցին նախատեսուած հետեւեալ կարեւորագոյն միջոցառումները.

Ա. Ապրիլի 14ին միջ-յարանուանական յուշահանդէս Լոս Անձե-լոսի Կաթողիկէ Մայր Տաճարին մէջ:

Բ. Ապրիլի 23-ին հայ համայն-քի հոգեւոր ներկայացուցիչներու մասնակցութեամբ Սուրբ Պատարագ Սուրբ Ղեւոնդ Մայր Տաճարին մէջ:

Գ. Ապրիլի 24-ին համաժո-

ղովրդային 10 քիլոմետր երկարու-թեամբ ցոյց փոքր Հայաստանէն մինչեւ Թրքական հիւպատոսարան:

Դ. Ապրիլի 26-ին յուշահանդէս Մոնթեպելլոյի Նահատակաց յուշարձանին առջեւ եւ Մեծ Եղեռնի 100-ամեակի յուշատուն Կլենտոնի Ալեքս Թատերասրահին մէջ, կազմակերպութեամբ Կլենտոնի քաղաքապետական Խորհուրդին եւ աջակցութեամբ 100-ամեակի համազարգացի մարմնին:

Կ'իմասանք նաեւ, որ ՀԲԸՄի Ասպետներու Համախմբումը եւս ծրագրած է եւսօրեայ ցուցահանդէսով մը նշել 100-ամեակը Ապրիլի կէսին: Այս առթիւ ներկայ պիտի ըլլայ Երեւանի Յեղասպանութեան թանգարանի տնօրէն Հայկ Տեմոյեան եւ այլ հայրենի ականաւոր անձնաւորութիւններ:

Յրանդ Տինքի Մահուան 8-րդ Տարելիցին Առթիւ Թուրքիոյ Վարչապետի Կոչը Յայտարարեան

Թուրքիոյ վարչապետ Ահմատ Տաւուսօղլու Հրանդ Տինքի սպանութեան 8-րդ տարելիցին հետ կապուած յայտարարութիւն մը հրատարակեց, հայերուն կոչ ուղղելով նոր սկիզբի հիմեր դնել: «Արդէն 8 տարի է, որ մեզի հետ չէ Հրանդ Տինքը: Ան կը փորձէր իր զգացումներով եւ միտքերով լուսաւորել Օսմանեան կայսրութենէն Թուրքիոյ հանրապետութեան ան-

ցած կարեւոր խնդիրներէն մէկը: Տինք թանկարժէք մտաւորական էր, որ կը փորձէր ճամբաներ գտնել հայերու եւ թուրքերու համատեղ ապագան կառուցելու համար», ըսաւ Տաւուսօղլու: Ան «հայ-թրքական բարեկամութեան հաւատացող բոլոր անձերը հրաւիրեց նոր սկիզբի համար աջակցութիւն ցուցաբերելու»:

Շաբ.ք էջ 18

Հայկական կողմը մեղադրանք ներկայացուց Պերմյակովին

Փոքրիկ Սերյոժա Աւետիսեանի յուղարկւածութեան ընթացքին ժողովուրդը հաւաքուած եկեղեցւոյ շուրջ

Յունուար 21-ին տարածուած պաշտօնական հաղորդագրութեան մը համաձայն, հայ քննիչները հարցաքննելէ ետք Աւետիսեաններու ընտանիքի անդամներու սպանութեան մէջ մեղադրուող Ռուս բանակային՝ Վալերի Պերմյակովին մեղադրանք ներկայացուած են ընտանիքի 7 անդամներու սպանութեան մէջ:

Ըստ որոշ տեղեկութիւններու, ռուսական ռազմականներու սպանութեան եւ Հայաստանի Քննչական կոմիտէներու ղեկավարները շուրջ երեք ժամ տեւած հանդիպում մը ունեցած են, որու ակարարին համաձայնութիւն գոյացած է փոխգործակցութեան շտաբ ստեղծելու կապակցութեամբ: Այս համաձայնութիւնը գոյացած է քննութեան աջակցելու նպատակով Հայաստան եկած ռուսաստանցի բարձրատիճանի պաշտօնեայ՝ Ալեքսանտր Բաստրիկինը ու անոր գործընկեր Արուստ Գոլոմոսովին մէջ տեղի ունեցած հանդիպումի ընթացքին:

Իրաւապաշտպան վարդան Յարութիւնեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին կարծիք յայտնեց, որ լարուած իրավիճակը մեղմելու եւ հայկական կողմի արժանապա-

տուութիւնը պաշտպանելու համար անհրաժեշտ է յստակ որոշում՝ Պերմյակովին Հայաստանին յանձնելու մասին:

«Յանկացած միջանկեալ լուծում կամ ցանկացած իրավիճակային լուծում, ինչպիսին այս շտաբն է կամ ապագայում էլ ինչ-որ փորձեր են լինելու, չի կարող հանդարտեցնել կրքերը: Միակ ձիւղ լուծումը՝ հայկական կողմին յանձնել է, որը կը հանդարտեցնի կրքերը եւ արժանապատուութեան խնդիր չի դրուի», - ըսաւ Յարութիւնեան:

Իրաւաբան Արա Ղազարեանի կարծիքով սակայն, քիչ նարաւոր է որ Պերմյակովին յանձնուի Հայաստանին: «Եթէ նրանք ձերբակալու են կատարել Հայաստանի տարածքում, դա արդէն իսկ այս պայմանագրի խախտում է: Եթէ սահմանի վրայ է՝ ռուս զինուորը ունի իրաւազօրութիւն, եթէ արդէն հայկական տարածքում է, ուրեմն՝ լաւ, անհրաժեշտութիւն է առաջացել ձերբակալում իրականացնել, բայց միանգամից պէտք է տեղեկացնի հայկական կողմին եւ յանձնի հայկական կողմին», - ըսաւ

Շաբ.ք էջ 18

Ուրուկուէյի Նախագահը Ընդունած է Հոլանդաւորել 100-Ամեակի Միջոցառումները

Ուրուկուէյի գործող նախագահ՝ Խոսէ Մուխիկա պաշտօնավարութեան շրջանը ակարտելուն առթիւ հրաժեշտի հանդիպում ունեցած է հայ համայնքի ղեկավարներուն հետ:

Հանդիպման մասնակցած են երկրի գրասաշրջութեան նախարար Հայագրի Լիլիան Քէշիշեան, Հայաստանի պատուոյ հիւպատոս Ռուբէն Աբրահամեան, Հայոց թեմի առաջնորդ Յակոբ արքեպիսկոպոս Գէլլենեան եւ հայկական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները:

Նախագահ Մուխիկա, ընդառաջելով հայ համայնքի խնդրանքին, համաձայնած է իր բարձր հովանաւորութիւնը տալ Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեակին առթիւ Ուրուկուէյի մէջ տեղի ունենալիք ձեռնարկներուն: «Գիտեմ, որ թուրքերը կը նեղանան, սակայն համոզուած եմ, որ ցեղասպանութիւն տեղի ունեցած է, եւ եթէ կրնամ օգտակար ըլլալ՝ սիրով», - ըսած է ան:

Անցեալ Դեկտեմբերին կայացած ընտրութիւններուն, Ուրուկուէյի նոր նախագահ ընտրած էր Տաբարէ Վասկեզ, որ իր պաշտօնը պիտի ստանձնէ Մարտի 1-ին:

Հայաստան Կը Մերժէ Էրտողանի Հրակերը

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Էդուարդ Նալբանդեան յայտարարեց, որ Կալիփօղլի արշաւի յիշատակը Ապրիլ 24-ին նշելու թրքական որոշումը տեղին չէ: Նախարարը յիշեցուց, որ Թուրքիոյ նախագահ Ռէճեփ Թայիպ Էրտողան տակաւին չէ պատասխանած Յեղասպանութեան հարիւր ամեակի ոգեկոչումին մասնակցելու հրաւերին: Այս մասին Յունուարի 20-ին, Պրիւքսէլի մէջ կայացած մամլոյ ասուլիսի ժամանակ յայտարարեց նախարար Նալբանդեան:

Նախարարը ընդգծեց, որ Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեան հրաւիրած է իր թուրք

գործընկերը՝ Ռեժեփ Թայիպ Էրտողանին, մասնակցելու Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցի միջոցառումներուն: Ան յայտնեց, որ հայկական կողմը անմիջապէս պատասխանած է Թուրքիոյ նախագահի հրաւերին, որ Սերժ Սարգսեան կը մերժէ հրաւերը մինչեւ այն ատեն, երբ Թուրքիա կը շարունակէ ժխտել Հայոց ցեղասպանութիւնը:

«Այնքան էլ տեղին չէ որեւէ բան կազմակերպել Ապրիլի 24-ին, յատկապէս Թուրքիայում: Ես չեմ կարող հաւատալ, որ ռեճեփ մէկն աշխարհում կարող է հասկանալ դա», - ըսաւ Հայաստանի ԱԳ նախարարը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Սեփական արժանապատուութիւնից վախեցածները

ՄԱԿ ԿՆՏԱՆԵԱՆ

Գիւմրիի իրադարձութիւններն ու դրանց յաջորդած զանգուածային ցոյցերը միանգամից բացայայտեցին Հայաստանի՝ որպէս պետութեան, բոլոր ուժեղ եւ թույլ կողմերը: Որոշ կառույցներ իրենց նորմալ դրսեւորեցին, որոշ կառույցներ՝ խայտառակ վատ, որոշ կառույցներ կարծես ընդհանրապէս գոյութիւն չունէին, ուստի այս ամէնը սթափ հայեացքով զնահատելու եւ վերլուծելու կարիք կայ: Սկսենք հասարակութեան արձագանքից: Բողոքի ակցիաները միանգամայն բնական էին՝ աշխարհի ցանկացած այլ երկրում նոյնը տեղի կ'ունենար: Ընդ որում՝ այնպէս չէ, որ տասնեակ հազարաւոր մարդիկ փողոց էին դուրս եկել հակառուսական լողուններով: Ճիշդ հակառակը. մէկը հակառուսական ինչ-որ բան էր ասում՝ տասը հոգի կողքից յորդորում էին այդ թեման չզարգացնել, մէկը փորձում էր այլըն Ռուսաստանի դրօշը՝ տասը հոգի կողքից յորդորում էին շանել դա եւ այլն: Պարզապէս մարդիկ պահանջում էին Հայաստանին յանձնել ոճրագործին, որովհետեւ որքան էլ Ռուսաստանը մեր ռազմա-

վարական դաշնակիցը լինի՝ այնուամենայնիւ մենք նամուս-թասիբ ունեցող ժողովուրդ ենք եւ թույլ չենք տալ մեզ նուաստացնել՝ շահարկելով դա: Մի խօսքով՝ հասարակութեան արձագանքը միանգամայն նորմալ էր: Հիմա՝ պետական ինստիտուտների պահուածքի մասին: Սերժ Սարգսեանն ընդհատակ էր անցել եւ այդպէս էլ ծպտուն չհանեց: Լաւ, ենթադրենք՝ առանձնապէս ասելու բան չունէր, ինչ էլ ասէր՝ կամ ժողովրդին էր բարկացնելու, կամ Ռուսաստանին, դրա համար էլ գերադասեց սուս մնալ: Բայց խայտառակ լուրերն պահպանեց նաեւ արագորձնախարարութիւնը: Թէ որ «Չանդամում» էր էդուարդ Նալբանդեանը՝ յայտնի չէ, բայց խնդիրը մեծ հաշուով արտաքին-քաղաքական էր՝ խաղասեղանին հայ-ռուսական յարաբերութիւններն էին: Այսինքն՝ առնուազն Հայաստանում ՌԴ դեսպանը պիտի հրաւիրուէր արագորձնախարարութիւն, եւ նրան պիտի բացատրէին, որ եթէ ոճրագործը հայկական կողմին չյանձնուի՝ հայ-ռուսական յարաբերութիւնները մեծապէս կը տուժեն, եւ ինքը լաւ կ'անի՝ դիւանագիտական խո-

ղովակներով այդ ինֆորմացիան հասցնի կրեմլ: Խայտառակ պահուածք դրսեւորեց նաեւ դատախազութիւնը: Գլխաւոր դատախազի անհոգաբաշխ բացատրութիւնները միայն աւելի բորբոքեցին ցուցարարներին, իսկ ռուսական լրատուամիջոցները միայն ծաղրեցին նրա անողնաշար պահուածքը, որովհետեւ նա, պարզուեց, նոյնիսկ ոճրագործին հայկական կողմին յանձնելու գրաւոր պահանջ չի ներկայացրել (միայն ոճրագործութիւնից չորս օր անց նա «տղամարդավարի» խոստացաւ անել դա): Առաջին հայեացքից կարող է թուալ, թէ ստեղծուած իրավիճակում իրեն շատից-քչից նորմալ դրսեւորեց միայն ոստիկանութիւնը: Սա գուցէ շատերին դուր չգալ, բայց եկէք ճիշդ հասկանանք իրավիճակը: Եթէ մենք այս իրավիճակում փորձում ենք ներկայանալ որպէս պետութիւն (իսկ դա կարծես թէ բոլորիս թիւ մէկ պահանջն է), ոստիկանութիւնը պարտաւոր էր ապահովել մեր երկրում օտարերկրեայ դիւանագիտական ներկայացուցչութիւններին (տուեալ դէպքում՝ Գիւմրիում ՌԴ հիւպատոսարանի) անվտանգութիւնը: Այսինքն՝ «մենք ինքնիշխան պետութիւն ենք, որպէս ինքնիշխան պետութիւն՝ ապահովում ենք ձեր դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւնը, բայց որ-

պէս ինքնիշխան պետութիւն էլ ձեզանից պահանջում ենք յարգել մեր օրէնքները եւ ոճրագործին յանձնել մեզ»: Նորմալ է, այդպէս էլ պիտի լինէր (սա, հասկանալի է, վերաբերում է միայն Գիւմրիի դէպքերին, որովհետեւ Երեւանի Ազատութեան հրապարակում նոյն ոստիկանութիւնն իրեն ամենեւին էլ նորմալ չի պահել): Բայց այս դէպքում էլ ոստիկանութեան զօրքերի հրամանատար, գեներալ Լիովա Երանոսեանն անմիջապէս «համը հանեց»՝ յայտարարելով, թէ Գիւմրիում ցուցարարների 80 տոկոսը հարբած է եղել: Հասկանում էք, թէ որն է խնդիրը: Լաւ, ենթադրենք՝ Հայաստանի իշխանութիւններն անողնաշար են, վախեցած են, բայց նրանք գոնէ պիտի հպարտանային, որ ժողովուրդը «նամուս-թասիբ» ու արժանապատուութիւն ունի: Դրա փոխարէն ասում են «չէ, այ մարդ, ի՞նչ նամուս-թասիբ, մեր ժողովուրդը նման բաներ չունի, ուղղակի խմած են եղել՝ աւելորդ բաներ են արել»: Սա, հասկանալի է, ասում է ռուսներին, որպէսզի յանկարծ լուրջ չընդունեն բողոքի ակցիան: Այսինքն՝ Հայաստանի բոլոր պետական եւ ոչ պետական կառույցներից ու ինստիտուտներից միայն հասարակութեան պահուածքն է արժանապատիւ եղել, իսկ ոստիկանութիւնը փորձում է նոյնիսկ դա «հարամել»:

Մի խօսքով՝ մենք ունենք արժանապատուութիւն ունեցող ժողովուրդ եւ այդ արժանապատուութիւնից վախեցած իշխանութիւններ: Ու սա Գիւմրիի իրադարձութիւնների թերեւս ամենակարեւոր արձանագրումն է:

«ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Ամերիկացի համաճախագահը զգուշացնում է Ատրպէյճանին

ՅԱԿՈԲ ԲԱՒԱԼԵԱՆ

ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ամերիկացի համանախագահ Ջէյմս Ուորըլթը թուրքերեան իր միկրոբլոկում Արցախի հակամարտութեան կարգաւորման գործընթացի վերաբերեալ հերթական գրառումն արել է շփման գծի դիտարկման ընթացքում միջադէպի վերաբերեալ: ԵԱՀԿ մշտադիտարկում իրականացնող առաքելութեան աշխատանքի ընթացքում ատրպէյճանական կողմը կրակ էր արձակել, ինչի հետեւանքով ԵԱՀԿ ներկայացուցիչները դադարեցրել են դիտարկումը: Ուորըլթն անդրադարձել է այդ խնդրին, գրելով. «Կրակոցները, որոնք, ինչպէս հաղորդում է, արձակուել են Լեռնային Ղարաբաղում ԵԱՀԿ դիտարկման անցկացման վայրից ոչ հեռու, կողմերի անվտանգութեան երաշխիքների բացայայտ խախտում են»:

Ամերիկացի համանախագահը, ինչպէս Մինսկի խումբն ու միջազգային կառույցները, հերթական անգամ արտայայտում է հաւասարութեան անորոշ նշանով: Սակայն պէտք է որ վաղուց պարզ լինի, որ միջազգային կառույցներից կամ համանախագահներից կոնկրետ, հասցէական մեղադրական կամ քննադատական զնահատականներ ու յայտարարութիւններ ակնկալելն անիմաստ է, նրանք ասելիքն արտայայտում են տողատակում, ինչպէս որեւէ համանման իրավիճակում, որտեղ անմիջականորէն խաչուում են աշխարհաքաղական շահեր՝ դրանց կրողների անմիջական մասնակցութեամբ: Իսկ Ուորըլթի արտայայտութեան տողատակում նկատելիորէն արտայայտում է զգուշացումը Ատրպէյճանին: Նա ասում է, որ կատարուածը «կողմերի անվտանգութեան երաշխիքների բացայայտ խախտում է»: Ո՞վ է եղել

խախտողը: Ատրպէյճանը, եւ պարզ է, որ այդ մասին գիտեն բոլորը, որքան էլ որ Ուորըլթն իր արտայայտութեան մէջ չի տալիս խախտող կողմի կոնկրետ անունը: Բայց բոլորը գիտեն, որ խօսքն Ատրպէյճանին մասին է, այդ թուում նաեւ գիտէ Ատրպէյճանը: Հետեւաբար, իրավիճակն առաւել քան պարզ է, եւ այդպիսի պայմաններում անունների կարիք էլ չկայ, առաւել եւս, որ Ուորըլթի յայտարարութիւնն այսպէս ասած լայն հանրային շերտերի համար չէ, այլ գործընթացում ներգրաւուած սուբիեկտներին: Հետեւաբար ակնարկը պարզ է՝ եթէ Ատրպէյճանը բացայայտ խախտում է կողմերի անվտանգութեան երաշխիքները, հետեւաբար այդ մասին Ուորըլթի յիշատակումն ուղղակի զգուշացում է Ատրպէյճանին, որ դրանով Պաքուն՝ որպէս կողմ, հենց իր անվտանգութիւնն է դնում սպառնալիքի տակ, գրկուում է հենց իր «անվտանգութեան երաշխիքներին»:

Այլ կերպ ասած, ամերիկեան կողմը փաստացի հերթական անգամ հաւանութեան է արժանացնում հայկական կողմի այն մօտեցումը, որ սահմանային անվտանգութիւնն ու կայունութիւնն ընդհանուր առմամբ ապահովելու համար հայկական զինուոր իրեն իրաւունք է վերապահում կիրառել կանխարգելիչ գործողութիւնների մարտավարութիւն, հարկ եղած դէպքում թէ զինծառայողների, թէ սահմանամերձ բնակավայրերի բնակչութեան անվտանգութիւնն ապահովելու համար: Օրերս այդ մասին յայտարարել էր նաեւ պաշտպանութեան նախարար Սեյրան Օհանեանը, ասելով, որ պէտք է վաշտի եւ դասակի հրամանատարներին տալ տեղում եւ իրավիճակում գործողութիւնների մշակման ազատութիւն: Դա յայտարարութիւն է հայ-ատրպէյ-

ճանական սահմանին պաշտպանական նոր մարտավարութեան մասին, որը նաեւ Ատրպէյճանի ապահովագրողական եւ սադրիչ քաղաքականութեան պայմաններում համարժէք եւ սպասուած մարտավարութիւն է: Ամերիկացի համանախագահի յայտարարութիւնը, կամայ թէ ակամայ, բայց հաւանութեան է արժանացնում հայկական կողմի այդ մարտավարութիւնը: Այստեղ, ի դէպ, անակնկալ չկայ, եւ ոչ այն պատճառով, որ Պաքուն Ուորըլթի գործունէութեան առաջին իսկ դրուագներից ի վեր նրան մեղադրում է հայամէտ գործունէութեան համար: Բանն այն է, որ ԱՄՆ վերջին շրջանում մի շարք էական աջակցութիւն է ցուցաբերել հայկական զինուորին: Այստեղ անշուշտ համակրանք կամ հակակրանք փնտուելը միամիտ գործ է, պարզունակ զբաղմունք: Խնդիրը համակրանք չէ, այլ քաղաքական իրավիճակն ու դրանում շահերի դասաւորուածութիւնը: Եւ այն, ինչ անում է ներկայում Ատրպէյճանը սահմանային լարուածութիւն հրահրելու փորձերի տեսքով, հակասում է կովկասի վերաբերեալ եւրատլանտեան ռազմավարութեանը: Եւրատլանտեան բեւեռը կովկասում սկսել է վերակազմակերպման նոր եւ բաւական նուրբ մի գործընթաց, որի արդիւնաւետութիւնն էսպէս կախուած է ռազմական կայունութիւնից: ԱՄՆ ճշգրտորէն արձանագրել է, որ այդ հարցում չի կարող ունենալ առաւել յուսալի գործընկեր, քան հայկական զինուած ուժերը: Շահերի այդ տրամաբանութեամբ է, որ ԱՄՆ վերջին շրջանում ընդգծուած կերպով հակադրուում է Պաքուի քաղաքականութեանը, որի նպատակն է կովկասը

Շաբ.ք էջ 18

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արևմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻ՝
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հայաստանում Դրամատների Մօտ Կեղ Կը Փակուեն

Հայաստանի տնտեսական եւ ֆինանսական շրջանակներում ակտիւ խօսակցութիւններ են շրջանառուում, որ առաջիկայում Հայաստանի բանկային համակարգում լուրջ տեղաշարժեր են սպասուում: Բանկերի մեծ մասը, ամենայն հաւանականութեամբ, կը վերամիաւորուեն: Հենց այս հանգամանքով էլ բացատրուում է այն իրողութիւնը, որ բանկերի մեծ մասը հրաժարուում է վարկեր, յատկապէս դրամային վարկեր տրամադրելուց: Բանկերի վերամիաւորման մասին խօսակցութիւններն սկսուեցին նախորդ տարուայ վերջին, երբ Կենտրոնական բանկը որոշում կայացրեց բարձրացնել բանկերի ընդհանուր կապիտալի նուազագոյն շեմը: Կենտրոնական բանկի խորհուրդի 2014 թուականի Դեկտեմբերի 30-ի որոշմամբ՝ ՀՀ տարածքում գործող առեւտրային բանկերի ընդհանուր կապիտալի նուազագոյն չափը 5 միլիարդ դրամից հասցուեց 30 միլիարդ դրամի:

Կապիտալի նուազագոյն չափի աւելացման պահանջը նպատակաւորուած է բանկերի միաձուլումները եւ միացումների իրականացմանը, ինչը կը հանգեցնի բանկերի խոշորացման եւ կապահովի մասշտաբի դրական էֆեկտ՝ նպատակով բանկային համակարգի կողմից աւելի որակեալ ու մատչելի բանկային ծառայութիւնների մատ-

տուցմանը եւ առողջ մրցակցային միջավայրի ձեւավորմանը»,- նշուած է ՀՀ ԿԲ պաշտօնական կայքում:

Այսինքն՝ կենտրոնական դրամատունը շատ պարզ յայտարարում է, որ բանկերի միաւորումներն անխուսափելի են լինելու:

Համաձայն հենց իրենց՝ բանկերի կողմից հրապարակուած նախորդ տարուայ հաշուետուութիւնների՝ Հայաստանում գործող 21 առեւտրային բանկերից 2013 թուականի տուեալներով (2014-ի տուեալները դեռ ամփոփուած չեն), 30 մլրդ դրամի կապիտալ ունեն ընդամէնը 5-ը: Հարց է առաջանում՝ ի՞նչ քայլեր են ձեռնարկուել մնացած բանկերը մինչեւ ԿԲ-ի կողմից սահմանուած ժամկէտը: Բնականաբար, բաները կ'սպասուեն անաշտիկայ երկու տարուամ փորձեն աւելացնել սեփական շրջանառու միջոցներն ու բանկային կապիտալը, կ'սպասուեն ամբողջապէս փակուած են լինելու գնալ միաւորման: Հայաստանի տնտեսութեան՝ այսօրուայ անհեռանկար ու ներդրումային գրաւչութեան գրոյական պայմաններում բանկային կապիտալ աւելացնելը չափազանց բարդ գործ է: Ինչ վերաբերում է հնարաւոր միաւորումներին, ապա այստեղ, բնականաբար, շատ լուրջ մրցակցութիւն եւ շահերի բախում է սպասուում:

«Չի Կարող Մի Երկու Երկրների Միջեւ» Շիրակի Մարզպետ

Աւետիսեանների ընտանիքի սպանդի արդիւնքում Գիւմրիում առաջացած լարուած իրավիճակը հանդարտեցնելու համար Յունուարի 19-ին, Շիրակի մարզպետ Ֆելիքս Յոլակեանը լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ զիւմրեցիներին կոչ արեց չտրուել հմոցիաներին եւ քաղաքում շրջանառու վարկածները հիմք չընդունել:

«Ես յոյս ունեմ եւ կոչ եմ անում զիւմրեցիներին չառաջնորուել հմոցիաներով, քանի որ թէ մեր իրաւապահները, թէ ուս իրաւապահները գործը բացայայտելու համար ամէն ինչ անում են: Էլ աւելի իրավիճակը սրել պէտք չէ: Պէտք է գոհ գնալ հմոցիաներին: Չի կարող մի ճիւղի պատճառով սեպ խրել երկու երկրների միջեւ: Վարկածներին հաւատալ պէտք չէ, այլ պէտք է թողնել հետաքննութիւնը պարզի, թէ ինչ է տեղի ունեցել», - ասաց Ֆելիքս Յոլակեանը՝ նշելով, որ բոլորի խնդիրը այս պահին պարզելն է, թէ Աւետիսեանների ընտանիքը ինչու է սպանուել:

Շիրակի մարզպետի խօսքով, Գիւմրիում Յունուարի 15-ին ոս-

Շիրակի մարզպետ Ֆելիքս Յոլակեան

տիկանների եւ քաղաքացիների միջեւ տեղի ունեցած բախումների հետեւանքով վիրաւորների թիւը հասել է 33-ի, որոնցից 23-ը ոստիկաններ են:

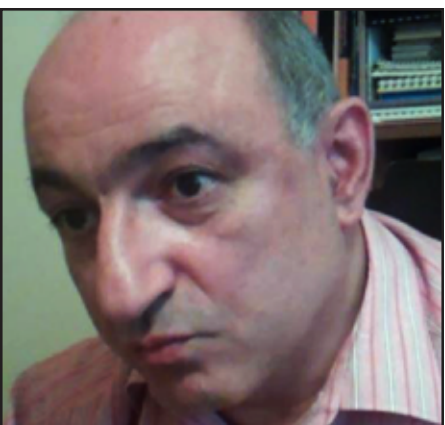
«Քրէական գործ պէտք է անպայման լինի: Այլ բան է, թէ ինչ ընթացք կ'ունենայ, քանի որ կան տուժածներ: Ես այսօր իմացայ, որ տուժած ոստիկանների թիւը 5-ով աւելացել է, որոնք ստացել են ամբուլատոր բուժում եւ դուրս գրուել», - ասաց Ֆելիքս Յոլակեանը՝ նշելով, որ հիմա Գիւմրիում համեմատաբար հանդարտ է:

Երեւանի Մամուլի Ակումբի Ղեկավար «Երդողանի Հրակը Մարտահրաւէր Ե Հայաստանին»

Արդէն մի քանի տարի շարունակ Թուրքիան պատրաստուում է դիմագրաւել Հայոց ցեղասպանութեան 100-րդ տարելիցին նուիրուած միջոցառումներին, տեղի է ունենում Թուրքական ժխտման քաղաքականութեան կերպափոխում: Այդ մասին Յունուարի 19-ին, մամուլի ասուլիսի ժամանակ յայտարարել է Երեւանի մամուլի ակումբի ղեկավար Բորիս Նաւասարդեանը:

Նրա խօսքով՝ Սերժ Սարգսեանին ուղղուած Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թաիփ Էրդողանի՝ Գալիպոլիի ճակատամարտի յաղթանակի 100-ամեակին նուիրուած միջոցառումներին մասնակցելու հրաւերը անհրաժեշտ է աւելի շատ դիտարկել որպէս մարտահրաւեր: «Նրանք ասում են, որ ողբերգութիւնը եղել է, սակայն զոհուել են ոչ միայն հայեր, այլեւ այլ ազգի ներկայացուցիչներ: Եւ այդ իրադարձութիւնների համար պատասխանատու է ոչ միայն Թուրքիան, այլեւ միջազգային հանրութիւնը», - նշել է Նաւասարդեանը:

Մամուլի ակումբի նախագահի համոզմամբ՝ Հայաստանը բախուել է մարտահրաւերի այն իմաստով, որ աշխարհը փաստացիօրէն պէտք է ընտրուի կատարի՝ Հայաստան, թէ՞ Թուրքիա: Եւ իհարկէ, նրանց որոշման վրայ կ'ազդի Հայաստանի եւ Թուրքիայի նկատմամբ ունեցած վերաբերմունքը: Էրդողանի նկատմամբ վերաբերմունքը շատ բացասական է, սակայն ցաւոք, Հայաստանը շատերի կողմից ոչ այդքան դրակա-

Երեւանի մամուլի ակումբի ղեկավար Բորիս Նաւասարդեան

նօրէն է գնահատուում», - ասել է Բորիս Նաւասարդեանը:

Յիշեցնենք, որ Ադրբեջանի նախագահի հետ հանդիպման ժամանակ Էրդողանը յայտարարել է, թէ Գալիպոլիի ճակատամարտի 100-ամեակի առթիւ Ապրիլի 24-ին կը լինեն միջոցառումներ եւ Թուրքիա կը հրաւիրուեն աշխարհի տարբեր երկրների առաջնորդներ: Սերժ Սարգսեանը պատասխանել է միջոցառումներ մասնակցելու էրդողանի նամակին: Նախագահի նամակում, մասնաւորապէս, ընդգծուում է. «Դեռեւս մի քանի ամիս առաջ հրաւիրել եմ Ձեզ Երեւան՝ 2015 թուականի Ապրիլի 24-ին միասին յարգելու Հայոց ցեղասպանութեան անմեղ նահատակների յիշատակը: Մեզ մօտ ընդունուած է հիւրընկալուել հրաւիրողին՝ առանց սեփական հրաւերի պատասխանը ստանալու»:

Թուրք Եւ Քուրդ Լրագրողները Երեւանում Մասնակցեցին Հրանդ Տինքի Յիշատակի Քայլերին

«Ակօս» թերթի խմբագիր Հրանդ Տինքի մահուան 8-րդ տարելիցի կապակցութեամբ Յունուարի 19-ին, մօտ երկու տասնեակ մարդիկ «Ծիծեռնակաբերդ» յուշահամալիրից լուս քայլերով գնացին Ազատութեան հրապարակ:

Նախաձեռնութեան հեղինակ, «Հրանդ Տինքի» հիմնադրամի անդամ Սիւզան Մեյրեմ Ռոսիտայի խօսքով՝ այս ակցիայով իրենք նաեւ արդարութեան պահանջ են ներկայացնում Թուրքիայի կառավարութեանը, իսկ քայլերի երթուղին պատահական չէ ընտրուած:

«Յեղասպանութեան ճանչումը հաւանաբար նաեւ մէկ այլ ճանապարհ է երկխօսութիւն սկսելու եւ համագործակցելու համար: Յեղասպանութիւնը հայերի եւ թուրքերի միջեւ շարաբերութիւնների աւարտն էր, իսկ ճանաչումը նոր համագործակցութեան սկիզբ կը դնի: Ահա թէ ինչու որոշեցինք սկսել այստեղից եւ ուղեւորուել դէպի Ազատութեան հրապարակ, որը 1965թ. լուս-թիւնը խախտելու համար կարեւոր հարթակ դարձաւ», - NEWS.am-ի

հետ գրոյցում ասաց Սիւզան Մեյրեմ Ռոսիտան:

Նրա խօսքով՝ Հրանդ Տինքի սպանութիւնը առիթ դարձաւ, որ Թուրքիայում աւելի շատ խօսեն Յեղասպանութեան մասին:

«Հրանդ Տինքի սպանութիւնից յետոյ մարդիկ դուրս են գալիս փողոց եւ արդարութիւն են պահանջում ոչ միայն Հրանդի, այլեւ Եղեռնի զոհերի համար: Նրա սպանութիւնից յետոյ շատ բան է փոխուել Թուրքիայում: Ինձ համար հաճելի է գտնուել Երեւանում եւ «Ծիծեռնակաբերդի» յուշահամալիրից լուս երթով քայլել դէպի Ազատութեան հրապարակ եւ մտորել Հրանդի մասին, թէ որքան է նա փոխել մեզ եւ Թուրքիան: Ինձ համար աղօթքի պէս մի բան է Հրանդի յիշատակին նուիրուած երթը», - ասաց նա՝ ընդգծելով, որ Յեղասպանութիւնը դեռեւս շարունակուում է Թուրքիայում, քանի դեռ Հրանդ Տինքի նման խաղաղ քաղաքացիները սպանուում են հայ լինելու պատճառով:

«Բարգաւաճ Հայաստան» Կուսակցութիւնը Յետաձգել Ե Խորհրդաժողովը

Յունուարի 20-ին, պէտք է կայանար ոչ իշխանական քաղաքական-հասարակական ուժերի խորհրդաժողովը, սակայն, փոքրիկ Սերյոժա Աւետիսեանի մահունէ ետք յառաջացած վիշտին պատճառաւ խորհրդաժողովի կազմկոմիտէն որոշում կայացրեց՝ յետաձգել խորհրդաժողովի աշխատանքները:

Միեւնոյն ժամանակ կազմկոմիտէն, համաձայնեցնելով նախաձեռնութեան հեղինակ Գագիկ Ծա-

ռուկեանի հետ, վստահեցնում է, որ խորհրդաժողովը մօտ օրերս անպայման կայանալու է, որովհետեւ երկրում կուտակուած բազմաթիւ հարցեր, մարտահրաւերներ պահանջում են հրատապ, ճիշդ գնահատականներ եւ հանգուցալուծում: Այս խորհրդաժողովը ոչ միայն մտահոգութիւնների հարթակ է, այլեւ յստակ առաջարկութիւնների եւ լուծումների, ինչի ակնատեսը մենք անպայման կը

լինենք մօտ ժամանակներս: Կազմկոմիտէն ակնկալում է, որ խորհրդաժողովի հարիւրաւոր հրաւիրուածներն ըմբռնումով կը

մօտենան այս որոշմանը, եւ յայտնում, որ անցկացման նոր ժամկէտի մասին տեղեկատուութիւն կը տրուի մօտ օրերին»:

ԼՈՒՐԵՐ

Հայոց Ցեղասպանութեան Գնահատմանը Կողմ Է Թուրքերի 9.1 Տոկոսը

Թուրքիայում անցկացված հանրային հարցումների համաձայն, ընդամենը 9.1 տոկոսն է գտնում, որ Թուրքիան պետք է ճանաչի Հայոց ցեղասպանությունը եւ ներողություն խնդրի, եւս 9 տոկոսը կարծում է, որ Թուրքիան պետք է ներողություն խնդրի, բայց հայերի ցեղասպանությունը չճանաչի:

Հարցումների 12 տոկոսի կարծիքով, Թուրքիան պետք է փոխանակ լինի 1915 թվականին զոհված հայերի համար, բայց ներողություն չպետք է խնդրի:

23 տոկոսը գտնում է, որ 1915 թվականին միայն հայեր չեն զոհվել, եւ Թուրքիայի կառավարությունը պետք է փոխանակ լինի ոչ միայն հայերի, այլեւ օսմանեան բոլոր քաղաքացիների կեանքի կորստի համար:

21 տոկոսի կարծիքով՝ ոչինչ պետք չէ անել:

Հարցումները 2014 թվականի Նոյեմբեր-Դեկտեմբեր ամիսներին անցկացրել է Տնտեսական եւ արտաքին քաղաքականության ուսումնասիրությունների կենտրոնը (EDAM), որի գրասենեակը գտնվում է Ստամբուլում: Հարցումներին մասնակցել է 1508 մարդ:

Տնտեսական եւ արտաքին քաղաքականության ուսումնասիրությունների կենտրոնը նույն հար-

ցերով դիմել է նաեւ արտաքին քաղաքականության 150 փորձագետներին: Նրանց պատասխաններում ամենախառն տարբերությունն այն է, որ փորձագետների ընդամենը մեկ տոկոսն է գտնում, որ ոչինչ պետք չէ անել:

Փորձագետների մեջ զգալիորեն շատ են հայերի ցեղասպանությունը ճանաչելու եւ ներողություն խնդրելու աջակիցները՝ գրեթե 19 տոկոսն այդ կարծիքն է յայտնել, 26 տոկոսի կարծիքով՝ ներողություն բաւարար է՝ պետք է ներողություն խնդրել առանց ուրիշ քայլեր կատարելու, 17 տոկոսի կարծիքով՝ փոխանակ լինի 1915 թվականին զոհված հայերի, իսկ աւելի քան 36.5 տոկոսի կարծիքով՝ 1915 թվականին միայն հայեր չեն զոհվել, եւ պետք է փոխանակ լինի բոլոր զոհվածների համար:

«Ֆրանս Փրես» լրատու գործակալությունը այս հարցումներին համառոտ տուեալներ ներկայացնելով նշում է, որ Թուրքիան մերժում է հայերի ցեղասպանությունը ճանաչելու կոչերը՝ պնդելով, որ աւելի քան կես միլիոն հայեր մահացել են պատերազմական գործողությունների եւ սովի պատճառով այն բանից յետոյ երբ անցել են ուսումնական զորքերի կողմը, եւ որ այդ իրադարձություններում թուրքերը եւս զոհեր են տուել:

The Guardian. «Ռուբլու Անկումը Սպառնում է 9 Երկրների, Այդ Թումը՝ ՀՀ Տնտեսութեանը»

Ռուբլու անկումը լուրջ սպառնալիք է Ռուսաստանում աշխատող իրենց քաղաքացիների դրամական փոխանցումներից կախում ունեցող ինը երկրների տնտեսությունների համար, գրում է Բրիտանական «Տի Կարտիեր» թերթը:

Թերթը, վկայակոչելով Համաշխարհային բանկի տուեալները, յայտնում է, որ ընդհանուր առմամբ այդ երկրները կարող են 10 մլրդ դոլար կորցնել 2015 թվականին:

Տնտեսական դժուարությունների լուրջ ներքոյ նախկին խորհրդային հանրապետություններից գնացած շատ միգրանտներ մտածում են Ռուսաստանը լքելու մասին, նշում է The Guardian-ը:

Բրիտանական թերթը յաւելում է, որ այդ երկրներից մի քանիսում ուղբեր անկումը կարող է քաղաքական ճգնաժամ հրահրել:

Տարածաշրջանի տնտեսությունները սերտորեն փոխկապակցված են, եւ ուսումնական ուղբերը արժեզրկում են ներգործությունն է ունենում ՌԴ-ի հարեւանների արժույթների վրայ, գրում է The Guardian-ը՝ յաւելելով, որ ուղբերը

փլուզումը, մասնավորապէս, արդէն յանգեցրել է Թուրքիայի արժույթի արժեզրկմանը եւ կարող է դազարխտանեան տեղերի հետագայ արժեզրկումն ան պատճառ դառնալ, փոխանցում է «ՌԻԱ Նովոստի»:

Ըստ Համաշխարհային բանկի տուեալների՝ դրամական փոխանցումներից է կախուած ՀՀ տնտեսության՝ 21, Վրաստանի տնտեսության՝ 12, Ղրղզստանի տնտեսության՝ 31,5, Մոլդովայի տնտեսության՝ 25, Տաճիկստանի տնտեսության՝ 42, Ուկրաինայի տնտեսության՝ 5,5, Լիւվայի տնտեսության՝ 4,5, Ադրբեջանի տնտեսության՝ 2,5, Ուզբեկստանի տնտեսության 12 տոկոսը: The Guardian-ը նշում է, որ այդ երկրների ստացած դրամական փոխանցումների մեծ մասը հենց Ռուսաստանի գոց է կատարում:

2014 թ. Դեկտեմբերի կէսերին համաշխարհային գլխավոր արտարժույթների նկատմամբ ուղբերը փոխարժէքի աստիճանական նուստումից յետոյ փլուզում տեղի ունեցաւ. երկու օրում ուղբերն արժեզրկուեց 17%-ով, ինչը չէր եղել՝ սկսած 1998 թ.-ից:

Բլերը Ստիպուած Է Բացատրել Որքան Է Վճարուել Արբեջանին Խորհուրդներ Տալու Համար

Մեծ Բրիտանիայի խորհրդարանի քննարկմանը կը ներկայացուեն օտարերկրեայ երկրներին մատուցած ծառայությունների դիմած ստացուած երկրի նախկին վարչապետ Թոնի Բլերի եկամուտների թափանցիկության հետ կապուած հարցերը: Թոնի Բլերը ստիպուած կը լինի բացատրել, թէ ինչպէս է գումար վաստակել այլ երկրների խորհրդականի պաշտօնում:

Ինչպէս հարցուողն է բրիտանական «The Independent»-ը, պահ-

պանողականների նախաձեռնությունները կը քննարկուեն մարդու իրաւունքների ոլորտում կասկածելի հեղինակութիւն ունեցող երկրներից, ինչպիսիք են Ադրբեջանն ու Ղազախստանը, նախկին վարչապետի՝ որպէս միջնորդավճար ստացուած եկամուտները:

Բացի այդ, որոշ տեղեկութիւնների համաձայն, Բլերը տարեկան 7 մլն վճարի դիմաց խորհուրդներ է տուել Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեին:

Յունուար Ամսուայ Սկզբից Հայկական Կողմն Արդէն Ութ Զոհ Է Ունեցել

Յունուար 21-ին շփման գծում կրկին հայ զինծառայող է զոհուել: Լեռնային Ղարաբաղի Պաշտպանութեան բանակից յայտնում են ադրբեջանական կողմից իրականացուած հերթական դիւերսիոն ներթափանցման փորձի մասին:

Ըստ պաշտօնական հաղորդագրութեան, զիշերը ժամը 3-ի սահմաններում Քարվաճառի ուղղութեամբ ադրբեջանական կողմի ձեռնարկած դիւերսիոն գործողութեան ընթացքում մարտ է ծաւալուել, որի ժամանակ զոհուել է 32-ամեայ Նահապետ Ասատրեանը: 1973 թվականին ծնուած Յովհաննէս Գասպարեանը վիրաւորում է ստացել: Հաղորդում է, որ հակառակորդը կորուստներ կրելով նահանջել է:

Յունուար ամսուայ սկզբից հայկական կողմն արդէն ութ զոհ է ունեցել՝ եթէ զինծառայող եւ 80-ամեայ մի հովիւ: Մօտ մէկ շաբաթ առաջ Պաշտպանութեան նախարար Սէյրան Օհանեանը ներկայացրեց նախարարութեան եթէ կէտից բաղկացած հրամանը, որով հրամանատարներն որոշ ղէպերում նախարարակ լինելու ազատութիւն տուեց: Լեռնային Ղարաբաղի նախագահի մամուլի քարտուղար Դաւիթ

Բաբեանը նշում է, որ հակառակորդը խուճապ առաջացնելու համար դիմում է ծայրայեղ քայլերի:

«Հակառակորդը իր խախտումներով փորձում է ահաբեկել ժողովրդին: Նման քայլերի է դիմում, որպէսզի ժողովուրդը վախենայ: Բայց այդպիսի բան տեղի չի ունենայ, հակառակորդի բոլոր փորձերը լինելու են սպարդիւն: Այլեւեան կլանը որդեգրել է շատ իւրաքայտուկ ազրեսիւ քաղաքականութիւն, եւ փաստօրէն զինադադարի ուեթիմը խախտուած է Արցախի եւ Հայաստանի սահմաններ իրկայնքով, բայց նոյնանման խախտումներ, չարաչարումներ, իհարկէ, քաղաքական, տնտեսական դաշտում իրականացնում է նաեւ իր սեփական ժողովրդի հանդէպ», - «Ազատութեան» հետ զրոյցում ասաց Բաբեանը:

Պաշտօնական Բաբուն զոհերի կամ վիրաւորների մասին տեղեկութիւն չի հաղորդում: Հայաստանի Պաշտպանութեան նախարարութիւնը պնդում է, որ Ադրբեջանը լիովին կասեցրել է սեփական գիտուած ուեթերին վերաբերող ցանկացած բացասական հրապարակում՝ սահմանափակելով տեղեկատուութեան տարածումը:

«The Independent». Հայկական Հոլոքոստը Թաքցնելու Թուրքիայի Ամօթալի Փորձը

NEWS.am-ը գգալի կրճատումներով ներկայացնում է լրագրող Ռոբէրտ Ֆիսկի յօդուածը, որը հրատարակուել է «The Independent» թերթում:

Երբ համաշխարհային առաջնորդները, այդ թւում արքայազն Չարլզը, Աւստրալիայի եւ Նոր Զելանդիայի վարչապետները, Թուրքիայի կառավարութեան հրահրով Ապրիլին կը հաւաքուեն Պալիպոլիում՝ ի յիշատակ Առաջին համաշխարհային պատերազմի ժամանակ տեղի ունեցած ճակատամարտի, 1,5 մլն սպանուած հայերի ուրուականները կ'ուղեկցեն նրանց:

Դա դիւանագիտական յիմարութեան աննախադէպ գործողութիւն է: Թուրքիան նախատեսում է օգտագործել 1915 թվականին դաշնակիցների ներխուժման փորձի 100-ամեակը, որպէսզի խեղդի իր կողմից Օսմանեան կայսրութիւնում հայերի զանգուածային սպանութիւնների զոհերի յիշատակը: Այդ կոտորածները XX դարի առաջին կիսարդիւնաբերական Հոլոքոստն էին: Թուրքերն արդէն 102 երկրներին հրահր են ուղարկել Գալիպոլիի իրադարձութիւններին նուիրուած արարողութեանը մասնակցելու համար, որը տեղի կունենայ Ապրիլի 24-ին, նոյն օրը, երբ Հայաստանն իր յարգանքի տուրքն է մատուցում Հայոց ցեղասպանութեան զոհերին:

Թուրքիայի նախագահ Ռեջեփ Թայիփ էրդողանը, նախաձեռնութիւն դրսեւորելով, հրահրել է նաեւ ՀՀ նախագահին շատ լաւ իմանալով, որ այն կը մերժուի: Դրանից առաջ ինքն էր հրահր ստացել ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսեանից, նոյն օրը մասնակցել Հայոց ցեղասպանութեան զոհերի յիշատակի արարողութեանը:

Սա պարզապէս դիւանագիտական չարաճճութիւն է: Թուրքերը շատ լաւ հասկանում են, որ Գալիպոլիում դաշնակիցների մուտքը եղել է Ապրիլի 25-ին, մէկ օր անց այն օրից, երբ հայերը յիշա-

տակում են Հայոց ցեղասպանութիւնը, որը պատուիրուել ու իրականացուել է Օսմանեան Թուրքիայի կառավարութեան կողմից:

Դեռեւս երկու տարի առաջ այն ժամանակուայ Թուրքիայի նախագահ Աբդուլլահ Գյուլը Մեծ ճակատամարտի 98-ամեակը նշեց 2013-ի Մարտի 18-ին, այն օրը, երբ սկսուեցին Բրիտանիայի օդուժի կողմից թերակղզու ումբակոծումները Դարդանելի նեղուցում: Այն ժամանակ Թուրքիայում ոչ ոք չէր ենթադրում, որ Գալիպոլիի կամ Չանաքքալէի իրադարձութիւնները թուրքական ձեւով յիշատակելու են Ապրիլի 24-ին:

Թուրքերն, իհարկէ, վախենում են, որ 1915-ը կը յիշուի որպէս իրենց երկրի կողմից մարդկութեան դէմ ուղղուած սարսափելի յանցագործութեան տարեթիւ, երբ տասնեակ հազարաւոր տղամարդիկ սպանուեցին գէնքով ու դանակներով, կանայք բռնաբարուեցին, իսկ յետոյ մահացան սովից իրենց երեխաների հետ միասին դէպի Միջագետք գաղթի ճանապարհին:

Այս պատմութիւնը այդ նոյն սպանութեան դաշտերը ժառանգութիւն է տուել «ցեղասպան» բանակին՝ «Իսլամական պետութեանը», որի գորհայինները աւերել են հայկական եկեղեցիներ՝ կառուցուած ի յիշատակ Հայոց ցեղասպանութեան զոհերի:

Հայերը ցեղասպանութեան զոհերի յիշատակի օր են ընտրել Ապրիլի 24-ը, քանի որ այդ օրը թուրք ոստիկանները սկսեցին Ստամբուլում ձերբակալել հայ մտաւորականներին, իրաւաբաններին, բժիշկներին, ուսուցիչներին ու լրագրողներին:

Ինչպէս Գերմանիայի ուեթիմիտ պատմաբանները հերքում են հրեաների Հոլոքոստը, այնպէս էլ Թուրքիան միշտ մերժել է իր վրայ վերցնել Օսմանեան կայսրութեան կողմից ստանալուած մարդկութեան դէմ ուղղուած յանցագործութեան պատասխանատուութիւնը, որը տեղի է ունեցել 1914-18 թվականներին:

ՄԵՐ ՈՒՂԵՑՈՅՑԸ ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ՏԻՐՈՒՆԻ ԼԱՅԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ 86-ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Գաղափարախօսութիւնները ուղղութիւններ են՝ համամարդկային, ազգային, ընկերային, հոգեւոր եւ այլ նպատակներու առաջնորդող:

Գաղափարախօսութիւնները սերունդները դաստիարակող, կերտող ու կոփող բարոյական դարբնոցներ են՝ երիտասարդութիւնը առինքնող:

Գաղափարախօսութիւնները միա ու արիւն կը դառնան երբ կրնան ոգեշնչել փթթող երիտասարդները եւ գօտեպնդել գաղափարապէս տոգորուն գանգուածները:

Առանց ճանապարհ բացող ռազմիրաներու, ուղի հարթող դեկավարներու եւ գոհաբերող առաջնորդներու գաղափարախօսութիւնները աստիճանաբար կը գունաթափին եւ կը միախառնուին պատմութեան փոշիներուն:

Ընկեր Սարգիս Տիրունի Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան այն ղեկավարներէն էր, որ իր պայքարով լեցուն կեանքը, խօսքն ու գործը, հաւատքն ու կենցաղը վերածեց ինքնատիպ դպրոցի՝ հանդիսանալով անգուգական ուղեցոյցը հնչակեան շարքին թէ անոր նորածիլ շառաւիղներուն, համակրական շրջանակին թէ հայրենասէր հաւաքակառուցութեան:

Մեր ուղեցոյցը՝ ուսուցիչ, գործիչ ու նահատակ ընկեր Սարգիս Տիրունի պատգամեց համամարդկային, ազգային եւ ընկերային էական դասեր: Այդ դասերը հիմնաքարերն են այն դաւանանքին՝ որուն միացած ու հաւատացած էր հոգեւոր ու գաղափարախօս Ս. Տիրունի:

Համամարդկային առումով՝ անոր պատգամին ելակէտը մարդասիրութիւնն է: Մարդը՝ որպէս ամենահիմնական արժէք՝ անոր տարրական իրաւունքները, արդարութիւնը եւ մարդկային փոխյարգանքը հիմերն են առողջ եւ արդիւնաւէտ միջավայրի գոյառման: Երբ Ս. Տիրունին կը պայքարէր նաեւ արաբ ժողովուրդի ազատութեան ի խնդիր՝ ընդդէմ ֆրանսական գաղութատիրութեան, կը հաւատար որ ժողովուրդներ կրնան ծաղկիլ ու բարգաւաճիլ լոկ ազատութեան պայմաններուն: Ազգամիջեան խտրութիւնը, արհեստածին եւ շինծու ատելութիւնները, ժողովուրդներու շահագործումը կը խաթարեն մարդավայել կեանքի բաղձալի մթնոլորտը: Լիարժէք ընկերվարականի բարձր գիտակցութեամբ ան ընդդիմացաւ ցեղային հակառակութիւններ սերմանող յետադիմութեանց: Քաջ գիտէր որ ամէն մոլորութիւն վնասակար է հասարակութեան եւ յատկապէս կրօնական, ցեղային եւ ազգային մոլորութիւնները անյարիր են ընկերվարութեան եւ մարդկային յառաջդիմութեան: Այսպիսի յանդուգն քարոզչութեան պատճառով իսկ թիրախ դարձաւ գաղութատիրութեան գործակալներուն, ձերբակալուեցաւ, հալածուեցաւ, աքսորուեցաւ Կիլիկիոյ, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ՝ վերջիվերջոյ արնաշաղախ ինչալու համար:

Ազգային առումով այնպիսի հայրենասէր էր ան, որ կառչած էր հայրենասիրութեան վսեմ գաղափարականին: «Հոն, Արարատի փէշերուն պիտի գարնենք մեր վրանները» թեւաւոր խօսքը գաղթահա-

յութեան մտասեւեռումը դէպի բռնագրաւեալ հայրենիք ուղղելն էր անկասկած: Խորհրդային Հասարակական Իրականութիւնը ան ընկալեց ե՛ւ որպէս ազգային անփոխարինելի կուռն ե՛ւ գաղափարական անասանելի գրաւական այն պահուն՝ երբ շատեր իրենց թիկունքը հակախորհրդային պրոքին յենած կը խժքժէին ու կը փնտվէին գայն: Հայրենասիրութիւնը եղաւ իր էութենէն անտրոհելի, ինչպէս իր բոլոր կուսակիցներուն համար եւս: Ազգային նուիրական արժէքներ էին հողն ու հայրենիքը, որ ինչպիսին ալ ըլլար հոն տիրող վարչաձեւը, կը մնար յուսատու եւ լուսատու փայրոս ողջ հայութեան համար: Ա՛յս ոգին կտակեց ան, ա՛յս սորվեցանք Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան փաղանգներուն մէջ: Կը մնանք փարած եւ հպարտ այս ուղղութեան եւ պատգամին:

Ընկերային պայքարի առումով ան մնաց ճնշեալ եւ իրաւագուրկ դասակարգին ջերմ պաշտպան: Ընկերային արդարութեան գուպարը այն մարտահրաւէրն էր, որ դիմակալեց վեհանձնօրէն: Ան որպէս համոզուած սոցիալիստ, բնական դաշնակիցն էր թշուառին, չքաւորին, յափշտակեալին եւ համեստ դասակարգին: Կեղեքիչը մնաց նշաւակ՝ քանզի գիտէր որ ընկերային անհաւասարութեան չարիքը կու գայ վաշխառուին անկուշտ որկորէն եւ Դանայեան Տակաւի նմանող ազատութենէն: Աւելին՝ կեղեքիչը կը մնայ անյազուրդ այնքան ատեն, որ կեղեքեալը կարծրօրէն չէ պահանջած իր իրաւունքները: Հետեւաբար՝ Սարգիս Տիրունի իր առաքելութիւններէն մին համարեց զգաստացնել, ոգեշնչել եւ սթիմիցնել իրաւագրկեալ դասակարգը՝ յանուն իր արդար ու մարդավայել կեանքին:

Մեր գաղափարական ուղեցոյցը իր դաւանած սկզբունքներուն պատճառով աչքի փուշը դարձաւ շատերու: Եւ գայն լուեցնելու վերջին ու միակ միջոցը դաւադիր գնդակները պիտի ըլլային: 17 Յունուար 1929-ին դարանակալ երկչոտներ ստորնաբար զգետնեցին զինք՝ առ յաւատ փակելու համար մարդասէր, հայրենասէր, գաղափարանուէր հնչակեան գործիչ Սարգիս Տիրունիի ճշմարտախօս ու ազատատենչ բերանը: Անոր՝ որ բարձրաճակատ եւ վեհօրէն կը բացազանչէր ամէնուր եւ ամէն ժամ՝ «Տիրունին է՛ եւ կը մնայ հնչակեան»:

***

Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան ղեկավարութիւնը հնչակեան

ԵՐԲ ՑԱԲԱԼԻՆ ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԾԻԾԱՂԵԼԻ

ՄԵՐ ՊԱՐԳԵՒԻ ԱԻԻԹԵԱՆ

Ահաբեկչութեամբ վիրաւորուած Ֆրանսայի ցաւին բաժնեկից եղաւ ամբողջ աշխարհը, որուն մեծամասնութիւն կազմող խաղաղասէր եւ ազատասէր մարդիկը դարձած են անկարող ակնատեսը քաղաքական վերիվայրումներու եւ ենթական՝ կենցաղային կաշկանդումներու, առ ի հետեւանք ափ մը փոքրամասնական ծայրայեղականներու ատելավառ արարքներուն:

Մշակոյթի եւ քաղաքակրթութեան աշխարհի մայրաքաղաք Փարիզը, որուն մէջ ծնաւ ազատութիւն, հաւասարութիւն եւ եղբայրութիւն դաւանող յեղափոխական երրորդութիւնը, ուր մտքի եւ գաղափարի անկաշկանդ ազատութիւնը կը թուի թէ ամէն տեղէ աւելի սուրբ է ու նուիրական, անցեալ շաբաթ դուրս եկաւ միլիոններով՝ դատաւարութեան համար հաբեկչութիւնը իր շնորհալի երգիծանկարիչներուն ու անբախտ գոհերուն: Գրիչներ եւ «Ես Շարլի եմ» (Je suis Charlie) գրութիւնը բարձրացուցած ամբոխները մեծ ՈԶ կ'ըսէին այն բոլոր մարդոց, որոնք իրենց ծայրայեղ ընթացքով լուեցնել կը ջանան ազատ խօսքը, միտքն ու գաղափարը:

Շատ ցաւալի երեւոյթ էր տեսնել գործուած ոճիրները եւ անվերապահօրէն դատաւարութիւն: Անձնական ձախողութիւններու պատճառաւ մոլորած մարդիկ, որոնք վերածնեալ (born again) կրօնականութեամբ մը կուրցած կամ գիտովցած՝ կտրուած էին իրենց շրջապատէն, եւ գուցէ իրենց նմաններուն պէս հրապուրուած էին «ճիհատեային յետմահու երազային աշխարհի մը մէջ հաճելի կեանք մը ապրելու խաբկանքով, դարձած էին գազան ու բարբարոս՝ խլելով անմեղ գոհեր, որոնց կարծես միակ յանցանքն էր ըլլալ յառաջագիտ երկրի ու կեանքի պարզ ու հասարակ քաղաքացիները: Սակայն այն ինչ որ ցաւալի էր՝ դարձաւ ծիծաղելի:

Փարիզեան բողոքի ցոյցին ներկայ էին թուրքիոյ եւ Իսրայէլի ղեկավարները՝ Տաւուսողլուն ու Նեթանիահաւուն: Այդ երկու երկիրներու ղեկավարները իրաւունք չունէին «գողնալ», կամ ինչպէս անգլերէնով կ'ըսեն steal the show, խռոված աշխարհին առջեւ տեղի ունեցող բողոքի արտայայտութիւնը եւ քալել տամեակ մը պետական ղեկավարներու շարքերուն մէջ: Աշխարհ լաւ գիտէ կամ պէտք է լաւ գիտնայ, թէ թուրքիան եւ Իսրայէլը իրենց քաղաքական գործընթացով ձեւով մը պատճառ դարձան ստեղծելու առիթներ ու վիճակներ, որոնց ուղղակի կամ անուղղակի

երիտասարդական եւ ուսանողական միաւորները մկրտելով Ս. Տիրունիի անունով (Սուրիա, Լիբանան, Հայաստան), ինքնստիքեան գայն կը վերածէ ուղեցոյց-խորհրդանիշի, որուն ահօսած ուղին եւ գաղափարական ժառանգութիւնը կը մնան անվիճարկելի նշխարներ հնչակեան նորահաս անդամներուն համար:

Ահա թէ ինչու մեր ուղեցոյցին շիրիմին շուրջ միաբուռնեց կը հաստատենք:

Հետեւեանքներէն ծնունդ առին ահաբեկիչ այդպիսի «խենթերը»: Անոնց հոն ներկայութիւնը մեզի կը յիշեցնէ «մեռելին ետեւէն քալող ոճրագործը» ասացուածքը:

Արդարեւ, Սուրիոյ յեղափոխութիւնը օգտագործող եւ անոր սահմաններէն ներս աշխարհի իսլամ կրօնամոլ «պաշտպօզուք»ները հոն ներածող թուրքիան ծնունդ տուաւ իսլամական Պետութիւն կոչուած «հնադարեան» շարժումին, որուն հետեւորդները անոր դրօշը պարզած ահաբեկեցին ու սպաննեցին ֆրանսացի երգիծանկարիչներն ու միւս անբախտ գոհերը:

Իսկ Նեթանիահաւուն, որուն ծայրայեղ քաղաքականութիւնը ծնունդ առաւ Իսրայէլի նախկին խաղաղասէր վարչապետ Իցհաք Բապիրի սպանութեամբ եւ անոր պետական անողոք ահաբեկչութիւնը պաղեստինցի ժողովուրդի արդար ազատատենչութեան դէմ անկասկած որ կը ծառայէ թոյնով եւ ատելութեամբ լեցնելու իսլամ ծայրայեղականները, ան ալ իր բաժինը ունի ահաբեկիչ այլախոհներու արտադրութեան գործին մէջ: Ցաւալի հաւաքը այդ երկուքին ներկայութեամբ դարձաւ մասամբ ծիծաղելի, բան մը՝ որ շատ լաւ կը բացատրուի հետեւեալ արաբական ասացուածքով՝ «ալ-մուտահէք ալ-մուպքի», կամ՝ «ծիծաղի համագործակցութիւն»:

Ահաբեկչութիւնը դատաւարութիւն է անշուշտ, որովհետեւ անմեղ գոհեր կը խլէ: Բայց բոլոր անոնք որոնք իրենց բռնարարքներով կամ դաւադիր քաղաքականութեամբ պատճառ կը դառնան ահաբեկիչներու արտադրութեան, իրաւունք չունին լաւեցող շարքերուն մէջ երեւնալու:

Ահաբեկուած ֆրանսացի երգիծանկարիչները մօտ անցեալի որակումով ձախակողմեաններ էին, որոնց համար մտքի եւ գրչի ազատութիւնը գերադաս կը նկատուէր ամէն տեսակի կրօնական նկատառումներով յառաջացած կաշկանդումէ: Էրտողանի եւ Նեթանիահաւուն քաղաքական ուղղութիւնը, իրենց ծայրայեղ ջրակողմեան եւ կրօնական թեքումներով, խորթ է եւ անհաշտ այն գաղափարներուն հետ, որոնց պատճառաւ գոհուեցան այդ երգիծանկարիչները:

Կրօնապաշտներու ներկայացուցիչները, էրտողանի եւ Նեթանիահաւուն պէս, կրօնամոլ իսլամ այդ ահաբեկիչներէն միայն կը տարբերին իրենց դիրքին եւ պաշտօնին բերմամբ իրենց ընծայուած ու ունեցած պետական ահաբեկչութիւն կատարելու օրինական ապահովութեամբ (absolute immunity), ինչ որ այս առթիւ կը բացատրէ թէ ինչու՞ ցաւալին կը դառնայ ծիծաղելի:

Ահա կու գանք հազարներով, քո շիրիմին ով անմահ

Հաղորդուելու սուրբ նշխարէդ, գոր մեզ թողիր յիշատակ: Ապա՛ կ'երդնունք:

Մենք պիտի քայլենք այդ ուղիով, մինչեւ վերջին հանգրուան:

Բիւր յարգանք նահատակ ընկեր Սարգիս Տիրունիի անթաւամ յիշատակին:

«ԱՐԱՐԱՏ»
Խմբագրական

ՄՆԱԿ ԵՒ ԴԻՄԱԴԻՐԵԼ...

ԼԻԼԻԹ ԱԻԱԳԵԱՆ

8 տարի՝ առանց Հրանդ Տինքի ...

Հրանդ Տինքին ընդունուած է համարել մէկը, որին յաջողուեց փոխել Թուրքիան: Սա, թոյլ եմ տալիս ինձ ենթադրել, մեծ չափազանցութիւն էր, որը Հրանդ Տինքը հերքեց 8 տարի առաջ, թիկունքից արձակուած երեք գնդակից «Ակօս»ի խմբագրատան առաջ, օրը ցերեկով, արնաշաղախ ընկած: Թէեւ տասնեակ հազարաւոր թուրքեր դուրս եկան հրապարակ՝ պատասխանելով «Մենք հայ ենք, մենք Տինք ենք»: Սակայն, խոշոր առումով, Թուրքիան, կարծես, նոյն Թուրքիան է:

Բայց այդ դէպքում նաեւ Հրանդ Տինքի անունից հարցնենք՝ իսկ Հայաստանը: Փոխուել է արդեօք Հայաստանը: Գուցէ դարձել է համայն հայութեան համար բնակութեան ամենապահիվ, ամենավստահելի վայրը:

«Ո՛չ», վստահաբար մտածում են շատ-շատերը: Այդ դէպքում հարցը ձեւակերպենք այսպէս՝ «Փոխուել ենք մենք, հայերս» ... Ինչո՞ւ են այսօր Հայաստանից հայերը հեռանում այլ երկրներ: Իշխանութիւնները լեզուի մէջ են, կողոնմպացուած են: Գուցէ հայերն աշխարհով մէկ են սփռուում՝ իրենց հայրենիքում կորցրած արդարութիւնն ինչ-որտեղ, այլ երկրում գտնելու երազանքով:

Լսել էք հաւանաբար. «Կեանքը մէկն է, եւ ինչո՞ւ պէտք է ողջ կեանքն անցկացնենք անարդարութեան դէմ պայքարելով, ու մի օր յանկարծ նկատենք, որ կեանքն անցաւ, ու մենք ոչինչ հասկացանք»: Չես վիճարկի՝ հիմնաւոր ու հասկանալի միտք է: Եթէ միայն կարողանանք յստակ ձեւակերպել, թէ ինչ է նշանա - կում «կեանք» եւ ինչ է նշանակում «պարել»: Ո՞րն է իւրաքանչիւրիս պատասխանատուութիւնը անարդարութիւնների, մեր հայրենիքին նետուած արտաքին ու ներքին մարտահրաշխանների համար: Երկիրը լքելը: Կամ դժգոհելը, որ Հայաստանում արդարութիւն ու օրէնք չի աշխատում, հետեւաբար մենք այնտեղ անելիք չունենք:

Գիւմրիում Յունուարի լոյս 12-ի գիշերը կատարուած սարսափելի ոճրագործութիւնից յետոյ, երբ քնած ընտանիքի 6 անդամները սպաննուեցին Գիւմրիում տեղակայուած ռուսական 102 ռազմական զինուորի ավտոմատով, իսկ սուխուհարուած վեցամեայ փոքրիկը դեռ կեանքի ու մահու

կուր է տալիս, այնքան զգացում էր մտածող, սրտացաւ ու նուիրուած մարդկանց պակասը: Որովհետեւ Գիւմրիում ռուս մարդասպանին հայ իրաւապահներին յանձնելու պահանջով փողոց դուրս եկած մեր հայրենակիցների թիւը թէեւ շատ էր, սակայն աւելի շատ էին ոստիկանները: Իսկ թէ ինչո՞ւ, պատասխանը կարող էք գտնել Հայաստանի դեմոկրատիկ վիճակի մասին պատմող վիճակագրական թուերում: Եւ նաեւ Տինքի այս տողում. «Ես այնպիսին չեմ, ինչպէս շատ հայեր, որոնք վտանգաւոր իրավիճակներում նախընտրում են իրենց գլուխները թաքցնել» ...:

Այս օրերին, երբ բոլորս յատկապէս ենք յիշում Հրանդ Տինքին, կարող ենք պատկերացնել, որ նա կը թողնէր իր բաժին պատասխանատուութիւնն այն երկրում, որտեղ ծնուել ու մեծացել էր, ու կը հեռանար աւելի ապահով երկրներ: Պայքարից, պատասխանատուութիւնից հեռանալը իւրաքանչիւրի իրաւունքն է, եւ դրա համար չկայ ոչ մի պատիժ ո՛չ քրէական, ո՛չ քաղաքացիական օրէնսգրքում: Այդ դէպքում ինչո՞ւ ենք այսօր, անգամ Հրանդ Տինքի սպանութիւնից 8 տարի անց, այնքան զգում նրա քաղաքացիութիւնը եւ ինչո՞ւ էր յատկապէս հիմա այնքան անհրաժեշտ նրա ներկայութիւնը:

Մե՞զ՝ հայերի՞ս, պէտք է ասել, թէ ինչ է նշանակում հայի համար ապրել Թուրքիայում, ուր ինքնութիւնդ պահելու խնդիրը բարդ է, ոչ միայն լեզուդ, մշակույթդ, կրօնդ պահելու առումով: Եւ որքան դժուար էր դա յատկապէս Հրանդ Տինքի համար: Որքան ճակատագրական դարձաւ Տինքի 2002-ին Ուրֆայում, կոնֆեւրանսին արտասանած միտքը. «Թուրք չեմ, այլ Թուրքիա չի հայ եմ»...:

Դատական անվերջ հետապնդումներ, ազատագրկամ վտանգ, համակարգչի յիշողութեան մէջ պահպանուած բազմաթիւ սպառնալիքներ: Բայց, միեւնոյն է, իր բոլոր յօդուածներում Տինքը չափազանց կարեւորում էր պայքարը տեղում, անմիջապէս ռազմի դաշտում եւ ոչ երբեք այնպիսի հեռավորութեան վրայ, ուր փամփուշտը քեզ հասնել չի կարող: Իր ամենագրեցիկ յօդուածներից մէկում եւս՝ «Հոգեվիճակ վախուորած աղանու է նման», նա անդրադառնում է իր ծննդավայրից՝ Թուրքիայից, հեռանալու եւ պայքարը այլ երկիր տեղափոխելու անհնարնութեանը. «Դժոխքի կրակները թողած՝ պատրաստի դրախտում» հանգրուանելը չէր հա-

մապատասխանում իմ էութեանը:

Մենք դժոխքը դրախտի վերածելու յաւակնութեան տէր էինք: Թուրքիայում մնալը ե՛ւ մեր իսկ ցանկութիւնն է, ե՛ւ յարգանքից բխող անհրաժեշտութիւն ծանօթանձանօթ այն հազարաւոր մարդկանց նկատմամբ, ովքեր Թուրքիայում ժողովրդավարութեան պայքար են մղում ու թիկունք կանգնում մեզ»:

Այսօր, երբ մեր հայրենակիցներից շատերը խուճապահար այս ու այն երկիր են փախչում՝ Հայաստանի ճակատագրի պատասխանատուութիւնը թողնելով Հայաստանում ապրող հայերի վրայ, յիշում եմ Հրանդ Տինքի պատասխանը ռուս լրագրողի հարցին, թէ այդքան հետապնդումներից յետոյ ինչո՞ւ Տինքը չի լքում երկիրը. «Ախ, գոնէ Դո՛ւք մի խօսէք այդ թեմա չով: Բաւական է, որ ես դա անընդհատ լսում եմ ընկերներիցս:

Ես ցանկանում եմ պայքարս շարունակել այստեղ/ Թուրքիայում-Լ.Ա./: Չէ՞ որ դա միայն իմ պայքարը չէ: Սա բոլոր նրանց պայքարն է, ովքեր ձգտում են Թուրքիայի ժողովրդավարացմանը: Եթէ ես յանձնուեմ ու լքեմ երկիրը, սա մեծ ամօթ կը լինի բոլորի համար: Այս երկրում ապրել են իմ նախնիները, այստեղ են իմ արմատները, եւ ես իրաւունք ունեմ մեռնելու այն երկրում, որտեղ ծնուել եմ »...

Տինքին վերագրել աւելին, քան նա արեց, անհրաժեշտ չէ. փոխել Թուրքիան կամ Թուրքիայի վերաբերմունքը Յեղասպանութեան հանդէպ, առայժմ չի յաջողում: Տինքին յաջողուեց մէկ այլ բան՝ արթուն պահել պայքարն իմաստաւորելու ցանկութիւնը, ռազմի դաշտից չփախչելու խիզախութիւն ունենալ, ճշմարտութեանը ուղիղ հայեացքով նայելու կարողութիւնը:

Ի՞նչ կ'ասէր Հրանդ Տինքն այսօր, ցեղասպանութեան 100-ամ-

եայ տարելիցին: Նա, որ անվերջ փորձում էր հասկանալ՝ ինչո՞ւ տեղի ունեցաւ սարսափելի այդ աղէտը հայ ժողովրդի հետ, ինչո՞ւ թուրքերը ոչ մի կերպ չեն կարողանում դուրս գալ բարդոյթից ու ընդունել, որ իրենց նախնիները ցեղասպանութեան են ենթարկել 1,5 միլիոն հայի, հարիւր-հազարաւորներին զրկել հայրենիքից: Ի՞նչ կ'ասէր, եթէ տեսնէր, որ ցեղասպանութիւնն՝ իր ողջ ահաւորութեամբ, արդէն ծնւալից դիտելու հնարաւորութեամբ, տեղափոխուել է 21-րդ դար: Յիշենք 2014-ի Օգոստոսին ողջ մարդկութեան աչքի առաջ ցեղասպանութեան ենթարկուեց եգիպտի ժողովուրդը:

«Հայ-թուրքական յարաբերութիւններն անհրաժեշտ է դուրս բերել 1915 մեթր խորութիւն ունեցող ջրհորից», - գրում է Տինքը: Նա վստահ էր, որ Թուրքիայում նոր սերունդը կը կարողանայ ձերբազատուել թապուներից: Դա հնարաւոր է, թէ՞ ոչ: Եւ արդեօք միայն Թուրքիան ունի ինքն իրեն գնահատելու, վերանայելու խնդիր: Ունե՞նք մենք՝ հայերս, յստակ ձեւակերպուած պահանջ թուրքիային՝ ի՞նչ ենք պատրաստ անել մենք, մեզնից իւրաքանչիւրը՝ Յեղասպանութեան ճանաչման, Հայաստանի ուժեղացման համար: Եւ, վերջապէս, Հայաստան պետութիւնը ի՞նչ է ակնկալում Թուրքիայից՝ ստակ ներողութիւն, թէ՞ ցեղասպանութեան ճանաչումը իր հետ առաջ է քաշելու քաղաքական, տնտեսական, իրաւական բազմաթիւ խնդիրներ:

Այս հարցերը Հրանդ Տինքը կարող էր ձեւակերպել ու ներկայացնել իրեն յստակ ուղղամտութեամբ ու հաւատով, որ երկու՝ պատմականորէն թշնամացած ժողովուրդները, ի վերջոյ, դատապարտուած են երկխօսելու՝ կոտրելով բոլոր թապուները:

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

<p>6300 Wilshire Blvd. Suite 1900 Los Angeles, CA 90048</p> <ul style="list-style-type: none"> • Life Insurance • Health Insurance • Group & Individual • Long Term Care • Disability 	<p>805 East Broadway Glendale, CA 91205</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estate Planning • Will & Living Trust • Full Annual Review • Mortgage Protection • College Planning 	<p>300 N. Lake Ave. Suite 500 Pasadena, CA 91101</p> <ul style="list-style-type: none"> • Workman's Compensation • Employee Benefits • Annuity • IRA • 401K & 403B
--	---	---

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը Աճիրածնող է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻ ՄԱՐՈՒԱՆ ՑՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ «ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԸ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՐԹԻՆ ԼՈՒՏԵՐ ՔԻՆԿՆ ԷՐ»

Կիրակի, Յունուար 18, 2015, խոսուներամ բազմութիւն մը փութացած էր Պոլսահայ Միութեան սրահը, ուր տեղի ունեցաւ յուշերեկոյ մը, նուիրուած Պոլսոյ «Ակօ» թերթի խմբագիր Հրանդ Տինքի նահատակութեան ճրդ տարելիցին: Ներկայ էին գաղութիս տարբեր յարանուանութիւններու եւ աւանդական երեք կուսակցութիւններու, ինչպէս նաեւ 60 կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ:

Բեմին վրայ զետեղուած էր նահատակ Հրանդի մեծադիր լուսանկարը: Պոլսահայ Միութեան Մշակութային յանձնախումբի ատենապետ Տոքթ. Յովհաննէս Գուլակ Աւետիքեան իր բացման խօսքին մէջ ողջունել էր քանի որ ներկայ հասարակութիւնը ոգեկոչեց յիշատակը

արդարութեան եւ մարդկային իրաւունքներու խիզախ պաշտպան Հրանդ Տինքին: Ապա մէկ վայրկեան յոտընկալս յարգուեցաւ յիշատակը տարաբախտ հայ նահատակին, որուն անմիջապէս հետեւեցաւ հոգեհանգստեան արարողութիւն մը, մասնակցութեամբ հայ եկեղեցականներու:

Օրուան գլխաւոր բանախօսն էր Հարաւային Գալիֆորնիոյ (USC) համալսարանի քաղաքական գիտութիւններու ամպրոնի եւ նոյն համալսարանի Հայոց Յեղասպանութեան ուսումնասիրութեանց հիմնարկի հիմնադիր եւ տնօրէն փրոֆ. Հրայր Տէքմէճեան: Յարգելի զեկուցաբերը համեմատութիւն մը կատարեց այս երկրի ազատ խօսքի, արդարութեան եւ մարդու իրաւունքներու ջերմ պաշտպան նահատակին:

ԸՆԿ. ՏՕՔԹ. ՄԿՐՏԻՉ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ «ՄԱՍԻՍ»Ի ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ՄԷՋ

Հաճելի անակնկալ մըն էր Լիբանանէն ընկ. Տօքթ. Մկրտիչ Պետրոսեանի տուած այցելութիւնը «ՄԱՍԻՍ» շաբաթաթերթին, Շաբթ 10 Յունուար 2015 կ.ա. ժամը 10-ին: Յարգելի Բժիշկը, անձնական հանգամանքով ժամանած էր Լոս Անճելըս, իր անմիջական հարազատներուն հետ տօնախմբելու համար Ամանորեան տօնը:

Յարգելի Բժիշկը Հայկական Կրթական Բարեսիրական Միութենէն ներս վարչական գործօն եւ նուիրեալ անդամներէն մին է, մաս կը կազմէ Լիբանանի Շրջանի Ս.Գ. Հ. Կ.-ի վարիչ մարմնին եւ Բժշկապետն է Ազունիէյի հայապատկան հիւանդանոցին:

Տօքթ. Մ. Պետրոսեան շնորհաւորել է նորանոր յաջողութիւններ մաղթել էր «Մասիս»ի խմբագրական կազմին Ամանորի բարեբաատիկ առիթով, բարձր գնահատեց շաբաթաթերթի գաղափարական, ազգային եւ հայրենասիրական առաքելութիւնը: Ան անդրադարձաւ Յեղասպանութեան հարիւրամեակի կապակցութեամբ լիբանանահայ ազգային կառուցներուն տարած միասնական աշխատանքներուն մասին, գոր նկատեց գնահատելի: Ան, նաեւ ծանրացաւ ընդհանրապէս Լիբանանի դիմագրաւած ապահովական եւ տնտեսական պայմաններուն մասին, վստահեցնելով, որ անոնք կրնան բարելաւուիլ շնորհիւ պետութեան վարած լրջախոս եւ իմաստուն քաղաքականութեան:

«Մասիս»ի խմբագրութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց իր գաղափարակիր ընկերոջ այցելութեան համար, մաղթելով քաջառողջութիւն, յաջողութիւն եւ բարի վերադարձ դէպի Լիբանան:

տակ Մարթին Լուտեր Քինկի եւ գրեթէ նոյն գաղափարախօսութեան մունետիկ Հրանդ Տինքի միջեւ: Զուգահեռ մը կատարելով նշեց որ երկուքն ալ նոյն տեսլականն ունէին եւ կը պաշարէին ի խնդիր իրենց ապրած երկիրներու ժողովուրդներու մարդկային իրաւունքներու ոտնահարման եւ անարդարութեանց դէմ: «Տինքը՝ հայոց Մարթին Լուտեր Քինկն էր» յարեց փրոֆ. Տէքմէճեան եւ ընդգծեց որ յառաջիկայ Ապրիլին Սուրբ էջմիածին մէջ սրբադասուելիք հայ նահատակներու շարքին պէտք է դասել նաեւ Հրանդ Տինքը:

Այնուհետեւ երեկոյի հանդիսավար իրաւաբան եւ Պոլսահայ Միութեան հոգաբարձութեան ատենապետ Էտիլին Մինասեան բեմ հրաւիրեց թուրք ծանօթ պատմաբան, ընկերաբան եւ Գլարք Համալսարանի Հայոց Յեղասպանութեան ուսումնասիրութիւններու նախագահ՝ փրոֆ. Թաներ Աքչամը: Բեմ հրաւիրուեցան նաեւ Պոլսահայ Միութեան նախկին ատենապետներու ներկաներու բուն ծափահարութիւններով անոր շնորհուեցաւ Հրանդ Տինքի Հոգիի ազատու-

Մար.ը էջ 18

AGBU VATCHE & TAMAR MANOUKIAN HIGH SCHOOL
Հ.Բ.Ը.Ս. Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Երկրորդական Վարժարան

Discover what **AGBU MHS** has to offer!
Հրամայեցէ՛ք Մեր Վարժարանը

OPENHOUSE

JANUARY 31, 2015 • 9:30AM

Please RSVP
CALL OR EMAIL

(626) 794-0363
SCHOOL@AGBUMHS.ORG

2495 EAST MOUNTAIN STREET, PASADENA, CA 91104

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ՆԱԽԱՍԵՄԻՆ ԱՆՆԱԽԱԴԵՊ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ

Յունուար 17, 2015, Շաբաթ օր, Պըրրայնքի Woodberry Համալսարանին ներս տեղի ունեցավ Ցեղասպանության հարիւր Ամեակի Հայ Կանանց Համախմբումի կազմակերպած գիտաժողովը՝ «Ճկուն Կինը» խորագրի տակ, ներկայութեամբ գաղութիս բոլոր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներուն:

Գիտաժողովի բացումը կատարուեցաւ "The Enlightenment String Quartet" Կոմիտասեան

սոյն բաժնի համադրողն էր Տիկ. Լուսինէ Նալպանտեան:

Հայ Քոյրերու վարժարանի ուսուցչուհի Տիկին Լինտա Գանտիլեան անդրադարձաւ հայ կնոջ վճռականութեան եւ իրզախութեան մասին, ջարդէն ու ցեղասպանութեան արհաւիրքէն վերապրելու իր աննկուն կամքին: «Ամէն մէկս պատմութիւն մըն ենք՝ չպատմուած», ըսաւ ան, յուզումնալիառն իր յուշերը պատմելով:

Հ.Բ.Ը.Մ. Վաչէ եւ Թամար

քառեակի կատարումներով, որմէ ետք օրուայ նպատակը եւ պատգամը փոխանցեց Հայ Կանանց Համախմբումի ատենապետուհի՝ Տիկ. Սոնա Եագուպեան, կոչ ուղղելով հայ կնոջ որ հայապահպանումը իր առաջնահերթ պարտականութիւնը համարէ:

Արժանապատիւ Տ. Զաւէն Աւ. Քահանայ Արգումանեան իր պատգամը եւ օրհնութիւնը փոխանցեց ներկաներուն, զնահա-

Մանուկեան Երկ. Վարժարանի հայերէն լեզուի սիրուած ուսուցչուհիներէն՝ Տիկ. Լօրա Գուլումճեան ներկայացուց 1915 - 2015 Հայ կնոջ կեանքի ու գործունէութեան մասին՝ զանազան մարզերու մէջ, լիշելով որ յաջորդ «Հարիւրը» հայ կնոջ համար նոր պարտաւորութիւններն են նախօրեակ մըն է:

Գալիֆորնիա «Սթէյթ Պար»ի անդամ Տիկ. Ռիթա Մահտէսեան անդրադարձաւ ցեղասպանութեան

տելով Հայ կանանց համախմբումի կազմակերպած այս շատ կարեւոր գիտաժողովը եւ անդրադարձաւ հայ կնոջ կարեւոր դերին մասին Ցեղասպանութեան ճանաչման գիտակցութեան արթնութեան մէջ:

Յայտագրի յաջորդ բաժինը հետաքրքրական էր, Տիկ. Ալիծ Աղպապեանի ներկայացուցած «Հեքեաթ»ներով, ուր հարուստ հայ մշակոյթն ու հայ երգը հնչեց, ներկաները անցեալ փոխադրելով եւ հայ կնոջ կարեւոր դերին գիտակցելով, հայ մշակոյթի պահպանման սուրբ գործին մէջ:

Գիտաժողովի հայերէն բաժնի մէջ իրենց օգտաշատ վերլուծութիւններով ներկայացան՝ Տիկ. Լինտա Գանտիլեան, Տիկ. Լօրա Գուլումճեան եւ Տիկ. Ռիթա Մահտէսեան, իսկ

տարիներու ընթացքին Հայ մշակոյթի ծաղկման եւ գրական բարձր մակարդակի մասին, ուր հայ կինը նաեւ իր մեծ ներդրումը ունեցած է եւ հայ լեզուն պահպանած:

Յայտագրի երկրորդ բաժինով խօսք առաւ «Էմի» մրցանակի արժանացած, "Orphans of The Genocide" ֆիլմի արտադրիչ՝ Պր. Պարէտ Մարոնեան: Ան ներկայացուց հայ կինը որպէս ճկունութեան ամենէն օրինակելի տիպարը, մէջբերումներ կատարելով իր ֆիլմէն, ներկայացնելով նաեւ իր ճամբորդութիւններու եւ աշխատանքի ընթացքին ձեռք բերած վկայութիւնները:

Շաբ.ը էջ 18

ՍՈՒՐԻԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՕԺԱՆԴԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԻԱՑԵԱԼ ՄԱՐՄԻՆ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ԵՐԵԿՈՅ

Մշակութային աննախադէպ ձեռնարկ, որուն նպատակն է օժանդակել Սուրիական պատերազմէն տուժած Սուրիահայ մեր հայրենակիցներու գոյատեւման:

Global Arts Int-ը, հաւատարիմ մնալով իր գործունէութեան, չէր կրնար անմասն մնալ՝ Հայ ժողովուրդը յուզող խնդիրներու լուծման աջակցութեան, նպատակ ունենալով մշակութային ձեռնարկով մը, սիրուքի մէջ ապրող Հայութեան ուշադրութիւնն ու գործակցութիւնը սեւեռել՝ Սուրիահայութեան օժանդակութեան ի խնդիր:

Համագործակցելով «ՍԱՐՖ» Սուրիահայութեան Օժանդակութեան Միացեալ Մարմնին, Ընթացիկ ամսուան Յունուարի 25ի, երեկոյեան ժամը 7ին՝ Pasadena city college SEXSON AUDITORIUM-ի համերգասրահին մէջ տեղի պիտի

ունենայ Հայ ազգագրական եւ ժողովրդային երգերու անգուզական համոյթ՝ կատարողութեամբ Հայրենի նշանաւոր ու սիրուած արուեստագէտներու եւ մասնագէտ հաղորդավարներու ներկայութեամբ:

ՍԱՐՖի ներկայացուցիչ Տիար Ժան Թիթիգեան կը նշէ, թէ «Այս լաւագոյն առիթն է, նման բարձրակարգ արուեստի սիրահարներուն՝ վայելելու Հայ անհատին սիրտը յուզող ազգային եւ ժողովրդական երգերու փունջ մը... բոլորիս պարտքն է մեր ամբողջական ուշադրութիւնը սեւեռել Սուրիահայ մեր հայրենակիցներու այսօրուան դժնդակ պայմաններու բարեփոխման օժանդակութեան»:

Համերգի ողջ հասոյթը պիտի տրամադրուի Սուրիահայութեան օժանդակութեան բարսիրական գործին:

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ԾԻՐԷՆ ՆԵՐՄ՝ ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ ԱՐԺԱՆԻՆ ՄԱՏՈՒՑԵՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Կիրակի, Յունուար 18-ին, Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարին մէջ Սուրբ եւ Անմահ Պատարագի աւարտին երախտագիտութեամբ արժեւորուեցաւ ազգային ամենամեծ կազմակերպութիւններէն՝ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի դերն ու մատուցած նպաստը հայ ժողովուրդին:

Գլխավորութեամբ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեանի եւ Ս. Էլմիրածինէն հիւրաբար ներկայ գտնուող եւ պատարագող Գերշ. Տ. Մուշեղ Եպս. Բաբայեանի,

ներկայութեամբ Հ.Բ.Ը.Մ.-Հ.Ե.Ը.-ի սկաւառներու, միութենականներու եւ հաւատացեալներու, հոգեւոր հայրերը վեր առին Միութեան աշխատանքները, ծրագիրներն ու իրագործումները, որոնք 1906-էն ի վեր կը բաշխուին հայութեան: Հոգեհանգստեան արարողութեանէն ետք, սրտի եւ երախտի իր խօսքը փոխանցեց Լոս Անճելըսի Քաղաքային Խորհուրդի անդամ

Շաբ.ը էջ 18

Global Arts
SYRIAN ARMENIAN RELIEF FUND

PRESENT A

BENEFIT CONCERT

FOR THE

Syrian Armenian Relief Fund

VARDAN BADALYAN
GOHAR HOVHANNISYAN

WITH SPECIAL GUEST APPEARANCES BY
RAFAYEL YERANOSYAN | ERIK KARAPETYAN | MISTER X |
NORO | HAROUT HAKOBYAN | GEVORKYAN DANCE ACADEMY

HOSTS
ARPI GABRIELYAN | HAKOB HAKOBYAN

FOR TICKETS, PLEASE CONTACT
www.ticketmicket.com 818 265 0506
global arts 818 975 3333
FOR MORE INFO CALL 818 724 4084

PASADENA CITY COLLEGE
SEXSON AUDITORIUM

Russian Soldier Will Be Tried In Armenia Reportedly By Russian Court

MOSCOW, YEREVAN — Russia says a soldier accused of killing seven members of a single family in Armenia will be tried on Armenian soil, but media reports say the trial will be conducted by a Russian military court.

The January 20 announcement is unlikely to appease protesters who have demanded the suspect in an attack that stunned the country be transferred to Armenian custody and tried in the former Soviet republic.

Russian Investigative Committee spokesman Vladimir Markin said the

investigation and criminal proceedings against suspect Valery Permyakov “will be held exclusively on Armenian soil.”

However, he said that the proceedings will be conducted in accordance with international law, Russian legislation, and agreements between Russia and Armenia governing Russia’s military base in the city of Gyumri, where Permyakov was stationed and is now being held.

Continued on page 2

Armenian President Rejects Turkish Invitation Calling it a “Primitive” Attempt to Overshadow Genocide Centennial

YEREVAN — President Serzh Sarkisian on Friday rejected his Turkish counterpart Recep Tayyip Erdogan’s invitation to visit Turkey on April 24 and attend a remembrance ceremony for 1915 battle of Gallipoli, calling it a “primitive” attempt to overshadow the centenary of the Armenian Genocide in the Ottoman Empire.

Sarkisian is one of more than 100 world leaders invited by Erdogan to the high-profile ceremony that will mark the 100th anniversary of the Battle of Gallipoli fought by Ottoman and British-led troops during the First World War.

In a written response to Erdogan publicized by his office, Sarkisian said, “The anniversary of the Gallipoli hostilities will for the first time be marked on April 24, despite the fact that they began on March 18, 1915 and continued through January 1916 and that the [British-led] Allies’ landing operation -- the Gallipoli Campaign itself -- started on April 25.”

Sarkisian claimed that the timing of the Turkish ceremony “pursues a

primitive goal of deflecting the international community’s attention from events that will mark the centenary of the Armenian genocide.” This is a continuation of Ankara’s “traditional policy of denial” of the genocide, he said.

“Before initiating remembrance ceremonies Turkey should fulfill a much more important obligation to its own people and the entire world: recognize and condemn the Armenian genocide,” added Sarkisian.

The Armenian leader also argued that Erdogan has still not responded to his own invitation to attend the upcoming annual remembrance of the genocide victims in Yerevan. Foreign Minister Edward Nalbandian handed that invitation to Erdogan when the latter was sworn in as Turkey’s new president in August.

Earlier on Friday, “Hurriyet Daily News” quoted an unnamed Turkish government official as pointing out that there were Armenians among Ot-

Continued on page 2

SDHP: We Expect An Open, Transparent Legal Investigation

Armenia’s Social Democrat Hunchakian Party Executive Committee issued a statement regarding the ongoing investigation into the tragic murder of the Avetisyan family of Gyumri by an AWOL Russian soldier last week.

“We deeply mourn the brutal murder of the Avetisyan family and unequivocally consider justified the wave of public outrage and indignation. Thus the Social Democrat Hunchakian Party Executive Committee is convinced the accused perpetrator of the Avetisyans murder should be judged within the confines of Armenia’s legal system and serves the ensuing sentence in the Armenian penitentiary system.” said the statement.

“We expect an open, transparent legal investigation and trial process in order to obtain answers towards this heinous crime which concern any sensible person.” added the statement.

Turkish PM Calls for “a New Beginning” with Armenias

ISTANBUL — Turkish Prime Minister Ahmet Davutoglu has called on all Armenians to jointly seek ways to resolve their historical differences with Turkey, stressing that it is a must for Turks and Armenians to “engage in humane relations and to recognize each other in light of 800 years of common history,” the Hurriyet Daily News reports.

“It’s possible for two ancient people to have the maturity to understand each other and to look to the future together. Turks and Armenians, sharing the same geography and long history, can only talk to each other about their problems and seek together ways to resolve them. It is a necessity for us to develop mutual trust and cooperation, to know each other again

in light of our 800 years of common

Continued on page 2

Outgoing Uruguay President Calls on Turkey to Face Dark Pages of its History

MONTEVIDEO -- The outgoing President of Uruguay Jose Mujica held a farewell meeting with a delegation of representatives of civil and religious organization of the Armenian community and pledged to cooperate in organizing the Armenian Genocide centenary commemorative events, President’s Press Office reported.

The meeting was attended by Tourism Minister Uruguay-Armenian Lilian Keshishian, Armenia’s Honorary Concil Roupen Aprahamian, Primate of Uruguay Diocese Archbishop Hagop Keledjian and representatives of all Uruguay Armenian organizations.

During the meeting President Mujica highlighted the contribution of the Armenian community in Uruguay, and recalled that “Uruguay was the first to recognize the Armenian Genocide.”

Referring to countries, which

refuse to recognize the crime, the President said “recognition of the Armenian Genocide is one of the pending cases facing our poor humanity.”

President José Mujica accepted the invitation of the Armenian community organizations to join the Committee to Commemorate the Centennial of the Armenian Genocide as an honorable member, once he leaves office on 1 March 2015.

“I know that the Turkish people will be offended but I am certain that the Genocide really occurred and if I can be useful, I will agree with great pleasure to accept that proposal”, Mujica said.

“We cannot change the past, but we have to learn from it and recognize the atrocities that men have perpetrated to avoid such crimes in the future,” the President stated.

Clashes in Ankara as Hrant Dink Assassination Anniversary Commemorated

ISTANBUL – Turkish police on Monday used pepper spray and water cannon to disperse a protest in Ankara calling for justice over the murder of Turkish-Armenian journalist Hrant Dink, who was shot dead in broad daylight outside his offices eight years ago.

Thousands of people had marched through central Istanbul earlier on Monday in a peaceful demonstration to remember Turkey's most notorious killing of recent years that sent shockwaves around the country. They held banners such as "become conscious of the genocide along with Hrant Dink". Others held cards reading: "We are all Hrant Dink, we are all Armenians."

However police moved in to disperse a smaller rally in central Ankara in the evening as the protestors sought to march on the justice ministry.

Twenty people were arrested as police used pepper spray and water cannon to disperse the protest, the CNN-Turk television channel and Radikal news site reported.

Holding signs in Turkish, Armenian and English reading "Justice for Hrant", protesters in Istanbul had earlier rallied around the offices of the Agos newspaper, a bilingual Turkish and Armenian weekly, which he edited.

Hrant Dink commemorated at his graveside, flowers were laid by the

attendees, and a religious ceremony was held. Prayers were said after the ceremony, and as has become custom, cemetery guard Malik Yalçın read a poem in memory of Hrant Dink.

Hrant Dink commemorated at his graveside, flowers were laid by the attendees, and a religious ceremony was held. Prayers were said after the ceremony, and as has become custom, cemetery guard Malik Yalçın read a poem in memory of Hrant Dink.

The Istanbul memorial rally is an annual event but was considerably larger than in previous years.

In Malatya, where the journalist was born, a young man brandished a gun at a rally for. According to the report of the Do?an News Agency, the rally began in front of the Girls' Vocational School. A group of around 100 people, mostly composed of E?itim-Sen (Union of Education Workers) carrying carnations and photographs of Hrant Dink began marching towards the Çavuşo?lu Neighbourhood where Hrant Dink was born.

Just when the group had reached the intersection at Turgut Temelli Street, an unidentified young man pulled a gun from his waist and pointed it at the group. Police officers following the rally overpowered the man and removed his weapon. The man was detained.

mon future, the prime minister said he was "committed to following the torch lit by Dink."

"We invite everyone believing in Turkish-Armenian friendship to contribute to a new beginning, and we want to call out to all Armenians: Having already stated that the policies of forced deportation implemented in war conditions, in 1915, created inhuman consequences, Turkey shares the suffering of Armenians. It makes efforts to once again establish sympathy between the two people with patience and commitment," Davutoglu said.

He also described the official message of condolence issued by Turkey on April 23, 2014 as a "clear and concrete expression of Turkey's intention to overcome this problem."

"The way to leave the great tragedy that had frozen history in 1915 is to break taboos. Turkey, for its part, has moved beyond this point and left stereotypical rhetoric and generalizations in the past," Davutoglu stated.

Karabakh Army Repels More Azeri Attacks

STEPANAKERT — Nagorno-Karabakh's army said on Tuesday that its forces repelled fresh incursions launched by Azerbaijani troops overnight at eight different sections of "the line of contact" around the territory.

According to a statement released by the Nagorno-Karabakh Defense Ministry, Azerbaijani armed forces launched "sabotage-reconnaissance" raids along the Line of Contact on the night of January 20, which, however, were timely spotted and rebuffed by the Karabakh military.

"Suffering casualties, the enemy was thrown back," the report said. Suren Pilosyan, a 19-year-old serviceman, was fatally wounded while defending one of the military posts, it added.

The latest fighting was reported the day after Andrzej Kasprzyk, the chief OSCE official monitoring the truce in the Karabakh conflict zone, visited Stepanakert and met with Karabakh Armenia leaders. Bako Sahakian, the Karabakh president, was

cited by his office as telling Kasprzyk that Azerbaijan is continuing to undermine international mediators' effort to broker an Armenian-Azerbaijani settlement. Sahakian urged the international community to take "concrete steps" against Baku.

"They are firing from other weapons such as grenade launchers which they didn't dare to use before," Sahakian's spokesman, Davit Babayan, told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) on Tuesday.

"The international community should take tougher steps," he said. "There are already signs of that happening."

The military authorities in Stepanakert and Yerevan say that Azerbaijani incursions have increased dramatically since the beginning of this month. Defense Minister Seyran Ohanian last week ordered the Armenian military to launch "preventive" offensive operations in response to such attacks.

Russian Soldier Will Be Tried In Armenia

Continued from page 1

Russian newspaper Novaya Gazeta and the Kavkaz-uzel.ru website, citing Armenian government sources, said the trial would be conducted by a Russian military court in Armenia.

Authorities say Permyakov has confessed to the killings, which sparked angry protests last week in Yerevan and Gyumri by Armenians demanding he be transferred to Armenian custody.

Russian authorities have said that according to the Russian Constitution, Russian citizens suspected of committing crimes in other countries cannot be extradited to such countries — a policy President Vladimir Putin has described in other circumstances by saying that Russia does not "give up its own."

Both Russian and Armenian officials have made soothing statements in an effort to ensure it does not threaten their ties or lead to large-scale street protests in Armenia.

Russian media reports quoted a Russian Armed Forces General Staff official on January 20 as saying that conscripts — like Permyakov — will no longer be stationed at the Gyumri base as of 2016.

Instead, only military personnel serving on contractual basis will be stationed there, according to the re-

port, which said the change had been planned before the killings in Gyumri.

Meanwhile, Russian and Armenian law-enforcement authorities agreed on Tuesday to coordinate their separate investigations into the killings.

The agreement was announced during a visit to Armenia by Aleksandr Bastrykin, the head of Russia's Investigative Committee, a powerful law-enforcement agency. He met with the head of a similar Armenian body, Aghvan Hovsepian, and President Serzh Sarkisian to discuss ways of solving the gruesome crime that has cast a shadow over close ties between the two countries.

Bastrykin and Hovsepian ended their negotiations with a three-hour meeting held at the Gyumri headquarters of a Russian military base stationed in Armenia.

On Tuesday, Thousands of mourners in Gyumri attended on Wednesday the funeral of a six-month-old Seryozha Avetisian who died of his injuries one week after a brutal attack that left six other members of his family dead.

The crowd silently walked behind Avetisian's body as it was carried from Surp Nshan Church to a cemetery in Armenia's second largest city still reeling from the January 12 massacre blamed on a Russian soldier.

Armenian President Rejects Turkish Invitation

Continued from page 1

toman soldiers who fought British forces on the Gallipoli peninsula. "We fought together in Gallipoli. That's why we have extended the invitation to Sarkisian as well," the official said.

In his letter to Erdogan, Sarkisian singled out one of those Ottoman Armenian soldiers, Captain Sarkis Torosian. "Participating in the battle of Gallipoli was Armenian artillery of the

Ottoman troops, Captain Sargis Torosyan, who devoted his life to the protection of the Empire and was awarded military honors by the Ottoman Empire for his deeds. Meanwhile, the wave of massacre deliberately planned and perpetrated by the Ottoman Government did not spare even Sargis Torosyan. Among the 1.5 million Armenians killed in the Genocide were his parents, while his sister died in the Syrian Desert."

100 Days Until the 100th Anniversary of the Armenian Genocide

LOS ANGELES — The Armenian Genocide Centennial Committee of the Western United States (AGCC-WUSA) announced today four major events its body is organizing in commemoration of the Armenian Genocide Centennial. During a press conference held at Phoenicia Restaurant, Co-Chairs Garo Ghazarian, Esq., and Taline Yacoubian, Esq., announced that the committee is activity preparing to commemorate the loss of those who perished and honor the lives of the survivors and those who helped rescue Armenians.

“It is an honor to work with 19 different organizations and religious leaders in a joint effort to honor the Centennial of the Armenian Genocide,” remarks Co-chair Ghazarian. “A Century later, we have proven to remain a strong and active diaspora and it is our hope that these events will exhibit the multifaceted, thriving nature of the Armenian-American population in the United States.”

On April 14, 23 and 24 and 26, 2015, thousands will gather in Los Angeles to commemorate the centennial of the Armenian Genocide. While remembering those who were lost, communities will also give thanks for the creation of a new Armenia and for thriving Armenian communities around the world.

Four major events will carry these themes forward:

April 14, 2105 — A special ecumenical service at the Roman Catholic Archdiocese of Los Angeles, the Cathedral of Our Lady of the Angels, will take place with the participation of representatives and interfaith leaders from various churches and religious denominations as well as civic officials from the City of Los Angeles. Prayers of remembrance, respect, and unity will make a powerful beginning for the events to follow the religious service. Religious leaders will lead a prayer to remember the lost in the Genocide, and show gratitude for the regeneration of life that the survivors worked to create

April 23, 2015 — His Eminence Archbishop Hovnan Derderian, Primate of the Western Diocese of the Armenian Church and His Eminence Archbishop Moushegh Mardirossian, Prelate of the Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church of America will host a solemn celebration of the Divine Liturgy at St. Leon Armenian Cathedral with the participation of all

Armenian churches.

April 24, 2015 — The March for Justice is the largest event that the AGCC-WUSA will be hosting. The March is approximately 6 miles long; it will begin in Little Armenia at 10AM and will end with a protest in front of the Turkish Consulate in the Wilshire District. This Pan-Armenian march of protest will unite, without exception, the Armenian community in its quest for justice while demonstrating collective strength and spirit. Protesters will thank those who have helped to spread awareness of the Armenian Genocide, and those who work tirelessly to prevent genocide elsewhere in the world.

April 26, 2015 — The City of Glendale hosts an annual commemoration of the Armenian Genocide. This year they will partner with the AGCC to host a joint event commemorating the 100th anniversary at the Alex Theater. This event will include musical performances, viewing of documentaries and a key note speaker. Further details to be announced.

“Our goal is to bring the entire Armenian-American community together on the solemn occasion of the Genocide,” commented Co-Chair Yacoubian. “While we commemorate the martyrs of the Genocide, we are grateful for the opportunities our ancestors found on arrival in this country, we are also deeply indebted to those institutions and individuals who helped the survivors during the Genocide.”

The AGCC-WUSA was established to steer and coordinate the multifaceted commemorative activities in the Western United States and is composed of nineteen (19) Armenian organizations, including religious institutions. The 100th anniversary of the Armenian Genocide signifies a global demand for justice by Armenians worldwide and all people of good will. The Centennial marks one of the 20th century’s greatest crimes against humanity. In 1915, the Turkish Government began a premeditated and systematic campaign to uproot the Armenian population from its ancestral homeland and slaughter 1.5 million defenseless men, women and children. Turkey must finally acknowledge its responsibility for the Genocide and make appropriate moral, financial and territorial restitution, as mandated by the fundamental norms of international

Continued on page 4

Professor Dr. Myrna Douzjian to Present Series on: “The Armenian Genocide in Film: Theoretical and Comparative Perspectives”

FRESNO -- Dr. Myrna Douzjian (UCLA), the 11th Henry K. Khazadian Kazan Visiting Professor of Armenian Studies at California State University, Fresno, will hold three illustrated public lectures on the theme “The Armenian Genocide in Film: Theoretical and Comparative Perspectives” in the Spring 2015 semester.

The first lecture in the series, “The Genocide as Allegory in Serge Avedikian’s *Chienne d’Histoire*” will take place at 7:30PM on Wednesday, February 11, in the University Business Center, Alice Peters Auditorium, Room 191, on the Fresno State campus. An hors d’oeuvres reception will take place from 6:30 to 7:30PM in the University Business Center Gallery, just prior to the lecture.

Chienne d’Histoire is a short animation that makes no mention of the Armenian Genocide. Instead, the film depicts the eradication of stray dogs in the city of Constantinople in 1910. Read allegorically, however, the film represents the Genocide of the Armenians. Interpreted in this way, the film highlights an important question, seldom asked, that straddles the line between history and fiction: What does it mean to read one fictionalized history as a metaphor for another moment in history? This lecture will argue that by linking two historical moments Avedikian’s film about the eradication of dogs provides a new lens with which to view the Genocide—one that sees history as a chain of fragments that speak to, and of, one another. In doing so, the film succeeds in reminding viewers that they can never really know the Catastrophe.

Lecture II in the series, on Thursday, March 19, will feature Atom Egoyan’s *Ararat*: Traumatic Histories and Transnational Identities.

Lecture III in the series, on Wednesday, April 8, will be on “Reinventing the Genocide Documentary: Memories Without Borders and Solemnity.”

History as a discipline has documented the facts of the Armenian Genocide through eyewitness and survivor accounts and archival research. The teleological grand narrative that has emerged proves the truth of the Genocide through facts and evidence. In response to the Turkish government’s denialism, Genocide survivors, their progeny, and Armenian communities in the diaspora have privileged historiographical scholarship and cultural production that demonstrates the reality of the Event. Comparatively speaking, fictional narratives that do not belong to historically grounded subgenres, such as biography, memoir, and documentary, have garnered less scholarly and popular interest. This dynamic is a symptom of the tension between fiction and history: fiction questions history’s ability to tell the truth in its entirety and history questions the scientific validity of artistic representation.

This series of lectures explores

three films and an audiovisual art installation in the context of the tension between fiction and history. The lectures will demonstrate that these texts, though completely different in terms subgenre, complicate notions about narrativizing the Armenian Genocide. Through a refusal to depict the events factually, these works approach the Genocide most accurately. That is to say, because they do not attempt to represent the unrepresentable, they effectively gesture toward the unnaturalness and unquantifiability of the Genocide. Taken together, the lectures assert that the filmic arts have a serious role to play in our understanding of the Genocide, one that goes beyond the fetishization of history.

Myrna Douzjian earned her Ph.D. in comparative literature from the University of California, Los Angeles. Her research interests include postmodernism; the Theater of the Absurd; critical approaches to the study of world literature; and post-Soviet Armenian and Russian cultural production. Dr. Douzjian has published translations of contemporary Armenian poetry and drama, and she regularly contributes articles dealing with diaspora Armenian film and culture to the syndicated column, Critics’ Forum. Her chapter on the politics of literary publication in twentieth-century Armenia appeared in the volume *Armenian Philology in the Modern Era: From Manuscript to Digital Text* (2014). Dr. Douzjian has taught world literature and philosophical thought in the Intellectual Heritage Program at Temple University in Philadelphia, and she currently teaches comparative literature courses at UCLA.

The lectures and reception are free and open to the public. Free parking is available, with a parking code available through the Armenian Studies Program office, after 7:00PM at Fresno State Lots P5 and P6, near the University Business Center.

For more information about the lecture please contact the Armenian Studies Program at 278-2669, or visit our website at www.fresnostate.edu/armenianstudies.

Save
Support
Sustain

Syrian Armenian Relief Fund
P. O. Box 1948
Glendale, CA 91209-1948

www.syrianarmenianreliefund.org

Armenian Bar Association Launches Genocide Legal Journal

Armenian Bar Association

GLENDALE — On the occasion of the centennial of the Armenian Genocide, the Armenian Bar Association will publish a law journal encompassing a collection of manuscripts focusing on the range of potential legal responses to the events of 1915-1923, which resulted in genocide and dispossession. A call for papers is hereby initiated on the 100th day before the 100th year and is directed exclusively to students currently enrolled in any law school in the world. The authors of the top three articles will be awarded monetary scholarships, with \$3,000 for first place, \$2,000 for second place, and \$1,000 for third place. The deadline to submit manuscripts is April 24, 2015.

Armen K. Hovannisian, Chairman of the Armenian Bar Association, described this important research, writing and implementation initiative as follows: “Turkey pirouetted to the vulgar dance of denialism throughout most of the first century after the Genocide. While the tricksters’ spins and swirls of indecency will reappear, probably stronger still, in the second century after the Genocide, they had better get used to having some company. A whole nation will lie in wait little longer. Though many years and several lifetimes have passed between the wrongful acts and their judgment days yet to come, we-and not time—will heal our own wounds.”

Contributors are asked to concentrate their efforts on the following: Research, analyze, and write on the viability of legal claims, under the laws of the United States and/or under international law, to reparations and restitution for damages and losses resulting from the Armenian Genocide. Please discuss who (i.e., descendants of victims/survivors, the Republic of Armenia, Armenian Churches, etc.) has

standing to sue, the applicable substantive law, the appropriate forum for the prosecution of claims, and any applicable judicial/tribunal precedent. Included in the discussion should be an analysis of the status of the Republic of Turkey as a successor state to the Ottoman Empire and the Republic of Turkey’s legal responsibility to pay damages and make reparations for events that occurred during the Ottoman Empire. In addition, a critical study of the anticipated defenses (i.e., statutes of limitation) and a discussion of a claimant’s potential arguments against such defenses should be made.

The editorial board offers the following recommendations: the articles to be printed will analyze the given issue and suggest a solution. Such analysis usually articulates some background information to inform the reader, before turning to an existing or novel argument. Along these lines, published articles regularly follow a traditional roadmap of introduction, background, analysis/argument, and conclusion, and provide a comprehensive treatment of a particular area of law. Articles tend to be formal in both the author’s tone and in the obligation to ground information and analysis in comprehensive substantive support via consistent citation.

We encourage contributors to submit their manuscripts electronically, preferably in Microsoft Word format, to info@armenianbar.com. Articles must be under 12,500 words in length—the equivalent of 25 law review pages—including text and footnotes. Please use footnotes rather than endnotes. Footnotes should conform to the 19th edition of The Bluebook. Please also include a table of contents, a current CV, and a cover letter with the author’s name, address, telephone number, and email address.

100 Days Until the 100th Anniversary

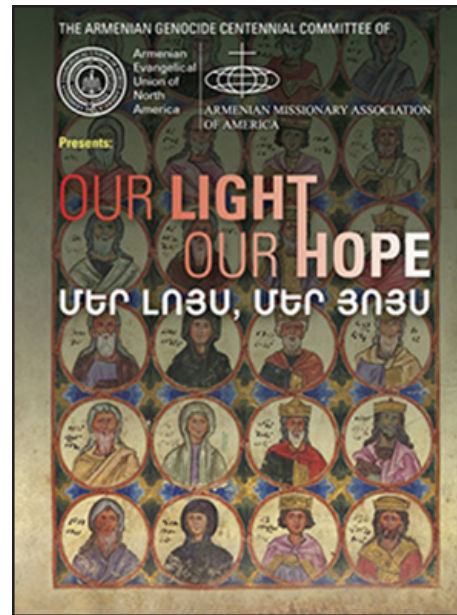
Continued from page 3

law and civilized society.

The representatives of the following organizations and institutions serve on the Armenian Genocide Centennial Committee – Western USA: Armenia Fund – Western Region USA; Armenian Assembly of America; Armenian Bar Association; Armenian Catholic Church; Armenian Council of America; Armenian Cultural Foundation; Armenian Evangelical Union of North America; Ar-

menian General Benevolent Union – Western District; Armenian National Committee of America – Western Region; Armenian Relief Society – Western USA; Armenian Rights Council; Armenian Youth Federation; Ignatius Foundation; Nor Or Charitable Foundation; Nor Serount Cultural Association; Organization of Istanbul Armenians; Unified Young Armenians; Western Diocese of the Armenian Church of North America; Western Prelacy of the Armenian Apostolic Church

A Musical Program for Commemoration and Renewal: “Our Light, Our Hope”

A Musical Program for Commemoration and Renewal

Featuring:
The Performing Forces and Talents of

Lark Musical Society

Artistic Director: Vatsche Barsoumian

Music Director: Artashes Kartalian

Rhetorics: Arousiak Sahakian

Rhapsodist: Raffi Barsoumian

Disclaimer: Tagouhi Arzoumanian

Soloists: Parik Nazarian

Heibert Saryan

Karnie Haddian

Raffi Kerbabian

Ara Kouroyan

Reciter: Michael Pevnlian

Text & Illustrations Director: Gevorg Nazarian

Choreographer: Nune Alaverdian

Saturday, January 24, 2015, 8:00 P.M.

GLENDALE -- “Our Light, Our Hope” is the theme of a special musical program that the Armenian Genocide Centennial Committee of the Armenian Evangelical Union of North America (AEUNA) and the Armenian Missionary Association of America (AMAA) will present on Saturday, January 24, 2015, at 8:00 p.m. at the majestic Ambassador Auditorium in Pasadena, California. The concert will be presented by the artistic and performing forces of the Lark Organization under the direction of Vatsche Barsoumian.

The program will combine elements of visual and aural presentations, and will be offered in three parts: Part I will reflect the Armenian people’s traditions and heroism entitled “Forefathers”, is a short display of the cultural achievements of our ancestors. The Armenian nation is one of the most ancient civilizations and boasts significant periods of spiritual, artistic, military, economic, and intellectual achievements.

Part II “Calamity,” with reflections on this suffering, to commemorate our collective loss in terms of relatives, civilization, and land. We pay tribute to our martyrs who perished for their ethnicity and Christian faith.

Part III “Homeland,” expresses our hope for the next chapter in our history. Through our artistic voice we shall also recommit ourselves to the Lord and our Culture.

On this solemn occasion and huge undertaking, the Centennial Committee is highly optimistic of the unwavering support that it will receive from the community, friends and the public at large. Donations can be made and mail to: Please make and mail your check to: AEUNA (memo: Centennial Concert), 411 East Acacia Ave., #200, Glendale, CA 91205-2821. Tickets can be purchased at: LARK, 543 Arden Ave., Glendale, CA 91203, (818) 500-9997; <http://www.itsmyseat.com/Light>, (818) 538-4911.

CHS Alumni Celebrates its 25th Silver Anniversary

John Titizian

Haigaz Chalian

GLENDALE -- The Armenian Evangelical Center High School Alumni Association of Los Angeles is proud to announce its 25th Silver Anniversary Celebration (1990-2015) with a great dinner, special guest, and exceptional entertainment on February 27, 2015 at 7:30pm at Phoenicia Restaurant in Glendale, CA.

This year’s banquet will feature a visit by the principal of CHS, Mrs. Maral Deyirmenjian, and we honor Mr. Haigaz Chalian as “Teacher of the

Year” and Mr. John Titizian as “Alumnus of the Year”. We will also take a visual trip down memory lane.

On this occasion, we affirm our commitment to continue to provide financial assistance to students who need it, and support the life changing work of the teachers at the staff that the Armenian Evangelical Central High School.

To reserve your table, please call Sonia A. at: 818-632-8300

CHS Alumni Association Committee Glendale, CA

ԿԱՆԱԶԵԱՆ, ԱԹԱԹԻՐՔ ԵՒ «ՀՈԹԵԼ ՊԱՐՈՆ»...

ԴՈԿՏ. ՀՐԱՅՐ ՃԵՊԵՃԵԱՆ

Հայկյա քաղաքին հետ ունիմ շատ մը ապրուած յուշեր, բայց նաեւ կեանք, որովհետեւ ծնողքս եղած են բնիկ Հայկաստանը...: Բայց նաեւ հօրեղբայրս տոքթ. Ռոպէր Ճէպէճեան, որ իր լրիւ կեանքը ապրեցաւ եւ մնաց Հայկյա քաղաքին մէջ: Անոր բնակարանը՝ ներառեալ հիւանդանոցը (որ տա-

ներուն եւ բարեկամներուն հետ միասին ըլլալու եւ հանդիպելու միջոցը...: «Պապենական Տուն» հետ նաեւ ապրեցանք մեր կեանքերը իրար հետ եւ հարազատներու, բայց նաեւ կերտելով շատ մը բարեկամներ ու բարեկամութիւններ...: Եւ այդ բարեկամներուն մէջ էր նաեւ Մազլումեան ընտանիքը՝ որոնք տէրն եւ տնօրէնն են եւ մինչեւ այսօր Հայկյա «Հոթել»

կաւին կը գործէ) դարձած էր մեզի համար ինչպէս հօրեղբայրս կ'ըսէր «Պապենական Տուն»...: Եւ «Պապենական Տուն»ը մեզի համար գաւազանները եւ եղբոր ընտանիքը դարձաւ՝ մեր ընտանեկան հաւաքներու կանոնաւոր եւ տարեկան հերթականութեամբ (եւ մի քանի անգամ) միացման «օղակ»...: Հայկյա «Պապենական Տուն»ը սակայն եղաւ աւելին...: Ան միայն մեր հանդիպումի տունը չէր՝ բայց նաեւ անոր հետ կ'առնչուէին հօրեղբորս եւ մեր ընտանիքի բոլոր հարազատ-

Պարոնին...»: Հօրեղբայրս եւ Մազլումեանները դրացիներ եղած են Հայկյա, Պոստան Քլէպի թաղամասին մէջ...: Այս իմաստով հօրեղբորս մտերիմ բարեկամն էր Պարոն պանդոկին սեփականատէր Արմէն Մազլումեանի որդին՝ Գրիգորը եւ որուն հետ եղած են մանկութեան օրերու թաղի խաղընկերներ: Ես հանդիպած էի Գրիգոր Մազլումեանին պատանեկութեանս ժամանակ, երբ յաճախ Հայկյա կը գտնուէի հօրեղբորս տունը...:

Բայց այն ինչ որ յատկանշական է «Հոթել Պարոն» է...: Այսպէս ըսած Հայկյա քաղաքի «Աւանդներէն» մէկն է, որուն մէջ եթէ մէկ կողմէ կայ պատմութիւն, բայց նաեւ ապրուած կեանք եւ իրագործումներ...: Պանդոկին քարաշէն շէնքը եւ լայն պողոտայի հանդիպակած մասին վրայ արդէն իսկ կը պարունակէ ահագին պատմութիւն եւ մշակութիւն...: Պանդոկին իւրաքանչեւ ինքնուրուէր կայ օրերու հիւրանոցային ասպարէզի բարձր չափանիշերու հետ մրցելը չէր...: «Հոթել Պարոն»ի իւրաքանչեւ ինքնուրուէր անոր «մշակութային» ինքնութեան ու «կենցաղին» մէջ է, որ դարձած էր մէկ կողմէ «Առասպել», բայց նաեւ Հայկյա քաղաքի ցուցանիշային երեւոյթ: Մուտքի աստիճաններէն սկսելով՝ անցնելով հիւրասենեակի բաժնէն եւ անոր կարասիները բոլորը պահուած իր պատմական ինքնութեամբը, ինծի կ'ապրեցնէին նոյնինքն անոր «մշակութային» աւանդը...: Եթէ Հայկյա ճանչցուած է իր «բերդով», «ներսի շուկայով» ու «ճտէյտէի» մասով, բայց նաեւ «Հոթել Պարոն»ը ունէր իր բաժինը...: Եւ իւրաքանչիւր Հայկյա այցելու-

թեանս, կարելի չէր չ'ըմփոշխնել «Հոթել Պարոն»ը՝ Հայկյա քաղաքի ինքնութիւններէն մէկը...: 1911 թուականին հիմնուած «Հոթել Պարոն»ը Արմէն Մազլումեանի կողմէ, ապրած ու ապրեցուցած է շատ մը միջազգային դէմքեր եւ գործիչներ, ներառելով նաեւ հայկական...: Եւ անոնց մէջ է նաեւ Բարսեղ Կանաչեանը ու անոր համբաւ շահած «Օրօր»ը...: Բարսեղ Կանաչեան 1920-1921 տարիներուն Հայկյա կը գտնուէր եւ յաճախ կ'այցելէր Մազլումեան ընտանիքին, որ այդ օրերուն կ'ապրէր «Հոթել Պարոն»ի շէնքի մէկ յարկաբաժնին մէջ: Կանաչեան շատ կը սիրէր նուագել Մազլումեաններու տան դաշնամուրին վրայ՝ կատարելով նաեւ յօրինումներ...: Գրիգոր Մազլումեան փոքր պատանի էր այդ տարիներուն, իսկ կրտսեր քոյրը Արտան՝ դեռ նորածին մօր գրկին մէջ: Տիկին երանիկ Մազլումեան (Գրիգորի եւ Արտայի մայրը) կ'օրօրէր Արտան մայրական խանդաղատանքով: Բարսեղ Կանաչեանի համար տեսարանը եղած է զգայուն եւ զգացական...: Եւ նկատի առնելով իր երաժիշտի ու յօրինողի ներաշխարհը, ան նոյնինքն դաշնամուրի ետեւ անցնելով կը սկսի յօրինել, որ պիտի դառնար իր հանրածանօթ «Օրօր»ը...: Բայց այն ինչ որ դարձած է հետաքրքրական, որ մինչ Կանաչեան իր ներաշխարհին մէջ կ'ապրէր «Օրօր»ի յօրինումովը, դուրսը փողոցէն կը լսուէր տողանցող փողերային խումբի քայլերքը...: Եւ Կանաչեան նաեւ ձայն կու տայ փողերային խումբի քայլերքներուն եւ անոնց երաժշտական չափերուն, որոնք ուժգին եւ զօրաւոր էին: Եթէ մէկ կողմէ կը հետեւի

Շաք.ք էջ 19

experienced lenders. proven results.

Los Angeles, CA: \$10,000,000

San Diego, CA: \$2,100,000

INTERVEST
a subsidiary of Umpqua Bank

Apartment Loans*
Direct lender
\$750k and up
30 yr term/30 yr amort
3, 5, 7, 10 yr fixed rates
Non-recourse available
No reserves
75% LTV maximum
Cash out permitted

Commercial Real Estate Loans*
Life company relationships
Office, retail, industrial
\$1MM to \$25MM
5-25 year fixed rates
Flexible pre-payment available
Non-recourse available
Cash-out permitted
75% LTV maximum

Call our Orange County office:
949-453-5060

Income Property Finance
INTERVESTCREF.com

Equal Housing Lender

*Subject to loan approval. Programs and rates subject to change without notice.

Massis Weekly 12/14

ՀԱՐՑԱԶԻՐՈՅՑ՝ ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒ

ՎՐՈՅՐ ՌՈՅ ՊՈԼԻՂՈՐԾԵԱՆԻ ՀԵՏ

«Մասնակցի՛նք Մարտ 10-ի ընտրութիւններուն. Հայկական քուէն ուժ է, որ պէտք է ապացուցենք»

Վրոյր Ռոյ Պոլիղուրճեան հասակ առած է Միջին Արեւելքի մէջ: Աւարտած է Պէյրութի Հայ Աւետարանական Գոլէճը, որմէ ետք բարձրագոյն ուսումը ստացած է Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանին մէջ (AUB), Ուսողութեան՝ Mathematics եւ Տնտեսագիտութեան՝ Economics մարզերէն ներս: 1982-ին հաստատուած է Գալիֆորնիա. Հոլիվուտ, ապա՝ Փասատինա: Ան իր գործօն մասնակցութիւնը բերած է եւ կը բերէ Հայ Աւետարանական շրջանակներէ ներս: 1980-ական թուականներուն եղած է Հոլիվուտի Հայ Աւետարանական UACC եկեղեցւոյ Քրիստոնէական Դաստիարակութեան յանձնարումքի անդամ: Ծարունակելով ուսումը, կը ստանայ Մագիստրոսի աստիճան Բազմամշակութային կրթութեան բնագաւառէն ներս (Masters degree in Multi-cultural Education) եւ դասաւանդման վկայագիր (Teaching credentials): Ունի նաեւ Վարչական վկայագիր (Administrative credential) եւ ներկայիս կ'աշխատի դոկտորականի իր թեզին վրայ (Doctoral program, Leadership Education):

Փորձառութիւն. 1987-էն սկսեալ, շրջան մը դասաւանդած է անգլերէն որպէս երկրորդ լեզու (ESL) Կլենտէյլի մէջ, նոյն ժամանակ գործելով աղանդի մեծաքանակ վաճառականութեան ոլորտին մէջ: Սիրելով դասաւանդումն ու գիտելիքներու բաշխումը նոր սերունդին, Պոլիղուրճեան կը կեդրոնանայ կրթական ասպարէզին մէջ եւ 1990-ականներուն կը դառնայ Միջնակարգ եւ Երկրորդական բաժիններու Ուսողութեան ուսուցիչ Քանոկա Փարքի Հ.Բ.Լ.Մ.-ի Մանուկեան-Տեմիքեան Վարժարանէն ներս՝ աւելի քան տասը տարիներ: Նոյն շրջանին Ուսողութիւն դասաւանդած է նաեւ Կլենտէյլի երկու երկրորդական վարժարաններու մէջ:

Ապա, Մոնրոյիայի Մաունթ Սիէրրա Գոլէճ հրաւիրուած է որպէս դասախօս Ուսողութեան, Տնտեսագիտութեան, Առեւտրական գիտելիքներու եւ Ղեկավարման: Վերջին երկու տարիներուն Վրոյր Պոլիղուրճեան Մաունթ Սիէրրա Գոլէճէն ներս Բաժանմունքի Վարիչն է Business and General Education-ի:

Վրոյր Ռոյ Պոլիղուրճեան շահած է վատահոլութիւնն ու թիկունքը քոնկրէտական ձուտի Չուրի, Լոս Անձելըսի Տարածաշրջանային խորհուրդի անդամ Մայքլ Անթոնովիչի, Փասատինայի նախկին ոստիկանապետ Պեռնար Մելքեանի, հանգստեան կոչուած Դատաւոր Տիգրան Թեւրիզեանի եւ շարք մը այլ ականաւոր դէմքերու:

Օրերս՝ Յունուար 11-ին, տեղի ունեցաւ դրամահաւաք եւ զօրակցութիւն ի նպաստ Պոլիղուրճեանին: Ներկայ էր նաեւ քոնկրէտական ձուտի Չուրի, որ հարիւր առ հարիւր իր զօրակցութիւնը յայտնեց եւ նշեց, որ իւրաքանչիւր փաստաթղթի իր կարելին պէտք է ընէ, որպէսզի մօտիկ ապագային զինք տեսնենք Փասատինայի ուսումնական խորհուրդի անդամ: - Պրն. Պոլիղուրճեան, ուրկէ՞ սկսաւ հետաքրքրութիւնը դպրոցա-

կան եւ կրթական աշխարհ մուտք գործելու:

- Երեսուն տարիէ Փասատինա կ'ապրիմ: Այս իմ հարազատ քաղաքն է: Անդամ եմ Pasadena Educational Foundation-ին, որ շատ մեծ ոչ-հասութաբեր կազմակերպութիւն մըն է: Առիթով մը, զիս հրաւիրեցին, որպէսզի մէկ օր հանրային դպրոցի մէջ անցընեմ որպէս օրուան տնօրէն՝ Principal for a day: Հաճելիօրէն գարմացած էի, տեսնելով հանրային դպրոցի մաքրութիւնը, կարգ ու կանոնը, աշակերտներուն վարքը. բաներ, որոնք մեր լսածին համաձայն, կը կարծէինք, թէ հանրային դպրոցները չունին: Ծատ լաւ տպաւորուած էի եւ նկատեց, որ հանրային դպրոցը տալիք ունի, կարողականութիւնը ունի աւելիին, ատակ է հասնելու բարձրագոյն արդիւնքներու: Նոյն ատեն, նշմարեցի նաեւ հայ պաշտօնեաներու, ուսուցիչներու պակասը. հայ անունը շատ չի յիշուիր, ներկայութիւն չունինք այդտեղ: Ահաւասիկ պատճառներ, որոնք զիս մղեցին մուտք գործելու Փասատինայի հանրային դպրոցներու համակարգ:

- Սօտաւորապէս, այսօր որքան է Փասատինա քաղաքին բնակչութեան եւ հայ բնակչութեան թիւը:

- Կը խորհինք, որ 15-էն 20,000 հայութիւն կայ. ճիշդ թիւ չունինք, որովհետեւ մարդահամարով չենք կրնար կանխագուշակել: Այս թիւը մօտաւորապէս 10-15 տոկոսը ըլլալու է Փասատինայի ժողովուրդին: Բայց քաղաքապետարանէն, հանրային դպրոցական ցանցէն, Փասատինայի Գոլէճէն ներս մեր ներկայութիւնը շատ քիչ է: Պէտք է շատ աւելիով ներգրաւուինք մեր քաղաքին ուսումնական կեանքէն ներս: Ծատ քաջալերական է բարեկամական շրջանակներէ լսել խանդավառ խօսքեր եւ դրական կեցուածք թեկնածութեանս առիթով: Եւ որոշեցի ընտրապայքարին մասնակցիլ դնելով իմ թեկնածութիւնս հանրային դպրոցներու ուսումնական խորհուրդի կազմին, որ տեղի պիտի ունենայ Մարտ 10, 2015-ին:

- Պարոն Պոլիղուրճեան, խնդրեմ քանի մը խօսք ընտրական համակարգին մասին:

- Մինչեւ երկու տարի առաջ Ալթատինան, Փասատինան եւ Սիէրրա Մարտի երեքը միասին կ'ընտրէին իրենց թեկնածուները: "Measure A"-ի որոշումով, որոշուեցաւ, որ եօթը շրջաններէն իւրա-

քանչիւրը ի'ր ներկայացուցիչը ունենայ: Մեր ընտրատարածքը թիւ 2-ն է, որ հայահոծ է, Հիլլ փողոցէն մինչեւ արեւելք Սիէրրա Մարտէ, եւ հարաւէն՝ Օրէնճ Կրովէն մինչեւ հիւսիսի լեռները, ներառեալ Ափփըր Հեսթինգ Ռէնչ: Երկրորդ ընտրատարածքէն մէկ հոգի պիտի ընտրուի. կան երեք թեկնածուներ: Հպարտ եմ յայտնելու, որ հայկական բոլոր կազմակերպութիւնները, բոլոր կողմերը անխտիր թիկունք են ինձի, որուն համար խորապէս շնորհակալ եմ: Յոյսով եմ, որ այս առիթով հայերը քովքովի կու գան առողջ գործակցութեամբ:

- Փաստօրէն, եթէ Երկրորդ ընտրատարածքէն չես, իրաւունք չունիս ձայն տալու Երկրորդ տարածքի թեկնածուին:

- Ոչ, չեն կրնար, բայց կրնան օժանդակել նիւթապէս ու բարոյապէս: Մինչեւ վերջին ընտրութիւնները 2,200 արձանագրուած հայ թեկնածուներ ունէինք: Ծատ աւելին պէտք է ունենանք: Հայերը ընտրական հարցին մէջ քիչ մը զգոյշ են, կը կարծեն, թէ ընտրութեան մասնակցելով Jury duty-ի պիտի կանչուին. ոչ, այդպէս չէ:

Մեր խնդրանքն ու փափաքն է, որ մեր հայրենակիցները արձանագրուին եւ քուէարկեն: Կը քաջալերենք կանուխ քուէարկութիւնը: Ընտրաթերթիկներ կարելի է գտնել ամէն տեղ. համացանցի վրայ, քաղաքային կայքէջներու մէջ, մեր կայքին վրայ. fb.com/RoyForPasadenaSchoolBoard: Կրնաք նաեւ իմէյլով դիմել մեզի եւ կը պատասխանենք ձեր հարցումներուն՝ roybforschoolboard@gmail.com: Անշուշտ, ես կ'ուզեմ յաջողութեան հասնիլ, եւ կարիքը ունիմ ամէն մէկ ձայնի: Սակայն, նոյնքան եւ աւելի կարեւոր է, որ տեղացի մեր քաղաքացիներուն ցոյց տանք, որ հայկական քուէն գորաւոր է, ուժ է:

Մեզի կարեւորութիւն ընծայեն եւ մեր ցանկութիւնները, մեր ծրագիրները կատարեն: Եթէ քանի մը հարիւր ձայն հաւաքենք, մեզի՝ որպէս հայութիւն յետագային կարեւորութիւն չեն տար: Այնպէս որ, ոչ միայն կրթական, այլ նաեւ քաղաքական նպատակներով կարեւոր է հայկական քուէն այսօր: Եւ ոչ միայն Փասատինայի համար: Ամերիկեան տարբեր մակարդակներու վրայ, հայութիւնը իր ձայնը պէտք է աւելի ազդու դարձնէ ձամբայ հարթելով թէ՛ ապագայ հայ թեկնածուներու եւ թէ՛ հայութեան համայնական շահերուն համար, ինչպէս Յեղասպանութեան 100-ամեակին հետ առնչուող խնդիրներ: Որքան աւելի հայեր ունենանք տարբեր պաշտօններու վրայ՝ պետական, նահանգային թէ՛ քաղաքային, մեզի համար աւելի նպաստաւոր պիտի ըլլայ ապագային: Մենք կը հաւատանք, որ ձիւնագնդակի նման հայ համայնքին յաջողութիւնները կրնան իրարու վրայ բարդուելով ուժ դառնալ:

- Փասատինայի ուսումնական խորհուրդի անդամ դառնալով, ի՞նչ նպատակներ կը հետապնդէք:

- Նախ ըսեմ, որ այս կամաւոր պաշտօն է. վճարովի չէ: PUSD-ի (Pasadena Unified School District) վերջին տարիներու յաջող ծրագիրներէն մէկը ուսումնական երկլեզու ծրագիրն է, ուր փոքր տարիքէն, մանկապարտէզէն սկսեալ բոլոր աշակերտներուն երկու լեզու կը դասաւանդեն՝ անգլերէն եւ չինարէն, կամ՝ անգլերէն եւ սպաներէն: Կլենտէյլը այս փորձը ունի, մենք ալ նման ծրագիր մը կը պատրաստենք՝ անգլերէն եւ հայերէն: Ինչպէ՞ս է որ յաջողութիւն կ'արձանագրէ այս ծրագիրը: Անոնք որոնք կը հետեւին այս ծրագիրին,

Շար.ը էջ 19

HMM ATHLETIC ASSOCIATION

SOCCER

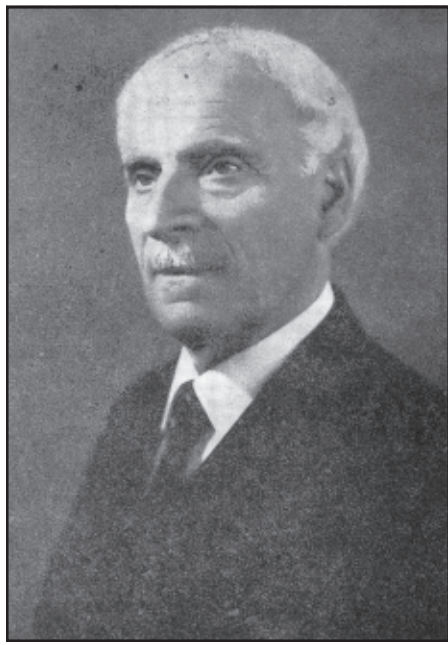

Boys Ages 9-17 Welcome

Call us today to join!

Vartan Kojababian (818) 384-2987
Anto Shahinian (626) 354-7778

«ՅՈՒՇԵՐ ԵՒ ՓՈՒՇԵՐ» ԳՈՐԾԻՆ ՅԵՂԻՆԱԿ~ ԱՐԱՆ ԿԻՏՈՒՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՌՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԻՍԿԱՀԱՏԵԱՆ

Արսէն Կիտուրի Յուշերը լոյս կը արձակէ Մեծ Եղեռնի այն դէպքերուն եւ դէմքերուն վրայ, որոնց մասին շատ քիչ բան գրուած է: Այս ուղղութեամբ նկատի ունինք նաեւ վայրին՝ Պաղտատի աշխարհագրական դիրքը, ինչպէս նաեւ թրքական հարածանքներու եւ վայրագութեանց տեսակը, նկատի առնելով իթթիհատի իւրաքանչեւ գործելակերպը քաղաքին մէջ: Թուրքերը Պաղտատի հայերը զանգուածային բռնագաղթի չեն ենթարկած, սակայն ամէն տեսակի հարածանք եւ իսթիհատի ի գործ դրած են անոնց դէմ: Արսէն Կիտուրի այն ազգային տիպարն է, որ ճիշդ չէ խնայած իր հայրենիքին ծառայելու: Ան նոյնիսկ զոհած է իր անձնականն ու ընտանեկանը, ազգայինը առաջնակարգ սեպելով: Նախ իր ծնողները ազգականներու հոգածութեան վստահելով եւ ապա իր սեփական կիներն ու զաւակը՝ աներոջ, ճամբորդած է հեռու քաղաքներ վասն ազգային պարտականութեան եւ գործին: Արսէն Կիտուրի Պաղտատի մէջ խիստ հետապնդումի ենթարկուած է թուրքերու կողմէ, բայց եւ այնպէս ան իր ուղիէն չէ շեղած եւ աննկուն կամքով իր գործը շարունակած է:

1950-ական թուականներուն Ռուբէն Տէր Մինասեանի հրատարակուած յուշերուն մէջ, մեծ կարեւորութեամբ կը յիշուի Արսէն Կիտուրի գործունէութիւնը Պաղտատի եւ շրջաններուն մէջ: 1955-ին «Այդ» օրաթերթին մէջ յօդուածներով հրատարակուած են Արսէն Կիտուրի յուշերը: Նոյն տարին «Արարատ» օրաթերթը խոհեմութիւնը ունեցած է գիրքով մը հրատարակել այդ յուշերը, գործ հեղինակին կողմէ խորագրուած է «Յուշեր Ու Փուշեր»: Գիրքը Արսէն Կիտուրի ազգային գործունէութեան մանրամասնութիւնները կը պատմէ:

1909-ին Արսէն Կիտուրի քսանմէկ տարեկան էր, երբ Պայագիտէն Կ. Պոլիս կը մեկնի ուսանելու համար Պետական Բարձրագոյն Ուսուցչանոցը, Մինաս Չերազի եւ Իգմիրլեան Պատրիարքի միջնորդութեամբ: Բարձրագոյն ուսում ստանալու նպատակը թուրքերի մէջ ապրող հայոց օգտակար դառնալ էր: Արսէն Կիտուրի 1914-ին Ուսուցչանոցը կ'աւարտէ եւ թրքական կառավարութեան կողմէ Պաղտատի Կառավարական Լիսէի մէջ ուսուցիչ կը նշանակուի պատմութեան, աշխարհագրութեան եւ գրականութեան ամպիոններուն համար: Այդ միջոցին Ա. Համաշխարհային Պատերազմը կը պայթի եւ պետութիւնը կը ստիպէ գալն գիտնորագրուելու ուրիշ մտաւորականներու հետ: Պաղտատ մեկնելու փոխարէն, Արսէն Կիտուրի Սպայից Զօրանոցը կը մտնէ: Ան իր քով կը պահէ ուսուցչութեան պաշտօնին նշանակուելու վկայագիրը, որ իրեն տուած էր կրթական տեսուչ՝ արաբ Իսմայիլ պէյ Հազարը:

1914-ին թրքական իշխանութիւնները աչքաուռ հնչակեան գործիչները կը ձերբակալէ: Անոնց քով գտնուող կարգ մը փաստաթուղթեր թուրքերուն ձեռքը կ'անցնին: Այդ փաստաթուղթերէն մէկուն մէջ կը գտնուէր Ա. Կիտուրի ստորագրութիւնը: Այդ մէկը փաստ մըն էր որ Կիտուրի Քէօթէնէն շնչակեան ժողովին մասնակցած

էր: Թուրքերը կը սկսին հետապնդել Արսէն Կիտուրը, երբ ան նոր մտած էր Սպայից Զօրանոցը:

Վերոյիշեալ պայմաններու տակ, Արսէն Կիտուրի կեանքը վտանգուած էր: Իսմայիլ պէյ Հազարը գալստեանելով, կարելի բոլոր միջոցները ի գործ դնելով, Արսէն Կիտուրի Պաղտատ մեկնելու ծրագրին յաջողութիւնը կ'ապահովէ: Ուստի Արսէն Կիտուրի շուտով ճամբայ կ'ելլէ եւ 14 օր ճամբորդելէ յետոյ, Պաղտատ կը հասնի: Ան նախքան ճամբայ ելլելը Կ. Պոլսոյ մէջ Մեծն Մուրատին (Համբարձում Պոյաճեան) կ'այցելէ եւ բանտարկուած ընկերներուն մասին մանրամասնօրէն կը տեղեկանայ:

Հետապնդուած ըլլալով թրքական իշխանութիւններու կողմէ, Արսէն Կիտուրի զգոյշ եւ շրջահայեաց էր: Պաղտատի մէջ ան լաւ կ'ուսումնասիրէ իրեն հանդիպած մարդիկը: Արաբներու հետ շատ լաւ յարաբերութիւն կը մշակէ: Անոնք թուրքերը կ'ատէին եւ կ'աշխատէին անկախութիւն ձեռք ձգել: Կը փափաքէին որ դաշնակիցները պարտութեան մատնեն թուրքիան ու Գերմանիան: Այս պատճառով, արաբները կը սիրէին Արսէն Կիտուրը: Ան շուտով հինգ հարիւր աշակերտ ունեցող Պաղտատի Սուլթանիէ դպրոցին մէջ իր պաշտօնին կ'անցնի: Դպրոցին տնօրէնը՝ էմին էֆենտին չափաւորական թուրք մըն էր եւ երբեմն կը քննադատէր թրքական իշխանութիւնները: Էմին էֆենտի դէմ էր իշխանութիւններուն՝ մտաւորականները զինուորագրելու արարքին: Դպրոցները առանց ուսուցիչի մնացած էին:

Պաշտօնավարելէ քանի մը ամիս ետք, Արսէն Կիտուրի արդէն արաբ աշակերտներուն սիրելին դարձած էր: Ան արաբական ազգային ոգիով կը լեցնէր զանոնք: Իթթիհատականները չէին ցանկարար թնայնել արաբ աշակերտներու ազգային եւ կրօնական զգացումները: Այս պատճառով, իթթիհատական իշխանութիւնը արաբներու կրթութիւնը քրիստոնէայ հայու մը վստահած էր:

Արսէն Կիտուրի արաբ աշակերտներուն ծնողներուն հետ ալ շփման մէջ էր: Բոլորն ալ կը սիրէին ու կը յարգէին զինք: Անոնք ընդհանրապէս իթթիհատական կուսակցութեան կը պատկանէին ընդդէմ իթթիհատի: Սուլթանիէ դպրոցին աւարտական դասարանի աշակերտներէն մէկը՝ Սալիտ Սուլէյման յայտնաբերած էր Արսէն Կիտուրի անցեալը: Գիտէր թէ ան հակաթուրք թուրք յեղափո-

խական մըն էր: Ուստի ան յանձն առած էր իր սիրելի ուսուցչին կեանքի պաշտպանութիւնը: Գիտէր թէ Արսէն Կիտուր կը հետապնդուի թուրքերուն կողմէ: Հետապնդման պատճառը այն էր թէ «Այդ օրերը սկսած էր լոյս տեսնել «Փոլիս Մէճմուսի» պարբերութիւնը, որուն էջերէն թոյն կը սփռուէր թուրքիոյ ամէն կողմերը, ցոյց տալով ընդհանրապէս հայերու եւ մասնաւորապէս հնչակեան «դաւադիր»ներուն հակապետական արարքները»: Արսէն Կիտուր գիշերները կը մտաբերէր բանտերուն մէջ իր ընկերներուն կրած տանջանքները: Ան իրագէկ կը դառնար օրուան անցուղարձերուն բարեկամներու եւ թերթերու միջոցով: Այդուհանդերձ Ա. Կիտուրի դասարանային պահերով կը սփռէր ինքզինք: Պերճախօսօրէն դասաւանդելով, ան աշակերտներուն սրտերուն եւ մտքերուն մէջ կը ջանար տպաւորել երեք հիմնական իրականութիւններ: Առաջինը այն է թէ թուրքը վայրենի ազգ մըն է, երկրորդը՝ թուրքը կը ճնշէ բոլոր ոչ-թուրքերը եւ երրորդը այն է թէ պէտք չէ ճիշդ խնայել թուրքին լուծը թօթափելու եւ անոր գոհը չզրանալու համար: Իսկական յեղափոխութիւն մըն էր որ Արսէն Կիտուր կը սերմանէր արաբներու մտքերուն եւ սրտերուն մէջ:

Ընթացքին մէջ, թուրքերուն կասկածները կ'աւելնային Ա. Կիտուրի անձին եւ գործունէութեան հանդէպ: Ան շատ մօտ էր թուրք եւ արաբ իթթիհատականներու՝ ընդդէմ իթթիհատականներու: Թուրք սպայ մը՝ Թէվֆիք պէյ անտուով, որ իսլամ փաշայի թիկնապահներէն մէկը եղած էր եւ մասնակցած Անդրանիկ փաշայի դէմ մղուած պատերազմներուն՝ պարսկական հողերու վրայ: Թէվֆիք տեսած էր իսլամ փաշայի պարտութիւնը: Ան մասնակցած էր հայկական գիւղերու տեղահանութեան եւ ոճիրներուն: Հայերը սաստիկ կ'ատէր: Թրքական կառավարութիւնը Սուլթանիէ դպրոցին մէջ անոր պաշտօն մը տուած էր, սակայն անոր հիմնական պարտականութիւնն էր լրտեսել:

Արսէն Կիտուր կը տեղեկանայ հայոց բռնագաղթերուն եւ սպանութիւններուն մասին: Ապրիլեան Մեծ Եղեռնը սկսած էր: Ան կը շարունակէր դասաւանդել, իր ազգային սուրբ պարտականութիւնը կատարելով: Արաբ աշակերտներուն մէջ ան կ'արթնցնէր ազգային եւ յեղափոխական ոգին:

Օր մը Քերքուք քաղաքի կառավարիչը Պաղտատ կ'այցելէ: Անոր կ'ընկերակցէր թուրք քննիչ մը Մուրատ անունով, որ աշակերտներուն գիտելիքները քննութեան ենթարկելու պաշտօնով Սուլթանիէ դպրոցը կ'այցելէ: Արսէն Կիտուրի աշակերտներէն մէկը անխոհեմութիւնը կ'ունենայ յայտնելու իր արաբական ազգային զգացումները քննիչին մէկ հարցումին պատասխանելով Հարուն էլ Ռաշիտի մասին: Այս պատասխանը պատճառ կը դառնայ որ քննիչը ուղղակի ամբաստանէ Արսէն Կիտուրը իբր յեղափոխական: Արդէն թուրքերը սաստիկ կը կասկածէին անոր գործունէութեան վրայ: Թէեւ Արսէն Կիտուր կը շփոթի պահ մը, սակայն ան լաւ գիտէր ստեղծուած պայմաններուն հետ պատշաճօրէն վարուել: Այդ օրերուն հայութիւնը իր սեւ ճակատագիրը կ'ապրէր ամէ-

նուրեք: Թրքական իշխանութիւնները Արսէն Կիտուրը իբրեւ «դաւաճան» կ'ամբաստանեն եւ զայն ձերբակալելու հրաման կու տան: Պաղտատի հայ բնակիչներէն ոմանք կը ձերբակալուին ու կը բանտարկուին իբրեւ անգլիական լրտեսներ: Կ. Պոլսոյ մէջ քսան կախաղաններով քսան հայ քաջեր կը նահատակուին: Պաղտատի հայկական գաղութին մէջ կասկածելի անձ մըն էր Յովակիմ Թանճուտեան կոչեցեալ լրտեսը, որ ազգային հայ անձնաւորութիւնները բամբասելով ու թրքական իշխանութիւններուն մատնելով իր «պարտակալութիւնը» կը կատարէր: Պաղտատի հայ ազգայինները մեծ աշխատանք կը թափէին Արսէն Կիտուրի կեանքը պաշտպանելու համար: Այդ դժնդակ պայմաններուն մասին խօսելով, Ա. Կիտուր կ'ըսէ. «Մինչ այդ՝ մահուան հետ հաշտուած էի. ընկերներս՝ Պոլիս, ես ալ թող հոս կախուիմ»: Ուրիշ առիթով մը Արսէն Կիտուր թրքական դատարանին առջեւ երբ խիզախ խօսքերով ընդունած էր իր յեղափոխական ըլլալը կը գրէ հետեւեալը. «Ատեանիդ առջեւ կը խոստովանիմ որ յեղափոխական մըն եմ, եւ մահս աչքս առած: Մենք հայերէն երգ մը ունինք որ մեր յեղափոխական սկզբունքը կը խտացնէ իր մէջ.

Ամենայն տեղ մահը մի է, Մարդ մի անգամ պիտ մեռնի, Բայց երանի որ իր ազգին Ազատութեան կը գոհուի:»

Ան դատարանին առջեւ վերոյիշեալ տողերը թրքերէնի թարգմանելով կ'արտասանէ:

Վերջ ի վերջոյ թրքական իշխանութիւնները Ա. Կիտուրը կը ձերբակալեն ու կը բանտարկեն Պաղտատի մէջ: Անոր ամէնէն սիրելի աշակերտը՝ Սպիտ Սուլէյման իրեն կարող մարդիկ օգնական ունենալով գալն բանտէն կ'ազատէ: Խուլուսի պէյ անունով արաբ գիտնորականը, իր տեղեկագրին մէջ կը գրէ թէ տրուած վճիռին համաձայն Ա. Կիտուր Քուլթ-էլ-Ամարա դրկուած է կախաղան բարձրանալու համար:

Սպիտ Սուլէյման Արսէն Կիտուրը կը տանի արաբական էնչգի ցեղախումբին մեծաւորին քով, որպէսզի հոն թուրքերուն դէմ արաբական դիմադրութիւնը կազմակերպէ: Որոշ ատեն մը Ա. Կիտուր կը գործէ անոնց մէջ, արաբական ազգային ոգին արթնցնելով եւ զանոնք յեղափոխութեան մղելով: Անոր արաբ բարեկամները զայն դպրոց կը վերագրարձնեն պաշտօնավարելու: Ուսուցիչի խիստ կարիքը կար եւ դպրոցը փակուելու վտանգին առջեւ կը գտնուէր: Կարճ ժամանակ մը միայն ան կը մնայ դպրոցին մէջ: Վտանգը կրկին կը սպառնայ Ա. Կիտուրի կեանքին եւ ան այս անգամ շիթ արաբներու քով կ'երթայ, զանոնք յեղափոխութեան մղելու համար: Իր այդ առաքելութեան ընթացքին ան մինչեւ Տէր Զօրի անապատը կը հասնի եւ Եփրատի ափերուն վրայ ահանատես կը դառնայ բռնագաղթուած հայ տարագրեալներու տանջանքներուն: Կարելի եղած չափով Ա. Կիտուր անոնց օգնութիւն կը հասցնէ: Արսէն Կիտուր արաբի մը քով ծառայող տասնութ տարեկան հայ պատանիի մը կը հանդիպի: Պատանին կը ճանչնայ Ա. Կիտուրը,

ԵՐԿՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՀԱՅ ԿՆՈՋ ՄԱՍԻՆ

ԺԱՆՆԵՔՔ ԳԱՍՈՒՆԻ

Լեռան բարձունքն ի վեր մագլցող մարզիկը պահ մը կանգ կ'առնէ, կը նայի ետեւ՝ թէ որքան ու ինչպիսի ճամբայ կտրած է: Յետոյ գոհունակ սրտով եւ խանդավառութեամբ կը շարունակէ վերելքը:

Այս տարի, ՀԲԸՄ Հայ Կին կազմակերպութիւնն ալ ետ կը նայէր իր անցած 20 տարիներու ճամբուն, 1994էն մինչեւ 2014, արժեւորելով տարած աշխատանքները եւ նոյն ու աւելի թափով, լաւատեսութեամբ շարունակելու իր վերելքը:

Այս 20ամեակին առիթով, ուրախութիւն եւ հպարտութիւն պատճառող ձեռնակ մըն էր ՀԲԸՄի Արուեստի եւ Մշակույթի Յանձնախումբին նախաձեռնութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Նոյեմբեր 20, 2014ին, Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդարանի Զօրայեան սրահին մէջ: Ձեռնարկը նուիրուած էր երկու նոր հրատարակութիւններու. մին՝ ՀԲԸՄ Հայ Կինի հիմնադիր եւ ատենապետուհի Սոնա Եագուպեանի համադրած «ՀԲԸՄ Հայ Կին»-ի արժէքաւոր վաստակը, երկրորդը՝ վարչութեան անդամուհիներէն Սոնա Զէյթինի «Հայ Կնոջ Կեանքի Ուղիին Հետքերով» համապարփակ ուսումնասիրական աշխատանքը, որ արժանացաւ 2013ի Մեծի Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան Գէորգ Մելիքեանի Մրցանակին:

Օրուան հանդիսավարն էր Սեպիլ Քէշիշեան, որ Սիրան Սեզայի Պէշրութի մէջ հրատարակուող Երիտասարդ Հայուհի պարբերականին աշխատակցած է եւ ազգային կեանքի մէջ նուիրուած ու գործունեաց հայուհի է: Ան ներկայացուց երկու բանախօսուհիները. առաջինը՝ իր հեղինակած գիրքերով ու երկրորդը՝ իր կրթական ասպարէզի վաստակով:

Իր խօսքին մէջ, Սոնա Զէյթին շեշտեց ազգային ուղեգիծ ճշդող հայուհիներուն աշխատանքները: Նախ անդրադարձաւ Աշխէն Թագուհին եւ Տրդատ Թագաւորին քրոջը՝ Խոսրովի դուստրի գորակցութեան Հայաստանի մէջ Քրիստոնէութեան առաջին քարոզիչներուն հետ: Արքունի կիները նոր կրօնը հայ իշխանները միաւորող ազգային բարիք նկատեցին եւ թէեւ իրենց հետեւորդներուն հետ միասին հալածուեցան, սակայն տեղի չտուին: Յաջորդական գարգացումներու հետեւանքով, ի վերջոյ Թագաւորն ու իշխանները ոչ միայն Քրիստոնէութիւնը ընդունեցին, այլեւ պետական կրօն հռչակեցին: Աշխէն Թագուհին եւ Խոսրովի դուստր օրիորդն ալ այդ ճակատագրական որոշման փաստաթուղթին վրայ ստորագրեցին: «Օտարներու պարտադրած կարգ ու կանոնն

անկախ՝ ազգային նոր ուղեգիծը... հայուհեան ազգային ինքնութեան հիմնաքարը դարձաւ»- վկայեց Սոնա Զէյթինն եւ օրինակներով հաստատեց, թէ դարերու ընթացքին, անկարելի եղած էր ազգային ինքնագիտակցութիւնը կամ ազգային մտածելակերպը ջնջել:

19րդ դարու ազգային Զարթոնքի շրջանին, անյետաձգելի դարձաւ հայուհեան 75-80 տոկոսը հաշուող գիւղացիութեան յետամնաց վիճակին դարման գտնելը: Գաւառ դրկուած մեծ թիւով ուսուցչուհիները տեղաշարժուած մտայնութեան առաջը առնելու համար, սկսան ուսման գուգահեռ՝ հայուհիները միաւորող գաղափարներ տարածել եւ ազգային գիտակցութիւնը զօրացնել: Այս աշխատանքը «ազգային իրաւունքներու եւ պարտականութիւններու տէր հաւաքականութիւն մը ըլլալու գիտակցութիւնը արմատացուց եւ ազգային ինքնապաշտպանութեան կռիւներուն համար գետին պատրաստեց»: Արդարեւ, դարերէ ի վեր գինակիր չտեսած գիւղերու մէջ հայ կանացի խումբեր սկսան կազմուիլ, որոնք գինեակ դիմադրութեան մասնակցեցան:

Յետոյ հայ կիներու մասին մենագրութիւններու հեղինակ Սոնա Զէյթինն հաստատեց. «Պատմութիւնը կը վկայէ, թէ տաճնապնդու ատեն հայ կինը իր ուժերը կը լարէ եւ հաւաքական ոյժ կը ստեղծէ, որպէսզի ազգը գոյատեւէ»: Յեղասպանութենէն ետք, հայ կինը աղէտեալներուն եւ տարագիրներուն օգնութեան հասաւ: Անատուրի հեռաւոր շրջաններուն մէջ ցրուած եւ ձուլուելու դատապարտուած կիներու, աղջիկներու եւ անչափահասներու հայուհեան վերադարձը հետապնդեց: Որբանոցներու կողքին դպրոց ու արհեստանոց հաստատեց: Որբորբուհիներու ուսում, կար ու ձեւ, ձեռագործ սորվեցուց որպէսզի ապրուստն ինքնուրուի: Աւելին, հիւանդանոց, մայրանոց ու դարմանատուններ հաստատեց: Իսկ փրկուածներուն համար ամուսնութիւն, որդեգրութիւն կարգադրեց:

«Գիտնալով որ բազմահազար գաղթականներ տունդարձի իրաւունք չունէին, հայ կնոջ համար անհրաժեշտ էր զանոնք օտար երկիրներու մէջ տեղաւորել եւ տեղական պայմաններուն յարմարելով հանդերձ, ազգային արժէքներու վրայ հիմնուած հասարակաց պայգայ մը կերտել»: Այս տեսակէտէն ոգեւորիչ եղան մարզական եւ սկստուական շարժումները, որոնք թէ՛ ազգային գիտակցութիւն մշակեցին եւ թէ՛ ազգային բնական վերանորոգման նպաստեցին:

Յարզ յիշուած հայուհիներուն մեծ մասը ազգին ու հայրենիքին հանդէպ իր պարտքը կատարած է օտար հողի վրայ: «Սակայն, մեր եւ

յաջորդ սփիւռքահայ սերունդներուն ազգային ուղեգիծը՝ տեղական եւ անկախ հայրենիքի կանանց հետ գործակցութիւնը պիտի ըլլայ» շեշտեց Սոնա Զէյթինն եւ աւելցուց, թէ կազմակերպչական օրինակելի նախաձեռնութիւն էր ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի գործակցութիւնը 13 կանանց միութիւններու հետ, Յեղասպանութեան 100-ամեակը միասնաբար նշելու համար:

Հայրենի կանանց հետ գործակցութեան միացեալ ուղիներէն՝ բանախօսուհիներ թուեց ընտանիքին առողջ զարգացումը, գիտակից մայրութեան ամրապնդումը, խտրականութեան ջնջումը եւ հայուհեան արդար դատին հետապնդումը: Երբ հայուհեան մօտ 70 տոկոսը բազմամշակոյթ սփիւռքի բնակիչ է, հայ մշակոյթին գոյութիւնը երաշխաւորողը պիտի ըլլայ «ազգային ուղեգիծը, որուն արթուն պահակը՝ հայ կինն է»:

Սոնա Զէյթինն եզրակացուց. «Ազգային ուղեգիծը հայ կեանքը լուսաւորող մշտական փարոս է: Գործակցիչ ազգային ուղեգիծին հետեւող այսօրուան անուանի թէ անանուն հայուհիներուն հետ ու չմոռնանք անոնք, որոնք իրենց պարտքը կատարած ու պատմութեան անցած են»:

Օրուան երկրորդ բանախօսն էր Լօրա Գուլումեան, որ հայ լեզուի բաժնամուկի ատենապետուհի է ՀԲԸՄ վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Երկրորդական բաժնին: Ան կրթական մարզի մէջ փնտրուած դէմք է եւ Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ շքանշանով պարգեւատրուած է:

Լօրա Գուլումեան 323 էջեր բովանդակող ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի 20-ամեակի նուիրուած գիրքը՝ խմբագրութեամբ հիմնադիր եւ ատենապետուհի Սոնա Եագուպեանի քննարկեց եւ արժեւորեց իբրեւ բովանդակալից իրագործում:

Սկսելով կողքի նկարագրող մաներէն, ան վկայեց, որ ատոնք կը խորհրդանշէին ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի նպատակը՝ ծառայել հայրենիքի եւ սփիւռքի: Ապա հատորին բովանդակութիւնը ամփոփեց հետեւեալ բաժինները նկատի ունենալով:

Առաջին, գրական գործերու բաժնին մէջ անդրադարձաւ Հայկանոյ Մաքի վաստակին: Այս վերջինը 13 տարիներ Պոլսոյ մէջ հրատարակեց «Հայ Կին» պարբերականը, որուն խմբագրականները ներշնչեցին նաեւ Սոնա Եագուպեանը, որ իր հիմնած միութիւնը անոր հետեւողութեամբ կոչեց ՀԲԸՄ Հայ Կին: Ապա, Լօրա Գուլումեան յիշեց Սիրան Սեզայի Երիտասարդ Հայուհի պարբերականը, որ հայ կնոջ կարեւոր դերը շեշտեց ընտանիքի եւ ընկերութեան մէջ, միշտ կրկնելով, «ցեղի մը սիրտը կինն է»:

Երկրորդ, բանախօսուհիներու ատեն հեռատեսիլի 2011-2014ի թիւով 40 յայտագիրները, որոնք Մէրի Մուրատեանի եւ Լուսինէ Նալպանտեանի ղեկավարութեամբ, ներկայացուցին գաղութային, քաղաքական եւ հասարակական այժմէական հարցեր:

Երրորդ գիծի վրայ կու գային հայրենիք-սփիւռք խորհրդաժողովներ եւ համաժողովներ՝ ՀԲԸՄ Հայ Կին միաւորի Երիտասարդուհիներու Յանձնախումբի» կազմակերպութեամբ եւ գործակցութեամբ տեղական համալսարաններու:

Չորրորդ բաժնով, յարգելի բանախօսուհին վկայեց, թէ 2008

թուականէն ի վեր, 12 թիւ պարբերականներ լոյս տեսած են, նախ Հայաստանի մէջ հրատարակուած Կանայք Հայոց անուան տակ, յետոյ ալ Լոս Անճելոսի մէջ հրատարակուող Հայ Կին անունով:

Հինգերորդ բաժինը կը բովանդակէ գրական էջեր, մարդկային եւ գաղութային հարցեր, յօդուածներ հայ կնոջ պատմութեան մասին, հայկական տօներ եւ սովորութիւններ, լուրեր հայրենադարձութեան եւ արտագաղթի, սփիւռքի հայ գրագիտուհիներու ցուցակը սեմինարներու եւ համաժողովներու, ինչպէս նաեւ Հայաստանի մէջ ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի հաստատած Յղի կանանց Կեդրոններու մասին տեղեկագրութիւններ:

Լօրա Գուլումեան իր խօսքը եզրափակեց ըսելով. «Գիրքը պատմական արժէք ունի եւ արժարժուած նիւթերը այժմէական են: Կը մաղթեմ, որ ՀԲԸՄ Հայ Կին-ը շարունակէ պատնէշի վրայ մնալ»:

Իր կարգին խօսք առաւ Թերեզա Ալաճաճեան-Հայրապետեան: Ան Արագած գրական թերթի խմբագրուհին է եւ ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի Երիտասարդներու յանձնախումբի անդամ: Ան դրուատեց Սոնա Եագուպեանը, վարչութեան անդամուհիները, անոնց 20-ամեայ գործունէութիւնը, կազմակերպուած ձեռնարկները, որոնք կ'արձարծէին ընկերային եւ կնոջական հարցեր՝ լուծումներ առաջարկելով: Ան գովեստով արտայայտուեցաւ Հայաստանի Յղի կանանց Կեդրոններու մասին: Անոնց տուած այցելութեան ընթացքին, մեծ ապէս տպաւորուած էր ունկնդրելով վկայութիւն տուող յղի կիները, որոնք երախտագիտական ջերմ զգացումներով կ'արտայայտուէին ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի մասին:

Թերեզա դրուատեց երիտասարդուհիներու խումբին աշխատանքները, Հայ Կին պարբերականին իրենց աշխատակցութիւնը եւ տարեկան սեմինարներ կազմակերպելը՝ տեղական համալսարաններու հետ: Իր խօսքի աւարտին, յատուկ կերպով շնորհաւորեց Սոնա Եագուպեանը, որ իր շուրջ կը բոլորէր ազգային յանձնառութեան տէր հայուհիներ:

Զաւէն Ա. Քհնյ. Արզումանեան իր խօսքին մէջ շեշտեց հայ մօր կարեւոր դերը, որ կը հանդիսանայ «լծակ մը, առաքելութիւն մը յանուն հայուհիներու բարօրութեան սփիւռքի մէջ թէ հայրենիքի: Իսկ ՀԲԸՄ Հայ Կին այդ առաքելութեան մէջ կարեւոր բաժին կը ստանձնէր»:

Տէր Հայրը եզրափակեց ըսելով. «Յղի կանանց Կեդրոններով սկսուած բարի գործ մը յոյսի ու լոյսի ճամբայ ցոյց կու տայ: Վարձքերնիդ կատար»:

Վերջապէս, Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, բարձրօրէն գնահատեց ՀԲԸՄ Հայ Կին-ը, որ «կը միացնէ եւ կ'արմատացնէ մարդկային ամենէն կարեւոր արժէքը՝ բարեգործութիւնը եւ այս կը բարձրացնէ մարդը դէպի Աստուած»:

Սրբազանը նշեց, որ ՀԲԸՄ Հայ Կին-ը օրինակելի եւ հոգիները շարժող ծառայութիւններ կ'իրականացնէր: Ան իրազեկ էր միութեան մեղուաջան աշխատանքներուն յաճախակի խորհրդակցութեան ճամբով: Ան մաղթեց որ շարունակուի նուիրական գործու-

ԵՐՉԱՆԻԿ ՄԱՐԴՈՑ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Կան մարդիկ, որոնք իրենց շուրջը լույս ու ջերմություն կը սփռեն եւ երջանկություն կը պարզեն շրջապատին: Նման մարդոց համար կ'ըսեն, որ անոնք երջանիկ են: Իսկ ի՞նչը կը խանգարէ միւսներուն՝ երջանիկ ըլլալու հարցին: Հաւանաբար կան որոշ գաղտնի կանոններ, որոնք կ'օգնեն երջանիկ ըլլալու:

Իրականութեան մէջ երջանիկ մարդիկ լաւատես են եւ ունին աւելի հանգիստ մտածելակերպ: Անոնք թոյլ չեն տար միւսներուն փճացնելու իրենց տրամադրութիւնը:

Իսկ ի՞նչ գաղտնիքներ ունին երջանիկ մարդիկ: Գաղտնիքներէն մէկը ճիշդ ժամանակին անցեալը մոռնալն է: Պէտք չէ թոյլ տալ, որ անիկա թունաւորէ ձեր ներկան: Հետեւութիւններ ըրէք ձեր ըրած սխալներէն եւ անցէք առաջ: Լաւատեսութիւն՝ հիանալի մօտեցում որեւէ խնդրի: Անպայման պէտք է կեանքի մեծ նպատակ մը ունենալ, քանի որ անիկա կրնայ ուղղորդել ձեզ եւ ձեր արարքները:

Պէտք է ճիշդ նախասիրութիւններ ընտրել յարաբերութիւններու մէջ. գլխաւորը՝ սէր եւ փոխադարձ վստահութիւն: Որոշեցէք ձեր սկզբունքները ու հաւատարիմ մնացէք անոնց: Դուք ունիք ազատ ընտրութեան իրաւունք, եւ միայն դուք պատաս-

խանատու էր ձեր կեանքին համար: Ձեր անյաջողութիւններուն մէջ մեղաւոր էք միայն դուք:

Գնահատեցէք այն ամէնը, զոր ունիք: Կարեւոր համարեցէք այն հանգամանքները, որոնք արդէն կան ձեր կեանքին մէջ: Արուեստը լաւագոյն միջոցն է բարձր տրամադրութիւն ապահովելու համար:

Մշտապէս սորվեցէք, գորգացէք, եւ նոր հետաքրքրութիւններ ձեռք բերէք: Այս ամէնը միայն կ'օգնեն ձեզի երջանիկ ըլլալու համար:

Փորձեցէք նոր տաղանդներ բացայայտել ձեր մէջ եւ ինչու ոչ, դրամ չհասցէք անոնց միջոցով:

Մի կեդրոնանաք մանրութեան վրայ: Պարզապէս մոռցէք անոնց մասին եւ մի ծանրաբեռնէք դուք ձեզ:

Ձեր բոլոր որոշումները կայացուցէք սթափ ուղեղով: Քայլերը նոյնպէս պէտք է կշռադատուած ըլլան: Պէտք է ողջմտօրէն գնահատել ձեր հնարաւորութիւնները:

Չբաղեցէք այնպիսի բաներով, որոնք ձեզի հաճոյք պիտի պատճառեն: Փոքրիկ ուրախութիւնները կրնան օգնել ձեզի այս հարցով:

Փորձեցէք երջանկութիւն պարգեւել նաեւ ուրիշներուն: Պէտք է ազատիլ եսասիրութենէն եւ երջանկութիւն պարգեւել ձեզ շրջապատող մարդոց:

ՎԵՑ ՈՒՏԵԼԻՔ, ՈՐՈՆՔ ԿԸ ԾԵՐԱՑՆԵՆ ԿԻՆԵՐԸ

Մտունդն ու արտաքին տեսքը անմիջական կապ ունին իրարու հետ: Յատկապէս կիներու արտաքին տեսքը կ'որոշուի անոնց սնունդով: Կան որոշ ուտելիքներ, որոնք կ'արագացնեն ծերացման գործընթացը:

1. Քաղցրաւենիք: Մեծ քանակութեամբ քաղցր պարունակող ուտելիքները կ'արագացնեն կլիւբոզի իրացման գործընթացը, որու ժամանակ շաքարի աւելցուկային մասերը կը միանան սպիտակուցներուն՝ յառաջացնելով վերջնական արտադրանք, որ կը վնասէ մորթին: Քաղցրաւենիքը վնասակար է նաեւ ակունքներուն համար: Նոյնիսկ մէկ կտոր կարկանդակ ուտելէն ետք անմիջապէս բերանը պէտք է ողողել ջուրով:

2. Ալբոլ: Ալբոլը կը յառաջացնէ ջրազրկում, որ շատ վտանգաւոր է մորթին համար: Անիկա կ'աւելցնէ թունաւոր նիւթերուն քանակը եւ կ'արագացնէ ծերացման գործընթացը:

3. Սպիտակ գինի : Յատկապէս

վտանգաւոր է ակունքներուն համար, քանի որ ունի թթուացնութիւն, որ կը վնասէ ակունքի էմալին: Փորձագէտները խորհուրդ կու տան սպիտակ գինի խմելէն ետք անմիջապէս լուալ ատամները:

4. Խորոված միս: Եթէ մարմնին մէջ կը յայտնուի ածուխ, անիկա նման է ածխաջրածիններուն, որոնք մարմնին մէջ կը հրահրեն բորբոքային գործընթացներ եւ բացասաբար կ'ազդեն մորթին վրայ, որ կը պատճառէ արագ ծերացում:

5. Աղի մթերքներ: Աղի չարաշահման իբրեւ արդիւնք՝ դէմքին վրայ կը յառաջանան այտուցներ, որոնք կարելի է վերացնել քաֆէին պարունակող խոնաւացուցիչի միջոցով:

6. Վերամշակուած միս: Վերամշակուած միսին մէջ կ'օգտագործուին պահածոյացման նիւթեր, որոնք բորբոքային գործընթացներ կը յառաջացնեն մորթին վրայ՝ արագացնելով ծերացումը:

ԻՆՉ ԸՆԵԼ ԱՌՈՂՋ ՈՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱՉՔԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՍԱՐ

Առանց պարկերու, մուգ շրջանակներու եւ կնճիռներու աչքեր կը փափաքին ունենալ բոլորը: Այդպիսի արդիւնքի հասնելու համար պէտք է հետեւիլ որոշ կանոններու: Արդիւնքը նկատելի պիտի ըլլայ մէկ շաբաթ անց:

Ճիշդ սնունդ: Որպէսզի աչքերը առողջ ըլլան եւ ունենան գեղեցիկ տեսք, անհրաժեշտ է ընդունիլ A, B, C եւ D կենսանիւթեր: Պէտք է չաճախ օգտագործել հնդկացորեն եւ վարսակ, պանիր, սերուցք, թթուասեր, խոզի թարմ միս, կաղամբ, լուբիա, կանաչ ոլոռն: Վարժութիւններ: Աչքերու մկաններուն աշխոյժ աշխատանքը կ'օգնէ պահպանելու եւ բարելաւելու տեսողութիւնը, իսկ հայեացքը կը դառնայ աւելի արտայայտիչ: Ատոնք կը կոչուին երիտասարդացնող վարժութիւններ, զորս պէտք է ընել ամէն օր:

Կծկել, ապա բանալ աչքերը: Վարժութիւնը կրկնել 6-7 անգամ: Նայիլ ուղիղ դիմացը, առանց գլուխը պտտցնելու հայեացքը ուղղել աջ: Այդպէս պահել երեք երկվայրկեան: Միւսը դիւրեք հայեացքը ուղղել վար, ձախ եւ վեր: Այնուհետեւ մօտ 1 վայրկեան հանգստանալ եւ վարժութիւնը ընել

հակառակ ուղղութեամբ՝ ձախ, վեր, աջ, վար: Վարժութիւնը կրկնել երեք անգամ:

Մերսում Վարժութիւններէն չեսոյցանկալի է աչքերը այնպէս մերսել, որպէսզի մաշկի վրայ ծալքեր չյառաջանան: Կարելի է մասններուն ծայրերը թաթիսել ձիթապտուղի ձէթի մէջ եւ թեթեւօրէն մերսել: Մօտ 30 վայրկեանէն ձէթի աւելորդ մասը հեռացնել անձեռոցիկով:

Դիմակներ եւ թրջոցներ: Ամէն երեկոյ աչքերուն դնել դիմակներ եւ թրջոցներ: Ազատքեղի տերեւները մանրօրէն կտրել, լաւ տրորել եւ խառնել թթուասերի հետ՝ 1:1 յարաբերութեամբ: Խառնուրդը քսել կոպերուն: 10-15 վայրկեանէն բամպակով զգուշօրէն մաքրել դիմակը եւ կոպերուն քսել որեւէ քսուք: 10 վայրկեան յետոյ կանաչ թէյի մէջ թաթիսուած բամպակով հեռացնել քսուքի եւ դիմակի հետքերը:

Երիցուկով թրջոց. 1 ճաշի դգալ դեղատնային երիցուկի վրայ լեցնել 1 գաւաթ եռացած ջուր: Երբ ջուրը դառնայ սենեակի ջեր մաստիճանի, բամպակը թաթիսել թուրմի մէջ եւ դնել կոպերուն վրայ: Թրջոցները պէտք է կոպերուն դնել օրական 5-6 անգամ:

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՀԵՔԻԱԹԸ ԿՐՆԱՅ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵՐՈՒԺՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑ ԴԱՌՆԱԼ

21-րդ դարը ծնողներուն կը սորվեցնէ փոքրիկներուն դաստիարակութիւնը ուղղել դէպի գիտակցութեան զարգացում, ճանաչողական եւ կամային գործընթացներ:

Բայց թէ՛ մեծերու, թէ՛ փոքրերու ներքին աշխարհին մէջ կան ենթագիտակցութիւն, յուզումներ ու զգացումներ՝ ներքին աշխարհի այն մասը, որ չաճախ կը դառնայ ջղախիւն ճգնաժամերու, ճնշումներու եւ անքնութեան պատճառ՝ նոյնիսկ մեծերու մօտ:

Օրինակ, Հնդկաստանի մէջ, ուր գոյութիւն ունի մարդու ներքին հոգեկան աշխարհի հանդէպ ուշադրութեան հնագոյն աւանդույթ, հեքիաթը կը կիրարկուի իբրեւ հոգեբուժութեան միջոց: Ներթափանցելով հեքիաթային աշխարհ՝ փոքրիկը կը թափանցէ սեփական հոգիին խորքը եւ հեքիաթի միջոցով կը սկսի կարգաւորել զայն:

Մինչեւ գրի առնուելը, հեքիաթը միլիոնաւոր անգամ պատմ-

ուած է, եւ անէական բաները կորսուած են, մնացած է միայն ամենազլխաւորը, որ հեքիաթը դարձուցած է մարդկային իմաստութեան գոհար: Փոքրիկները կը շնչաւորեն բնութեան երեւոյթները, կենդանիներն ու բոյսերը, այս պատճառով դիւրութեամբ կը հասկնան հեքիաթներու լեզուն: Հեքիաթի հերոսները պարզ եւ օրինակելի են, հեքիաթին մէջ միշտ բարին կը յաղթէ չարին, բարոյական հասկացութիւնները կը փոխանցուին հասկնալի կերպով:

Փոքրիկը կրնայ լսել հեքիաթը սկաւառակով, դիտել հեռատեսիլով, բայց ամենալաւ տարբերակը փոքրիկին նայելով պատմելն է, անոր հարցերուն պատասխանելը: Այս կերպով կրնաք նկատել, թէ աճի ո՞ր աստիճանը չի կրնար փոքրիկը յաղթահարել: Այդ պարագային կրնաք պատմել համապատասխան հեքիաթ կամ անոր ամենասիրելի հեքիաթը:

ԻՆՉՊԵՍ ՀԱՍԿԱԼ ԿՆՈՋ ԽԱՌՆՈՒԱԾՔԸ ԱՆՈՐ ԺՊԻՏԻՆ ՄԻՋՈՑՈՎ

Ծիծաղն ու ժպիտը հիւանդութեան եւ ծերութեան դէմ պայքարի լաւագոյն միջոցներն են: Հոգեբաններու համար ծիծաղը բարձր տրամադրութիւն ապահովելէ զատ, շատ լաւ միջոց է մարդու խառնուածքն ու բնաւորութիւնը որոշելու համար:

1. Հանգիստ եւ հազիւ լսելի ծիծաղը ցոյց կու տայ, որ տուեալ կինը շատ ուժեղ, իմաստուն եւ կամակոր է:

2. Թեթեւ, քիչ մը չարածիճի ծիծաղը «կը խօսի» բարի, համեստ եւ կենսուրախ մարդու մասին:

3. Քրքիջը կը վկայէ խելացի, ռոմանթիկ եւ հետաքրքրական բնաւորութեան մասին:

4. Հոգիի խորքէն բխող շարունակական ժպիտը բնորոշ է անկեղծ, նուրբ եւ անգամ քիչ մը երեւակայական անձերուն:

5. Մշտապէս իր ծիծաղը ձեռքի ափով ծածկող կինը «կը խոստովանի», որ ամէկտու է եւ ինքնավստահութեան խնդիրներ ունի:

6. Շատ ժպտերես եւ մշտապէս ժպտացող կինը կ'ապացուցէ իր ուժեղ եւ արտայայտուած խառանուածքին մասին:

7. «Համեստ» ծիծաղը, որ մշտապէս բնականի սահմաններուն մէջ է, կը վկայէ կնոջ ինքնավստահութեան եւ դաստիարակութեան մասին:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

* \$50,00 * \$100,00 (first class) for USA

\$ 100,00 (Air Mail) for Canada.

\$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: -----

Address: -----

City: ----- State: ----- Zip Code: -----

Country: -----

Tel :----- Fax :-----

Հայկական կողմը մեղադրանք ներկայացուց

Շարունակում է 1-ին

իրաւաբանը:

Միւս կողմէ, Յունուար 21-ին փոքրիկ Սերյոժա Աւետիսեանի մարմինը հողին յանձնուեցաւ Գիւմրիի «Շիրակ» քաղաքային գերեզմանատան մէջ՝ Յունուարի 12-ին սպաննուած ընտանիքի միւս 6 անդամներու կողքին:

Բազմամարդ թափօրին մաս կը կազմէին Շիրակի մարզպետարանի եւ Գիւմրի քաղաքի դեկավա-

րու թիւնը, պատգամաւորներ, արտասահամանէն ժամանածներ, հասարակական գործիչներ, գոհուածներու հարազատները եւ պարզապէս քաղաքացիներ:

Վեց ամսական երեխան միակն էր, որ կենդանի մնացել էր գիւմրեցի Աւետիսեաններու ընտանիքի սպանդէն յետոյ: Իրաւապահները յայտնաբերած էին զինք վիրաւոր՝ կուրծքի վրայ, ծակող գործիքով ծանր վիրաւորուած: Փոքրիկը մահացաւ եօթը օր յետոյ:

Թուրքիոյ Վարչապետի Կոչը Հայութեան

Շարունակում է 1-ին

«Թուրքիա նախապէս յայտարարած է, որ պատերազմի պայմաններուն մէջ ստիպուած եղած է գործադրելու պարտադիր գաղթի քաղաքականութիւն, որուն հետեւանքով ոչ մարդկային հետեւանքներ եղած են: Թուրքիան կը կիսէ հայերուն ցաւը եւ վճռական ջանքեր կը գործադրէ երկու ժողովուրդներու միջեւ կրկին զգացումային կապեր ստեղծելու համար:

Մեր յարաբերութիւնները պատանդ վերցուցած թշնամանքը յաղթահարելու համար եւ երկխօսութեան միջոցաւ շարժելու անհրաժեշտութեան մասին վճռական

յայտարարութիւնը 2014-ի Ապրիլ 23-ի ցաւակցական ուղերձն է: Հնարաւոր է, որ երկու ժողովուրդներ հասնին իրար հասկնալու եւ միասին ապագային նայելու հասունութեան: Անհրաժեշտ է, որ փոխադարձ վստահութեան եւ համագործակցութեան հասկացութիւն գարգացնենք, 800 տարուայ համատեղ պատմութեան լոյսին տակ իրար դարձեալ ճանչնանք եւ մարդկային յարաբերութիւններու մէջ ըլլանք: Մեր հայ բարեկամները կը հրաւիրենք այցելելու Թուրքիա՝ փոխադարձ կարծրատիպերը վերացնելու համար», եզրափակեց Թուրքիոյ վարչապետը:

Ամերիկացի համանախագահը զգուշացնում է

Շարունակում է 2-ին

պարբերաբար ապակայունացման ասեղի վրայ նստեցնելով փոխարինել թէ Ատրպէյճանի, թէ նաեւ կովկասում հիմնականում հենց նախաձեռնող շնորհիւ կառուցուած քաղաքականութեամբ առաջնորդող Ռուսաստանի ներկայիս նախագահ Վլադիմիր Վլադիմիրովիչը:

Այս վերաբերմունքն ամենեւին պայմանաւորուած չէ նրանով,

որ Ատրպէյճանը հետապնդում է ԱՄՆ ֆինանսաւորմամբ հեռարձակող Ազատութիւն ռատիոկայանի Պաքուի աշխատակիցներին: Իրավիճակը լիովին հակառակ պատճառահետեւանքային կապն ունի՝ Պաքուն այդ հետապնդումներն իրականացնում է ի պատասխան այն իրողութեան, որ աստիճանաբար կայուն տեղ է զբաղեցնում ամերիկեան «չարի կայսրութիւնում»:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻ ՄԱՅՈՒԱՆ ՑՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Շարունակում է 7-ին

թեան եւ Արդարութեան տարեկան երկրորդ շքանշանը: Թաներ Աքչամ շնորհակալութիւն յայտնեց իրեն ի պատիւ եղած յարգանքի այս արտայայտութեան համար: Ապա դրուատեց Հրանդ Տինքի արդարութեան եւ հաւասարութեան համար տարած խիզախ պայքարը: Բուռն կերպով դատապարտեց օրուան իշխանութիւններու երկդիմի քաղաքականութիւնը եւ զօրակցութիւնը «Թալաթ Փաշա» կազմակերպութեան որուն գոհը դարձաւ ազատութեան եւ մարդու իրաւունքներու ջերմ պաշտպան Հրանդ Տինքը:

Խիստ հետաքրքրական էր բեմին վրայ նստակեաց վիճակով տեղի ունեցած երկխօսութիւն-հարցազրոյցը, հանդիսավար էտվին Մինասեանի եւ Թանէր Աքչամի միջեւ, որուն մասնակցեցան նաեւ ներկաները: Փրոֆ. Աքչամ պահանջատէր հայ ժողովուրդի արդար դատի լուծման համար այն կարծիքը յայտնեց որ ըստ իրեն առաւել դրական հաւանականութիւններ կան եթէ Հայաստան Թուրքիա եւ սիրիւք-Թուրքիա հասարակական կազմակերպութիւններու միջեւ լուսաբանական հանդիպումներ տեղի ունենան: Այսպիսով ցեղասպանութեան ճանաչումը կրնայ իրականանալ, որմէ ետք առնուելիք յաջորդ քայլն անտարակոյս պահանջատիրութիւնը կ'ըլլայ: Այս կապակցութեամբ Թաներ Աքչամ օրինակ բերաւ 1951 թուականին երկ-

րոր համաշխարհային պատերազմի վաղորդային Լիւքսեմպուրկի մէջ բանակցային գործընթացը, որ տեղի ունեցաւ մէկ կողմէ Խորալէլի եւ Գերմանիոյ, իսկ միւս կողմէ Սփիւռքի Հրեաներու Միութեան եւ Գերմանիոյ միջեւ: Արդարեւ այդ բանակցութիւնները ի վերջոյ յանգեցան պահանջատիրութեան եզրայանգումին որ է հատուցում ողջակիզման («Հոլոքոսթ») գոհեցում:

Սոյն միջոցառումին խօսք առաւ նաեւ Մեծ Եղեռնի 100-ամեակի ոգեկոչման Համագաղութային Մարմնի համատեղապետ իրաւաբան Կարօ Ղազարեան: Ան ըսաւ թէ հայութեան պահանջատիրութիւնը չի վերջանար 100-ամեակի նշումով: Այլ մեր պայքարը պիտի շարունակուի Յեղասպանութիւն գործադրած Թուրքիոյ դէմ մինչեւ իրաւատէր հայ ժողովուրդի արդար դատի լուծումը: Այնուհետեւ ան պարզեց Լոս Անձեւելոսի մէջ 100-ամեակի կապակցութեամբ նախատեսուած բազմաթիւ միջոցառումներէն միայն հինգ կառուցադրանքներ:

Հրանդ Տինքի նուիրուած սոյն երեկոյթի գեղարուեստական բաժնին իր մասնակցութիւնը բերաւ շնորհալի երգիչ Դաւիթ Սամուէլեան:

Միջոցառումն աւարտեցաւ «Կիլիկիա» խմբերգով, որուն յաջորդեց պատշաճ հիւրասիրութիւն:

Գնահատելի ձեռնարկ մըն էր, որուն համար կը շնորհակարգեմ կազմակերպիչները:

ՀԱՅՈՑ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ 100-ԱՄԵԱԿԻ ՆԱԽԱՍԵՄԻՆ ԱՆՆԱԽԱԴԵՊ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄ

Շարունակում է 8-ին

Գիտաժողովի անդերէն բաժնի համադրողն էր իրաւաբան՝ Տիկ. Թամար Փօլատեան:

Այս բաժնի մէջ նախ խօսք առաւ բանաստեղծուհի եւ գրող՝ Թինա Տէմիրճեան, որ շեշտեց յիշողութեան եւ պատմութիւններու կարեւորութիւնը, իրականութիւններու բացայայտման եւ փաստարկման մէջ:

«Անցեալի դէպքերը կամուրջ են դէպի ապագան եւ պատմութեան մանրամասնութիւններուն մէջ չսպասուած փաստեր կան» ըսաւ ան:

Իրաւաբան Մարօ Նաճարեան-Եագուպեան իր փորձագիտութեամբ, հմտութեամբ եւ հայ մշակոյթի հանդէպ ունեցած մեծ սիրով, խօսեցաւ զայն պահպանելու կարեւորութեան մասին, ներկայ թուարկային «digital» դարուս մէջ եւ սոյն միջոցի բազմազան առաւելութիւններու շուրջ ան վստահեցուց որ ցեղասպանութեան ինդրի լուծման մէջ մեծ դեր պիտի ունենայ արհեստագիտութիւնը «թէքնոլոճի»:

Յայտագրի վերջին բաժինով ներկայացաւ իրաւաբան Արուսիկ Յարութիւնեան, որ անդրադարձաւ հայ կնոջ կարեւոր դերին մասին՝ հայ ընտանիքէն ներս եւ Յեղասպանութեան գիտակցութեան արթնութեան գործին մէջ: Ան շեշտեց նաեւ հայ երիտասարդները մղելու Հայոց Յեղասպանութեան եւ հայ դատի աշխատանքներուն մէջ:

Պատմութեան ընթացքին, հայ կինը ճաշակած ըլլալով հանդերձ ամէն տեսակի փորձութիւններ եւ նոյնիսկ ցեղասպանութիւն, միշտ իրեն յատուկ ճկունութիւնը ունեցած է կրկին ոտքի կանգնելու եւ յարատեւելու:

Լոս Անձեւելոսի՝ Հայոց ցեղասպանութեան Հարիւր Ամեակի առթիւ հայ կանանց համախմբումի կազմակերպած սոյն գիտաժողովը ամէնաբարձր գրականներ հանդիսացաւ հայ կնոջ վճռականութեան՝ հասնելու դէպի պայծառ ապագայ, իր արժանապատուութեամբ, իմաստութեամբ, հատուկութեամբ եւ նուիրուածութեամբ, ուխտելով միշտ մնալ իր Ազգային Ուղեգիծի արթուն պահակը:

Լ.Մ.

ԱՐԺԱՆԻՆ ՄԱՏՈՒՑԵՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

Շարունակում է 8-ին

Պրն. Փօլ Գրիգորեան, որմէ ետք սկստուտներուն գլխաւորութեամբ թափօրը դուրս եկաւ նորած Ապրիլեան յուշարձան, ուր տեղի ունեցաւ ծաղկեպսակի գետեղում եւ յարգանք՝ մէկուկէս միլիոն նահատակներուն չիշատակին:

Ապա, Հ.Բ.Լ.Մ.-ի Ասպետներու Համախմբումին հրաւերով տեղի ունեցաւ ընդունելութիւն, ուր Միութեան փոխ-ատենապետ Պրն. Սինան Սինանեան, Արեւմտեան շրջանի ատենապետ Պրն. Գրիգոր Գարակչօզեան եւ Ասպետներու ատենապետ Տոքթ. Յարութ Եաղսրզեան շնորհակալութիւն յայտնեցին Առաջնորդ Յովնան Սրբազանին, ցուցաբերուած այս յատուկ յարգանքին համար: Վերջինս, անգամ մը եւս կարեւորեց

Հ.Բ.Լ.Մ.-ի մատուցած համահայկական օժանդակութիւններն ու ծրագիրները:

Տոքթ. Եաղսրզեան շնորհակալութիւն յայտնեց ու յուշանուէրով մը պատուեց Պրն. Գարակչօզեանը՝ նշելով անոր ատենապետութեան շրջանի աւարտը, իսկ Յովնան Սրբազանին նուիրեց Երեւանի Յեղասպանութեան թանգարանին եւ Ասպետներուն հրատարակած նորատիպ հատորէն օրինակ մը, որուն ներկայացումն ու ցուցահանդէսը տեղի պիտի ունենան 8-10 Ապրիլ 2015-ին, Սքիւրպոլ կեդրոնին մէջ:

Հ.Բ.Լ.Մ.-ին պիտի յաջորդեն այլ կազմակերպութիւններ, որոնք նոյնպէս պիտի արժանանան Հայոց Առաջնորդարանի յարգանքին՝ ի տես չեւ Յեղասպանութեան անոնց կատարած ազգային լայն գործունէութեան:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈԳԻ ԸԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ՍԱՆՐԱՍԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ԸՆՈՒՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

833 W. Glenoaks Blvd. Glendale, CA 91202 (818) 240-0065

Dr. Missak Ekmekdjian
Chiropractor

Dr. Anahid Ekmekdjian
Chiropractor

Մեծախառնակներու և մանուկներու Զարոփաբարձիք բուժում:
 Գլխացաւ, վզի, մէջքի, յօդային և մկանային ցաւեր:
 Ինքնաշարժի վնասի հետեւանքով պատահած վնասումներու բուժում:

Ձեր առողջութիւնը մեր մտահոգութիւնն է

ԿԱՆԱԶԵԱՆ, ԱԹԱԹԻՐՔ ԵՒ «ՀՈԹԵԼ ՊԱՐՈՆ»...

Շարունակում է 13-էն

այդ չափերուն՝ (եւ երեւի կը խանգարուի)՝ բայց նաեւ կ'արձանագրէ գանձը: Այսպէս՝ քայլերգը եւ «Օրօր»ը կը յաջորդեն իրարու փոխին ի փոխ՝ մին գորաւոր եւ միւսը մեղմ...: Բայց արդեօք հնարաւոր է...: Կանաչեան իր ներաշխարհին մէջ, ինչ խօսք՝ կը շարունակէ ապրիլ «Օրօր»ին միջնորդութիւնը եւ մեղեդիին մէջ...: Երբ փողերային խումբի երաժշտութիւնը եւ անոր ձայնը կը հեռանան, կը մնայ միայն մեղմ ու քընքուշ «Օրօր»ը՝ նոյնինքն ստեղծագործուած «Հոթել Պարոն»ի մէջ...:

Զօրավար Մուսթաֆա Քեմալը, որ յետագային դարձաւ Աթաթիւրք, ապրած է «Հոթել Պարոն»ին մէջ եւ աւելի քան ութ ամիս՝ 1918 տարիներուն... Պաղեստինի ճակատի վրայ Թրքական բանակները ծանր պարտութիւն կրելով, Մուսթաֆա Քեմալ եւ իր բանակը դուրս եկան Հայկական եւ «Հոթել Պարոն»էն...: Իրենց հետ տարին իրենց զինուորական սարքերը, բայց նաեւ հայկական «կորգած» շատ թանկագին մետաղ...: Եթէ Աթաթիւրքը մոռցած էր բռնատէր զինուորականի իր ապրած կեանքը եւ անոր ձգած հետքերը ու տակաւին «իւրացուցած» մետաղները, սակայն երեւի չէր մոռցած «Հոթել Պարոն»ը...: 1920 թուականներուն, երբ Հայկաի երկաթուղիի ընկերութեան Ֆրանսացի տնօրէնը պաշտօնի եւ գործի բերումով գացած էր Թուրքիա, ան հանդիպած էր Աթաթիւրքին...: Աթաթիւրք իմանալով թէ Ֆրանսացի տնօրէնը կուգայ Հայկական, առաջին հարցումը կ'ըլլայ անոր: «Դեռ կը գոչատե՞՞ «Հոթել» Պարոնը...»: Ու տակաւին՝ «...հայա Մագլումեան ընտանիքը ինչպէս՞ են...»:

Տօքթ. Ռոպէր ձեպէճեան, որ մանուկ տարիքին ապրած է Աթաթիւրքին «արհաւիրքը»՝ չի մոռնար իր պատասխան-ակնարկը ընելու եւ իր յուշերուն մէջ...: «Այո Պր. Նախագահ, կը գոչատե՞ պատմական Պանդոկը ուրիշ շատ շատերու նման, չէ քանդուած: Կը վերապրին Մագլումեանները ու Հայ ժողովուրդն ալ, որ դեռ կը բազմանայ»: Արմէն Մագլումեան՝ Գրիգորի որդին, որ տակաւին կ'ապրի Հայկաի եւ ներկայիս տէրն ու տնօրէնն է պանդոկին, մեկնելով երկրին մէջ տեղի ունեցած ահռելի իրադարձութիւններուն ըսած է

(պանդոկին մասին): «Բայց այս բոլորը անցեալի մէջ է: Անկեղծ ըսեմ, հիւրանոցը ալ երբեք առաջուանը չ'ըլլար: Լաւագոյն տարիները ետեւ մնացին»:

Հասկնալի է Արմէնին «ցաւը»...: Պատերազմական այս վիճակին մէջ, շատ դժուար է տեսնել հորիզոնին վրայ երեւցող-չերեւցող «Յոյս»ը...: Եւ այս նոյնինքն «Յոյսին» ներշնչող եւ ներշնչեցնող լաւ ու լաւատեսութիւնը...: Բայց Հայը՝ իր պատմութեան ամբողջ գնացքին մէջ հաւատաց, կարչեցաւ եւ ապրեցաւ այս «Յոյսով» եւ որուն միջոցաւ տեսաւ հորիզոնին վրայ երեւցող «լաւագոյն տարիները», որ կու գար անցեալէն՝ եւ կ'ապրէր ներկային մէջ ու տակաւին գալիք օրերու հաշուին: Այս «Յոյսով» է որ հայը «վերապրեցաւ» ու «բազմացաւ»...:

Կանաչեանը ստեղծագործեց իր նշանաւոր «Օրօր»ը «Հոթել Պարոն»ին մէջ...: Աթաթիւրքը չի մոռցաւ «Հոթել Պարոն»ը...: Ու տակաւին երկար է շարքը անոնց՝ ներառեալ իրադարձութիւններուն, որոնք «Հոթել Պարոն»ին մէջ ու անոր մէջէն ստեղծեցին Հայկական «Աւանդ»ը, որ տուեալ «Մշակոյթ» եւ եղաւ ապրելու եւ բազմանալու հիմք...: Հայը այս «Աւանդին» հաւատաց ու տակաւին պիտի ու պէտք է շարունակէ հաւատալ...:

Դժուար է այս՝...: Բայց Հայուն պատմութեան փորձն է այս...: Եւ որ միշտ դժուար եղած է...:

Կանաչեան, Աթաթիւրք եւ «Հոթել Պարոն»...: Հայուն Աւանդին «վերապրելու» եւ «բազմանալու» մէկ իրական փաստը...:

«Հոթել Պարոն»...: Հոն ուր Կանաչեան Հայը ստեղծագործեց...: Եւ Աթաթիւրք՝ Թուրքը չի մոռցաւ...:

Իսկ մենք այսօր...: Մեզի կը մնայ ամուր կենալ այս Հաւատքին ու Աւանդին շարունակականութեանը մէջ: Արժէ «լաւագոյն տարիները» տանիլ դէպի «հորիզոն» թէ՛ կուզ հեռու եւ ոչ խաղաղ միջնորդութի մէջ: Եւ ոչ թէ «չ'ըլլալու» համար՝ հայա «առաջուանը» ընել մղիչ ուժ, աւելի լաւ վաղուան օրը ստեղծելու տեսլականով...:

Եւ արժէ որ Հայը հաւատայ այս «ուժին»...: Որովհետեւ այս «ուժին» մէջ ու անոր միջոցաւ է, որ Հայկաի եւ Հայը ամբողջ պիտի «վերապրին»...: Եւ «Հոթել Պարոն»ը ու Հայուն բոլոր էութիւնները պիտի «բազմանան»...:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ ԿՐՈՅՐ ՌՈՅ ՊՈՒԼՂՈՒՐՃԵԱՆԻ ՅԵՏ

Շարունակում է 14-էն

չինացի, սպանախօս թէ անգլիախօս՝ շատ աւելի լաւ արդիւնքներու կը հասնին: Արդէն փաստուած է, որ մարդ երբ երկրորդ լեզուի մը կը տիրապետէ ամէն կերպով աւելի կը յառաջդիմէ: Կ'ուզենք այդ ծրագիրը աւելի մշակել եւ իրականացնել: Եւ ինչու չէ, նպատակ ունինք միաժամանակ երեք լեզու դասաւանդել. այս մէկը նորութիւն է Փաստինայի մէջ: Մեր երկրորդ ընտրաշրջանին մէջ հայութեան թիւը մեծ է: Նախ պիտի փորձենք երկլեզու դասընթացը յաջողցնել, եւ ապա դասաւանդել հայերէն լեզու, հայոց պատմութիւն եւ մշակոյթ:

Մեր գլխաւոր նպատակներէն մէկն է նաեւ հայ պաշտօնեաներու թիւը բարձրացնել քաղաքին մէջ, ըլլայ ուսուցչական թէ այլ:

- Ժամկէտներ կա՞ն արձանագրուելու եւ ընտրութեան մասնակցելու:

- Այո, ամէնէն ուշը ընտրութիւններէն 15 օր առաջ: Սակայն նախընտրելի է կանուխ արձա-

նագրուիլ, մանաւանդ եթէ կանուխ պիտի քուէարկէք: Անոնք որոնք չեն նախընտրել վերջին օրը քուէարկութեան երթալ եւ տունէն նախօրօք կ'ուզեն քուէարկել, մեր կոչն է, որ օր առաջ արձանագրուին եւ քուէարկեն: Շատ կարեւոր է արժեւորել իւրաքանչիւր ձայն եւ պէտք չէ վստահիլ ընդհանուր միջնորդին: Այդ մէկը թուութեան նշան է: Ամէնէն դիւրինը, այցելել քաղաքապետարան, հանրային գրադարան, նամակատուն մը կամ DMV, եւ լրացնել ընտրական հարցաթերթիկը եւ քուէարկել: Քանի մը վաչկեանի խնդիր է, միայն: Եւ կամ այցելել registertovote.ca.gov կայքը եւ արձանագրուիլ:

- Պարոն Պուլղուրճեան, ամենայն յաջողութիւն կը մաղթեմք ձեր ընտրական աշխատանքներուն եւ կը հրաւիրեմք Փաստինայի հայութիւնը, որպէսզի մասնակցի եւ իր ձայնը տալով ձեզի, հայութեան ձայնը լսելի դարձնէ Փաստինայի ուսումնական համակարգէն ներս:

Հարցազրոյցը վարեց՝ ՀՐԱԶ ՍԵՓԵԹՃԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԿԱՐԵՒՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Շարունակում է 16-էն

նէութիւնը, թելադրելով հաւատք եւ զօրակցութիւն:

Սրբազանը շնորհաւորեց ՀԲԸՄԻ Արուեստի եւ Մշակոյթի Յանձնախումբը, օրուան լաւ կազմակերպուած ձեռնարկին համար: Իր խօսքի աւարտին, Սոնա Եագուպեանը պատուեց յատուկ յուշանուէրով մը:

Յետոյ, Հայկ Մարրեան ՀԲԸՄԻ կողմէ պատուեց Սոնա Զէյթեանը՝ ազգային, կրթական, ընկերային եւ մշակութային աշխատանքներուն համար սփիւռքահայ կեանքի մէջ:

Ան շնորհաւորագիրներ յանձնեց Մէրի Մուրատեանին եւ Լուսինէ Նալպանտեանին՝ հեռատեսիլային յայտագիրներուն կանոնաւոր կերպով ընթացող աշխատանքներուն համար:

Ձեռնարկի աւարտին, Սրբազանը ՀԲԸՄ Հայ Կին-ի վարչականներուն «օրհնութեան եւ գնահատանքի» վկայագիրներ յանձնեց:

Ներկաները երկար ատեն յամեցան թէյսասեղանի շուրջ, շնորհաւորելով ՀԲԸՄ աշխատանքները, ձեռնարկը կազմակերպողները եւ խօսք առնող պատուական բանախօսները:

VA Print Media

Book Printing • Hard Covers • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles

Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ
Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար
Հեռաձայնել՝ ՎԱՀԷ ԱԶԱՊԱՀԵԱՆԻՆ

Vahe Atchabahian
1743 E. Elizabeth St. • Pasadena, CA 91104
Tel: 626-793-6220 • Cell: 626-354-5924
vamedia@yahoo.com • www.vaprintmedia.com

**OFFICE SPACE FOR RENT
IN PASADENA**

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104

Գրասենեակները վերանորոգուած
եւ յարմար վարձքերով
Յետաքրքրուողներէն հեռաձայնել՝
(626) 398-0506

ԽՆԱՄԱԿԱԼ ԿՈՒՉՈՒԻ

Թահանկայի շրջանին մէջ, Տիկնոջ մը համար
խնամակալ կ'ուզուի:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել
(818) 875-8021 թիւին:

**Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէ՛ք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին**

T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
Email: massis2@earthlink.net

ԱՐՄԵՆ ԿԻՏՈՒՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒՆ

Շարունակում է 15-էն

որ քանի մը տարի առաջ ազգային գործով Ատաբազարի մէջ իրենց տունը այցելած էր: Ուրիշ հայ տարագրեալ մը Կիտուրի կը պատմէ իր տեսածները ըսելով. «Մէկ չէ, հազար չէ, ամբողջ Եփրատի եզերքը մակադած են խեղճերը, օրաուր մահուան սպասելով: Շատերը ինքզինքնին ջուրը կը նետեն, եւ ոմանք ալ իրենց զաւակները ծախելով արաբներուն՝ թէ զաւակը ազատած կը սեպեն, եւ թէ փոքր դրամ մը ձեռք կը բերեն իրենց սովահար կեանքը ի գուր քարշ տալու բնագոյով»:

Արսէն Կիտուրի ամէն գիշեր նոր դրուագներ կը լսէ հայ բռնագաղթեալներու մասին: Ատաբազարէն մինչեւ Զապուրի (հաւանաբար՝ Խապուրի - Յ.Ի.) անցքերը, թալան, կողոպուտ, բռնաբարոյս, սպանութիւն: Խելագարուածներու թիւը կը բազմանար: Ծարպիկ հայ տարագրեալներ կը յաջողէին Սինճար լեռներուն վրայ եգիպտացիներու քով ապաստանիլ: Հայասէր եգիպտացիներու Շէյխ Էմիր Իսմայիլը հայոց առջեւ իր դռներուն բաց ըլլալը կը յայտարարէր: Անդին, Ամանուսի լեռներուն վրայ (Կեալուր Տաղը կոչուած լեռ) բռն մը հայ քաջեր թուրքերուն դէմ գինեալ պայքար կը տանէին: Արաբական անապատներու մէջ, արաբ յեղափոխականներ կը կռուէին բռնատէր թուրքերուն դէմ: Այս մասին հեղինակը՝ Արսէն Կիտուրի կ'ըսէ. «Որոշեցի ամէն միջոցներ ձեռք առնել, որ արաբներուն հարուածները ըլլան վճռական, բոլորը կը սպասէին թրքական նահանջի մը, որպէսզի հոսիկու հարուածներով ի սպառ հեռանային իրենց դարաւոր թշնամիէն»:

Այդ միջոցին Արսէն Կիտուրի մալարիա հիւանդութեամբ կը վարակուի: Ան հնարամիտ քայլի մը կը դիմէ: Քուրթ-Ամարայի մէջ սպանուած թուրք զինուոր՝ Սպարթացի Հասանին անձնաթուղթը կը գրպանէ եւ անով Պաղտատ կը մեկնի ու պետական հիւանդանոց կը մտնէ: Բարեբաւորի դիպուածով մը, հիւանդանոցին բժիշկը իրեն բարեկամ՝ Տօքթ. Սիմոն Քիւրթեանին էր, որուն նախապէս լաւ կը ճանչնար:

Բժիշկը իրեն լաւ հոգ կը տանի: Ա. Կիտուրի շուտով կ'ապաքինի, սակայն ապահովութեան համար հիւանդանոցին մէջ կը մնայ ատեն մը: Ան բնաւ չէր մոռցած Տէր Զօրի անապատին մէջ իր տեսածներն ու լսածները: Կիտուրի բժիշկին կը պատմէ. «Հրաշքի դար կ'ապրինք, Տօքթոր, դուն Տէր Զօրի անապատը պիտի երթաս, որ հասկնաս թէ իմ սպանութիւնը շատ ոչինչ է այն ահուկ եղեռնի դիմաց, որուն ենթարկուած է ամբողջ հայութիւնը»:

Արսէն Կիտուրի ամէնէն հաւատարիմ աշակերտը՝ Սայիտ Սուլէյման հօրը հետ հիւանդանոց կու գայ ու կը յայտնէ իր ուսուցիչին թէ ամէն կարգադրութիւն եղած է որպէսզի Կիտուրի վերադառնայ Սուլէյմանի դպրոցը, որ փակուած էր: Արաբները կը փափաքէին վերաբանալ դպրոցը: Արսէն Կիտուրի կը համաձայնի հետեւեալ ձեւով մտածելով. «Արկածախնդրութեան տրամադրութիւններս գլուխ բարձրացուցին: Ես արդէն մեռած մարդ մըն եմ, ի՞նչ պիտի կորսնցնեմ: Գործեմ իրենց զօած ճամբով»:

Արսէն Կիտուրի կրկին կը սկսի դասաւանդել վերաբացուած Սուլէյմանի դպրոցին մէջ: Թուրք սպայ թէվիթի միշտ անոր կը հետեւի ու կը հետապնդէ զայն: Ան օր մը կը փորձէ առեւանգել Կիտուրը եւ քուրթ-Ամարա տանիլ, տրուած վճիռին համաձայն զայն կախողան բարձրացնելու համար: Այս անգամ եւս Սայիտ Իսմայիլ եւ ընկերները Արսէն Կիտուրը մահուանէ կ'ազատեն:

Արաբ յեղափոխականները տեսնելով որ սպայ թէվիթի քայլեւս շատ վտանգաւոր անձ մը դարձած էր, կը սպաննեն զայն:

Այդ օրերուն Արսէն Կիտուր յաճախ կ'ացելէր Պետրոսեան ընտանիքին: Ատեն մը ետք, անոր այցելութիւնները ընտանեկան հանգամանք կը ստանան ու ան կ'ամուսնանայ Պետրոսեանի դստեր՝ Զարուհիին հետ: Ամուսնութենէն մօտ տարի մը ետք, անգլիացիները Պաղտատ կը մտնեն 11 Մարտ, 1917-ին: Արսէն Կիտուր անգլիացի հազարապետ Մօտի քով թարգմանի պաշտօն կը ստանձնէ: Իր գործին հետ առնթեր ան կը մասնակցի հայահաւաքման առաքելութեան եւ բազմաթիւ հայեր կորուստէ ու մահուանէ կը փրկէ:

Պատերազմի ընթացքին բնականաբար դաշնակիցները իրարու հետ յաճախ կ'ապի մէջ կը մտնէին: Երջանի ապագային մասին բանակցելու համար ռուսական եւ անգլիական բանակի բարձրաստիճան սպաներ ժողով կը գումարեն: Արսէն Կիտուր ներկայ կը գտնուի բանակցութիւններուն իբրեւ թարգման, Պարսկաստանի Բակորա աւանին մէջ: Այդ օրերուն ռուսերը երկու հակառակ կողմերու բաժնուած էին՝ յեղափոխականներն ու ցարականները: Նոյնպէս այդ օրերուն «Տարագրելոց Պաշտպանութեան Մարմին»ը կազմուած էր: Արսէն Կիտուր բռն գործու-

նէութիւն կը տանէր: Պէտք էր որ հարիւր հազարաւորներու հասնող թափառական հայեր հաւաքել Տէր Զօրի անապատներէն:

Արսէն Կիտուր ազգային գործով Քերմանշահ կը մեկնի: Ան կ'անցնի Թիֆլիս եւ ապա՝ Պայագիտ, իր ծննդավայրը: Թիֆլիսի մէջ ան կը գործակցի Զօրավար Անդրանիկի, Վահան Թոթովենցի եւ ուրիշ պատասխանատու ազգայիններու հետ: Արսէն Կիտուր անոնց կը պարզէ Պաղտատի եւ Պարսկահայքի հայոց կացութիւնը: Ան նահատակ Ռուբէն Զարգարեանի տիկնոջ եւ զաւակին հետ հանդիպում մը կ'ունենայ, մեծ գրողին մասին տեղեկութիւններ փոխանցելու համար: Տիկին Զարգարեան մեծ յոյսերով կ'ապրէր թէ իր ամուսինը տակաւին ողջ էր: Վահան Թոթովենց նախապէս զգուշացուցած էր Կիտուրը թէ Ռուբէն Զարգարեանի նահատակութեան մասին չտեղեկացնի տիկինին: Արսէն Կիտուր այդ պատուէրը լիուրի կը կատարէ:

Թիֆլիսի մէջ Ա. Կիտուր Արեւմտահայ Խորհուրդի Գրասենեակին հետ ալ կը գործակցի: Այդ օրերուն ռուսական բանակի զինուորներ դասալիք ըլլալով «տուն» կը վերադառնային: Դաշնակիցները կը ջանային հայերէն գինուորական ոյժ մը կազմել թուրքերուն դէմ պատերազմը շարունակելու համար: Այս գործին մէջ նաեւ Զօրավար Անդրանիկի կողքին, Ա. Կիտուր իր կարեւոր մասնակցութիւնը կը բերէ:

Արսէն Կիտուր Պայագիտ կը վերադառնայ, իր ծննդավայրին ինքնապաշտպանութիւնը կազմակերպելու: Քիւրտերը յաճախ կը յարձակէին Պայագիտի հայոց վրայ, թալանելու եւ սպաննելու համար: 1917-ի վերջերն էին: Թաթարները թուրքիան ունէին իբր յեղափոխականները գերմանացիներուն կը վստահէին: Հայերը առանձին եւ սեփական ոյժերով իրենց գոյութիւնը պէտք էր որ պահէին: Ա. Կիտուր Պայագիտի բոլոր մարդու-

ժը կը հաւաքէ ու կը կազմակերպէ: Կային նաեւ դուրսէն եկող կռուող հայեր իրենց կողքին: Սակայն քիւրտերն ու թուրքերը այնքան շատ էին թիւով եւ զէնքերով գորաւոր, որ հայերը կը ստիպուին նահանջ մը կազմակերպել Պայագիտը կրակի տակ յետոյ: Պայագիտցիները Սեւանայ լիճի ափի գիւղերը կ'ապաստանին: Այդ շրջանը Նոր Պայագիտ կը կոչեն:

Արսէն Կիտուր Զօրավար Անդրանիկի գորաբաժնին մէջ պատասխանատու պաշտօնով Պարսկահայք կը մեկնի, հայապաշտպանման սուրբ գործով:

«Յուշեր Ու Փուշեր»ու հեղինակը՝ Արսէն Կիտուր յարատեւ կը շարունակէ ահաբեկուած հայ խլեակները հաւաքել: Այս ուղղութեամբ ան իր մտահոգութիւնը հետեւեալ խօսքերով կը յայտնէ:

«...պէտք կը զգայի բարձրացնել ժողովուրդի բարոյական կորովը, արթնցնել անոր մէջ հայրենասիրական աւելնը եւ կապել զայն ներգաղթի զաղափարին»:

Վերջապէս արժանի է մէջբերել Արսէն Կիտուրի մասին գրած Ռուբէն Տէր Մինասեանի վկայութիւնը. «Արսէն Կիտուրի շնորհիւ էր որ ստացուեց եգիպտացի կոնզակը եգիպտացիներու ուղղուած, որով կը յանձնարարէր բոլոր եգիպտացիներին, իրենց բախտը կապել հայութեան եւ Հայաստանի հետ եւ հայ կուլտուրան ընդունիլ իբր իրենց սեփականութիւնը:» (Ռուբէն, Հայ Յեղափոխականի Մը Յիշատակները, 7-րդ հատոր, էջ 173):

Ռուբէն Տէր Մինասեան Արսէն Կիտուրի եւ ուրիշներու մեծ նպաստը կը յիշէ ասորիներու հետ լաւ յարաբերութիւններ մշակելու գործին մէջ: Ան կը հետեւցնէ. «Ան (ասորիներու հետ լաւ յարաբերութիւններու մշակումը - Յ. Ի.) ունեցաւ իր քաղաքական նշանակութիւնը, որովհետեւ 60,000 ասորիներու շահագրգռութիւնը Վանից հարաւ գտնուող շրջաններով, մեզ դնում էր դաշնակցի վիճակի մէջ (էջ 199 - Յ.Ի.)»: